

Aposel

Yesu hepen-paae dapesó horale fo

1 ¹Tiopilus-ó, take yaŋlo folosóro aseyale *buk*-móta, Yesuné yale alaró yó male fotamo fea kaae sóró yó maté fóló, a hepen bepaee fele sukamó sókó fele fo asę yalepó. ²Yesu a hepen-paae faai haŋle bitu, Deŋi Kepe Wisiné fotokoratepa, ama dosęae sóró betero betere *apospel* whırapepaae i alarape yae yóló yó maté felepó. ³A doasi dele sale kılıpaae, mo ti dóló sukunale whıteı kepaayóló mo whıtóro beteraóló kisipa yópóló, whı siki tamo 40 be demó kale whırape beterepaae sókó wua du betalepó. Atéturaalu, Kótóné teteróló kaae tare aomó mole ala etérópóló yó mótu betalepó. ⁴Atéro betę sukamó a ama yó matere whırapetamo ęla nuku bitu, etei dirii fo yóló duraalu, “Yaŋlo Ayané diąmó haŋle hamokoróló melaalopó ere ęlamó kisipa mutu, yaŋlo diąpaae take yalepó. Ai ęla saasepóló, Jerusalem be taaróló feni, kaae tawóló haŋle betae. ⁵Ti noatepae, Jon-né dią weı haŋle maaté tópurótua yaletı, mió mo felekemó dią Deŋi Kepe Wisıtamo tópuraaalo ai ape,” yalepó.

⁶Téro, atima betamó touróló bitu, atimané ąpaae woseturaalu, “Tale-ó, take da Israel fake so whıné dané hae kwia teteróló kaae taru yale kaae, miókélé ai ala yópóló yaaloé?” yalepó.

⁷Ai fo depa, Yesuné atimapaee duraalu, “Ai ala yaaire be deŋó alitamota, diąné kisipa yaaire ala mei, yaŋlo Ayané ama teteróló kaae taru, noa kaae ala yaai depa, ti ai be demótóro erótua dapó. ⁸Téreteı, yaŋlo ę etei kaae whıpóló yó matepa diaaę wosale fo Jerusalem be huluapaaekélé, Judia hae kwia kwiapaaekélé, Samaria hae kwiapaaekélé, i hae kwia dene fale dokę feapaaekélé, yó maté kweyóló mo surópóló, yaŋlo dią sóró i beterate ape.” yalepó.

⁹Ai fo du betero kemetepa, kale whırapené kele tómótóro Kótóné a hepen bepaee dapesó horalepó. Atéro atima kese horótu yóló daae mupa, atimané keletómó kitiki dolomó buó deyalepó. ¹⁰Téro, atima ó ąpaae kese horólu yóló haŋle daae mupateı, deŋi kuti derélı whı tamo sókó wóló atima daae mole demó daane walepó. ¹¹Atéro kale whırapepaae duraalu, “Kalelı whırape-ó, dią noatepa ąpaae kese horótu yóló daae mulu de?”

Diɔtamo betepa hepen-paae dapesó horale whi Yesuta, momó fesaae wouraalukélé, atérótóro hepen be taarólo waalo ai ape,” yalepó.

Judas betale sirimó Matiasi sóro beterales fo

¹² Ai fo yólo kɔlipaae, kale whiɔrape atima *Olip* du sorokó mole tiki taarólo Jerusalem bepaee fesaayólo felepó. *Olip* du sorokó mole tikiró doasi be hulua Jerusalem betamota saletó mei, kapala asiri fua wua dere tiki kaaepó. ¹³ Atéro fóló, atima betere siki be kepaee holalepó. Ai be kemó Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Batolomiu, Matyu, Alpias naalema Jems, ɔlo ɔloi whi Saimon, Jems naalema Judas atima atéro beterepó. ¹⁴ Atimatamo Yesuné ama mo nomarapekélé, ama hama Mariakélé, mepaae sorapekélé, touyólo Kótópaae moma dere ala yó tarepó.

¹⁵⁻¹⁶ Atéyale sukamó, 120 Talepaee kisipa tiki tiró betere so whi touró betere tuamó, Pita turukó horólo daalu i fo yalepó. “Yalo norape-ó, mo take Deɔ kepe Wisiné Depit-paae yó matepa ama ere fota, Yesu daai dere whiɔrapepaae eleké deyaaire whi Judas-mó erapó. Atéro asemó ere fo mió mo ai dokonale ape. ¹⁷ Judas-ta, ɔ 12 whiɔrapekó ɔtamo kutó diyópóló, sóro beterales whiɔpó.

¹⁸ Judas-né dowi ala yólo sale *moniné* ɔ sinaaire hae dupuralepó. Atéro amatei yale alamó ɔ képi wei naale tikimó tukó furaalu, haepaae topo fesaayólo doropóló depe fulukó felepó. Até yale hae tiki mepaae whiɔrapené ɔ dourairaaluu, ama dowi ala yólo sale *moniné* dupuralepó. ¹⁹ Jerusalem so whiné Judas atéro sukalepó dere fo wosóló, atimané be foné ai hae tiki doi Akeldama mulalepó. Ai fo feteyólo samea sókó fele hae tikipó.

²⁰ Atépa Pitané duraalu, “Ai ala yaalopóló take Sam *buk*-mó aseýóló muló betere fo i ape.

‘Atei mo ti aluyólo ama bekélé wópu mulópóló yae.’ erapó. Me fokélé i ape.

‘Ama diyale kutó whiné diyópóló, whi kae sóro beterales,’ erapó.

²¹ Ti fo ereteiné ai seké betale sirimó, whi mekó sóro beteraalopa siépe.

²² Take Jon-né wei tópurale alimó kaae sóro wóló, Tale Yesutamó ɔ fea betamó kutu betero, ɔ hepen-paae dapesó fele be demó sókó wale whikó sóro beteranérapó. Atétepa, ti ai seké ɔtamo touyólo Yesu kepaayólo fele fo wisi yó maté kweyaalopó,” yalepó.

²³ Téro atimané tale yaairaaluu, whi tamo Josep ama me doi Barsabas me doi Jastus-ró Matias-tamo doi mulalepó. ²⁴ Atéro betero bitu, atima feané Kótópaae moma yólo duraalu, “Tale-ó, ɔ feané mole kisipa tiki naao mo kelerapa, i whi tamokó mé whiné naao kutó dirópóló depa, ti naao ɔpaae sóro ɔlae. ²⁵ Judas ɔ ama yale alamó dupu saaire tikipaae felepó. Téturaalu ama taarólo fele kutó mé *aposel* whiné diranépa, ti ɔ

betale sirimó bitu dirópóló naao dāpaae yó ālae,” yalepó. ²⁶ Atéro moma yale kīlipaae, atimaamoné doi muló betere kapo fake wutimó deróló kelé keléróló tukiyalemó, Matias-né doi moletei sókó dorowalepó. Atétepa, ā 11 *apospel* whīrapetamo touróló sóró beteralépó.

Pentikos be dēmó Dēi Kepe Wisi dotonale fo

2 ¹ Israel so whīné ōla deyóló nukua dere *Pentikos* be dē wapa, atima fea betāpaae tourāle wóló betó molepó. ² Atéro betó molemó, hapale tētítóró ó sāmó doasi besē tikiné hu kaae deté dorowóló atima betere tikimó huyóló supa feané wosalepó. ³ Atéyale alanétei, so whī dokōmó simi kaae dāleta yalepó. ⁴ Tētu, kale Dēi Kepe Wisi atima tikipaae atéro bitī wouraalu, sṛatepa kae kae be fo yaairaalu kaae salepó.

⁵ Atéyale sukamó, mepaae kae kae hae kwiamó betó mole Kótó kolóló witu betere Juda fake whīrape kapala asiri wóló Jerusalem be huluamó betó molepó. ⁶ Atéro atima besē tikiné hu kaae woseturaalu, so whī mo fea betāpaae tourāle wóló betó mulu, noa ala dutérópóló sirayalepó. Ti noatepae, atimané wosalemó, kisipa tiki tiró betere fakerapené kae kae be fo atima dokō feané mo donotóró depa wosalepó. ⁷ Atéteremó doasi siratu duraalu, “I Kaleli whīrapetei, dāné be fo netéro tuē yalerópó? ⁸ Atima dāné be fo mo donotóró dere-a, netéro derópó? ⁹ Dā Partia whīrapekélé, Media whīrapekélé, Elam whīrapekélé, Mesopotemia whīrapekélé, Judia whīrapekélé, Kapadosia whīrapekélé, Pontus whīrapekélé, Esia whīrapekélé, i betere ape. ¹⁰ Frisia-ró Pampilia whīrapetamokélé, Isip-ró Sairin be hulua felekemó tēne be Libia whīrapetamokélé, Rom bemó wale uké whīrapekélé, fea i wóló betó mole ape. ¹¹ Ai wóló tourale so whī mepaae mo Juda fake yóo, mepaae kae faketei, Juda fakené dere ala sya fōo, dua dapó. Ai fake tamokélé, Krit whīrapekélé, Arabia whīrapekélé, dāné be foné atimāpaae Kótóné kae kae hapólui alarape eralepóló yó mótu betepa, mió dāné i wosetere ape,” yalepó. ¹² Atétere alamó, i dosāyale be hulua so whīné sira yóló atimasisi duraalu, “I ala yóló kīlipaae noa alakó sókó waai derópó,” du betalepó.

¹³ Até du betepatei, mepaae whīrapené ai ala dō nalóló duraalu, “Aita *wain* wēi mo dekeró naletikimó topo doturaalu, ai dere ape,” yalepó.

Pitané so whīpaae yale fo

¹⁴ Téro Pita ā mepaae 11 whīrapetamo so whī betó mole kuamó turukó holóló fo fakeyóló duraalu, “Jerusalem be whīró dā mepaae Juda whīrapetamo-ó, i yale alarape bete diāpaae hākeróló yaai dapa, mo wisiyóló wosae. ¹⁵ Diaaō kisipané i whīrape atima *wain* wēi nale tikimó topo doturaalu dapóló de? Diaaōtamo atei kisipa mutepa, ti mió *wain* wēi nokole suka kele mei, ita hīka 9 *kilok* i ape. ¹⁶ I whīrapeta, *wain* wēi nóló dumi, atima ai du betere ala take Kótóné ama kōló whī Joel-né asēre fo dokonatapó.

17 Kótóné duraalu, ‘Kemeyaaí dere alimó, yało Deı Kepe Wisi so whı fea tuąpaae weı kaae sunée deraalopó.

Téturaalu, diaaą naale senaalenékélé, Kótóné kọlọ so whıné dere fo kaae yaalopó. Mepaae teó whırapenékélé, nokené kilitu dere kaae yaalopó.

Dią mepaae otere serenékélé, noke yaalo ai ape.

18 Até dere sukamó, Deı Kepe Wisi yało kutó diratere so whı fea tuąpaae weı kaae sunée deratapa atimanékélé, yało take eraai dere alaró mió dere alatamo haąkearóló yó melaalo ai ape.

19 Atétepa, ó saımó so whıné kolóló sira yaaitere alarape yało eraalopó. Atéturaalu i haemókélé me ala yaairemó eratere ala eróo, i hae samea sókó faróló, siró sukulitamokélé anóo, yaalopó.

20 Ai ala dereteita, Talené ama mo kae ere deą doasi tukóló muló betere be deą waai teópa, suka bete feteyóló dilikiróo, wéliékélé feteyóló samea alée falóo yaalopó.

21 So whı dené Talené doi yóló ę tao sae depa, atétere so whı aluyaąsóró mo tao saalopó,’ erapó.

22 Israel whırape-ó, i dere fo wosae. Nasaret be whıkó Yesuta, mo hałe whı nisiyaąsóró, so whı feané kolóló sira yaaire alaró kelemei alatamokélé, me ala yaairemó eratere alakélé, fea erópóló, Kótóné ą sóró beteró beterapó. Ai alarape feata, ama eratapa diaaą kolóló, ai kisipare ape. 23 Betą whıné Yesu eleké deyóló diąné naase tuąmó mulalepó. Atétepa mepaae Talené fo woseni, dowi ala dere whırapené dią tao sóró ą filipaare ni tómó sinópóló oleralepó. Atéyale alata, Kótóné ama yaai kisipa mole ala dokonóturaalu erapó. 24 Téyaleteti, ama tiki dou dolomó kẹlaa yaąsóró sukutere alané fotokọ Kótónétei aluróo, ą mo ti sukąleteti Kótóné momó kepaaróo, yalepó. Ti noatepae, sukutere alané ą sıyóló tawaaire mo sụnipó. 25 Mo take ai sekémó kisipa mutu, Depit-né i fo asęrapó.

‘Betere dokọ fea Tale yało kelepaamó daapa kilitua dapó.

Ą yało turu naase eró betere tikimó betereteiné ę me whıné woreróló só deranénipó.

26 Téréteiné yało hosaa betemó heąkesené sukuturaalu, yało kọlónékélé, wole fo yóló ama doi sóró horatapó.

Yało tikikélé, take me ala ini, mo wisiyóló betaalopóló kisipa mutu, haıtamo kaae tawóló i betere ape.

27 Ti noatepae, take waaire alimó yało tiki dou dolomó mupa kẹlaa yópóló naao taaraalo meipó.

Téturaalu, naao mo kae beteró betere whı wisinaalené tiki kẹlaa yópóló taaraalo meipó.

28 Ę wisiyóló betaaire tikipaae fópóló, naao tų wisi alerapó. Ę yaıtamo betąmó betepa, naao haı dere ala mo faąnótu beterapó,’ erapó.

²⁹Norape-ó, yało diappaee mo i dere ape. Đané ayarape deté wale whi Depit sukutepa dourale douta, mió i be demókélé hałe epa kilitu beteraó. ³⁰Téretei Depit aťa, Kótóné kóló whi betepa appaae dirii fo yóló duraalu, ‘Naaó deté faaire naalené detere naalekó betą ya betale sirimó teteróló kaae tanópóló yało sóró beteraalopó,’ erapó. ³¹Take waaire alimó yaaire ala Depit-né ama kolóló i fo asęrapó. ‘Kótóné so whi fea teteróló kaae tanópóló sóró beteraaire whi Keriso doumó kęlaa yópóló taaréni, kepaaró beteraó.’ erapó. ³²Yesu ą mo ti sukąletei, Kótóné momó kepaaró beteraó. Atépa đąta, ai alarape mo depa đané kelené kelalepóló haķeamó yó maté kotere whirape i ape. ³³Yesuné ęla ęla fea ama teteróló kaae tanópóló ą Alima Kótóné turu naase demó beteralepó. Alimané yóló mulale ęla Đei Kepe Wisi ama naase tuąmó mulalepó. Até depa, amamo đappaee erale ala mió diąné kolóo, wosókélé yóo, yalepó. ³⁴Depit aťa hepen-paae fenitei, take waaire alimó yaaire alamó kisipa mutu i fo yalepó.

‘Talené yało Talepaae duraalu, “Ya yało turu naase demó betae.

³⁵Naaó bóe whirape ya aómó bitu, atima belei aęraaire ala yałotei eraalopa, hałe kaae tawóló betae,” ’ yalepó.

³⁶Térapa, Israel fake so whi-ó, dią i dere fo mo wosae. Diąné ai filipaa ni tómó oleróló dale whi Yesutóró Kótóné ą kepaaróló đą fea teteróló kaae tanópóló topo whiķélé, Talekélé, ai sóró beterale ape,” yalepó.

Mo dekeró so whi kisipa feteyóló wei tópuale fo

³⁷Pitané atéró dere foné ai wóló touró betere so whiné hosaamó mo sepake kaaené tikalepó. Téturaalu, Pitaró mepaae *apotel* whiřapetamopaae woseturaalu, “Norape-ó, mió đané noa alakó yaaloé?” yalepó.

³⁸Ti fo depa, Pitané atimappaee duraalu, “Dią dokọ feané dowi ala taaróló, tuę tiki feteyóló betepa, Yesu Kerisoné doimó wei tópurópóló yae. Atétepata, ti Tale Kótóné naao yale dowi kwia kemeróló, ama Đei Kepe Wisi dią hałe melaalo ai ape. ³⁹Kótóné ama eraalopóló ere fo mo dokonóturaalu, ‘Diąkélé, diąné naalerapekélé, be saletómó wale so whiķélé, mepaae Kótóné ą beterepaae apé dere fo wosóló wale so whiķélé, fea ai ęla mo saalopó,’ ” erapó.

⁴⁰Pitané ai fotamo mepaae forape olekeyóló fotokęiné duraalu, “Mió i alimó betere so whiné du betere dowi alané dią felekemó, ai doratapa mo wisiyóló kaae tawae,” yalepó. ⁴¹Atéyale sukamó Pitané yó matere fo wosóló 3,000 so whi dowi ala taaróló kisipa feteyóló wapa wei tópuralepó. Atima atéró wóló take betere Keriso faketamo toune walepó.

So whi mo betą kisipa muóló betale fo

⁴²Téró, ai so whi atima *apotel* whiřapené yó matere fo mo wisiyóló wosóo, atima hamomatamo mo betą tuę muóló u tao su i tao su dere ala

yoo, qlakélé betamó nóo, Kótópaae moma dere alakélé betamó yoo, du betalepó. ⁴³Kale aposel whjrapené so whjné kolóló sira yópóló eratere alarapekélé, kelemei alarapekélé, me ala yaairemó eratere alarapekélé depa, so whjné kolóló duraalu, Ita, Kótónétei eratapóló, winé sukutu betalepó. ⁴⁴Talepaae tué tiki tiró betere so whjrape fea touróló betá kisipa mutu, atimané ɔla ɔla mepaae yaɣare so whj tao saalopóló fo dokalepó. ⁴⁵Atéro, atimané mepaae ɔla ɔlaró haetamo dotonóló *moni* sóró mepaae yaɣare so whj malepó. ⁴⁶Tétu, be dɛtere dokɔ atima mo fea momatere be belamó touraletatóró yó tarepó. Atima hosaa tuámó haɣné sukutere ala mulu, hɛkesetamo atima fea me féli mené bemó ɔla nuku, me féli mené bemó ɔla nuku dua yalepó. ⁴⁷Até duraalu, Talené doi sóró horaté fu betepa, mo so whjné kolóló, aita mo donoi ala dapóló dukirótu beterepó. Ai ala du betepa, so whj aluyaqsóró Talené tao sóró Keriso so whjtamó Kótónétei betere dokɔ touróló sóró beteraté fu betalepó.

Hɔleke dore whj wisirale fo

3 ¹Betá sukamó, Pitaró Jon-tamo Talepaae moma yaairaaalu tukóló muló betere sukakelemó, kuluka 3 *kilok* moma dere bepaae fu betalepó. ²Atéro felemó, take hamané depemótei hó naase dowi whj ai be bopéro betere tipi tɔ sókó walemó beteraai beleyóló fu betalepó. Ai sekéta, momatere bepaae fua wua dere so whjpaae *monikó* kema yópóló, suka fea whjrapené beleyóló mulaleta du betalepó. Ai whj beteraleta du betale tikita, mo kelaalo Kokɔi tipi tɔpóló doi mulapó. ³Kale whj atéro sóró fóló betero beterepó, Pitaró Jon-tamo moma ene faai fupa, atimaamopaae *moni* kema yalepó. ⁴Atétepa, kale whj tamóné ɔ kelené kikéro kaae taru Pitané ɔpaae duraalu, “Naao ɔamo kelae,” yalepó. ⁵Ti fo depa, kale whjné ɔmó me ɔlakó melaaitere nisiyóló kelené atimaamo kaae tarepó.

⁶Atépa, Pitané duraalu, “Naao ai kematere ɔla *silpa moni ó kold moni* ɛ tanitei, yaɔ tare ɔla betá ya i matere ape. Nasaret whjko Yesu Kerisoné doimó i dapa, ya turukó holóló kweɣae,” yalepó. ⁷Ai fo yóló, Pitané kale whjné turu naasemó taosóró turukó horóló daaralepó. Até deretamotóró ama dore hóró hó kelepetamo fotokɔ buóló wisiyalepó. ⁸Atéro, ai seké ɔ tɔ horóló kweɣaai kaae sóró, Pitaró Jon-tamo atima fea moma dere be belamó kutu betalepó. Atéro aimó ɔ tɔ holóló taaeta deté kuturaalu, Talené doi hale sóró horaté kweɣyalepó. ⁹Aimó touró betere so whj feané kale whjné Kótóné doi sóró horaté kotere ala kelalepó. ¹⁰Atétepa, i whjta momatere be bopére tipi kelaalo kokɔre tɔ sókó walemó bitu *moni* kema dua yaletai, netéro wisiyalerópóló siratu betalepó.

Moma dere bemó Pitané Talené fo yó maletai

¹¹Téro, kale whjné Pitaró Jon-tamo apuó tapa kelaai so whj mo fea, Solomon-né doi mole be belapaae tourale wóló daae muluraalu,

siratu betalepó. ¹²Pitané ai ala kolóló, atimapaae duraalu, “Ti Israel so whi-ó, noatepa diá i ere alamó siratu bitute? Diaaḡ tuéné ita, ḡamoné fotokḡné ó Kótóné ala ḡamoné eró tareteiné wisiralepóló de? ¹³Abraham, Aisak, Jekop atimané Kótóta me kae mei, ḡané ayarapené Kótókélé mo betatórótípó. Ai Kótóné ama kutó diratere whi Yesu tao sóró doi mo doasi mulalepó. Ai ala ere whitei, diḡné ḡ mo ti dóló sukunaaire whirapené naasepaae mulópóló Pailat-paae melale felepó. Tétepa, Pailat-né ai whi me dowi ala munipó depatei diaaḡ ḡpaae duraalu, fópóló dotḡyaḡse yalepó. ¹⁴Mo kae beteró betere donoí ala dere whi wisinaaletei diaaḡ hóróo, whi dupa *dipula* beteró betere whi diḡpaae dotonae yóo, yalepó. ¹⁵Ḃta, mo ti betere bete kaarale whitei, diḡné dóló sukunalepó. Téyaaletei, Kótóné momó kepaaró beterapó. Ai alarape feata, ḡané keletómó mo yalepó. ¹⁶Hó naase dopa diḡ feané kilitu betere whiḡta, ḡamo Yesupaae tuḡ tiki tiró betere alané ḡ wisiralepó. Ai tuḡ tiki tiratere alata, Yesuné ḡamopaae matepa, ama doiné i whi mo ti wisiró beteretei mió diaaḡ ai kelere ape.

¹⁷Norape-ó, yaḡlo mo i dere ape. Diḡnékélé, diaaḡ topo whirapené yale kaae, Yesu Tale Kótóné sóró beteró betere whipóló tuḡ muni yale ala ḡané tuḡrapó. ¹⁸Tépateti ai yale alata, mo take Kótóné ama kóló whirape feané ama sóró beteró betere whi Keriso doasi dele saalópó ere fo Kótóné mo ai dokonó betere ape. ¹⁹Térapa, du betere dowi ala taaróló, kisipa feteyóló Kótópaae ape. Atetepa, ti Kótóné ama feléyóló betere ala wisi diḡ tuḡpaae eraalo. ²⁰Kótóné ama so whi fea tḡteróló kaae tanópóló sóró beteró betere whi diḡ beterepaae dotonaalopa, kaae tawae. Ti ai whiḡta, mo taketitei diḡ tao sópóló sóró beteró betere whi Yesu ai ape. ²¹Ai sekḡta, Kótóné kae beteró betere kóló whirapepaae ere fo dokonóturaalu, Talené i haemó ere alarape momó wisiróló kisi aleraaire be ḡ sókó wópóló kaae tarapó. Ai be ḡ teópa, ti ḡ hepen-mó ḡale kaae tawóló beterapó. ²²Moses-nékélé, i fo asḡrapó.

‘Tale Kótóné diḡmó kisipa mutu, diḡkótei ama fo eratere kóló whi sóró beteraalo ai ape. Téyaalopa, ai sekḡné ama dere fo fea wosóló sya fae.

²³Kótóné sóró beteraaire ama kóló whiné dere fo diḡ mepaae whiné wosóló sya fenitepa, ti atétere whi Talené ama so whiḡtamo touyóló betaqsóró sókó sóró kae beteraalópó,’ erapó.

²⁴Samuel betale alimó kaae sóró bitiré wale kóló whirapené deté wale fota, mió i alimó du betere alarapemó kisipa mutu erapó. ²⁵Kótóné ama kóló whirapené ere foró Talené ama i ala eraalópóló ere dirii fotamo dokonóturaalu, diḡpaaetóró mo eraalópó. Mo take Kótóné Abraham-paae i fo yalepó.

‘Naao deté faaire naalerapekó betḡ whiḡpaae yaḡlo eratere wisi alané i haemó betó mole so whi mo fea wisiraalópó,’ erapó.

²⁶Ai ere fo mo dokonóturaalu, Kótóné ama kutó diratere whi Yesu Keriso sóró beteralepó. Atéror, a diã Israel fake so whipi tao sóró wisiraai kisipa mutu, diã beterepaae dotonalepó. Diã dokõ feané du betere dowi ala taarólo tũ wisipaae fõpóló, ai sekéné amatei diaaõ kisipa tiki feteraalopó,” yalepó.

Jon-ró Pitamo dipula beterale fo

4 ¹Téror, Pitaró Jon-tamo kale fo wisi so whipaae yó mótu betepa, mepaae momatere be kaae tare diki tare whirapené topo whikélé, Sadyusi whirapekélé, so whimó Talepaae momaratere whirapekélé, fea atimaamo beterepaae walepó. ²Atima atéror betó mupa, Pitaró Jon-tamoné fo yó mótu duraalu, Yesu mo ti sukãletei momó kepaayólo beteralepó. Térapa, Yesupaae tuẽ tiki tiratere so whikélé kepaayólo betaalopóló yó mótu beterepó. Atéror yó mótu betepa, kale whirape atima dei tuẽ muólo fopaae bualepó. ³Atéturaalu, ai kale whirapené atimaamo tawólo fo tokólo só deraai yaleteti be diki depa, hika yaairaalu dilikitamo atimaamo *dipula* sóró beteralepó. ⁴Téyaleteti, atimaamoné yó male fo wosólo so whi fea Talepaae kisipa tiki tiralepó. Atéyale whirape maaté dosãayólo touróturaalu, 5,000-rópó.

⁵Téror hika be ðetepa, topo whiraperó Moses-né asẽre fo yó matere whirapetamokélé, Juda whi disirapekélé, fea Jerusalem bepaae tourãle walepó. ⁶Atétepa, atimatamo so whimó momaratere whirapené topo whi Anas-kélé, Kaiapas-kélé, Jon-kélé, Aleksandakélé, so whimó momaratere mepaae whirapekélé fea wólo touró beterepó. ⁷Atéror, Pitaró Jon-tamo dape sóró ai whirapené atimaamopaae woseturaalu. “Ai ala yópóló diaamo né sóró beterale? Ó né doimó diaamoné ai ala du bitute?” yalepó.

⁸⁻⁹Tétepa, Ðei Kepe Pita tuãmó faãayólo sãratepa atimapaee tokó mótu duraalu, “Diã so whi tẽterólo kaae tare whiraperó whi disirapetamo-ó, diãné ðamopaae ai wosetere fota, kale hó dore whi kolené sukuturaalu wisirale alamó de? ¹⁰Tétamo depa, ti diãnékélé, Israel so whi feanékelé, wosaasepóló hãkearólo i dere ape. Diãné Nasaret whikó Yesu Keriso filipaare ni tómó olerólo mo ti dóló sukunaleteti, Kótóné a momó kepaaralepó. Atéyale sekéné doimó, ðamoné wisi erale hó dore whi i daale ape. ¹¹Yesuta, asẽmó ere foné duraalu,

‘Diã be tẽtere whirapené dopa taae falatere kapo faketei, be hulua eleké alée felepó,’ erapó.

¹²Ðã aluyaõsóró tao saaire whi me kae mo bitinipó. Yesuné doimó betã ðã so whi fea mo wisiyólo betenérápó,” yalepó.

¹³Atéror, kale whirapené kelalemó, Pitaró Jon-tamo wikélé ini fo mo halaaíné du beterepó. Atéror dere fo woseturaalu, i whi tamota me *skul*-kélé iniretei, dere fo mo fosó fosó ðapóló siratu betalepó. Tétu atimaamo

Yesutamo kweyale whi tamopóló kisipa yalepó. ¹⁴Téyaletei, Pitaró Jon-tamoné hó dopa wisirale whikélé atima touró betere tikimó daaleteiné u kale whirape atimané me fo yaaire tų mei depa taaralepó. ¹⁵Atétepa, Pitaró Jon-tamo kapala asiri belapaae hqkó deróló, ai whirape atima fo kęlaaralepó. ¹⁶Atéró, kęlaaróló duraalu, “Atimaamopaae dąné noa alakó eraaloé? Jerusalem bemó betó mole so whi feané atimaamoné kelemei ala eraletei, kolóló mo tuęrapó. Téreteiné dąné ai ala hiróló kapala fo enénipó. ¹⁷Tépatei, i fo so whipaae deté fóló fakeraqsóró atimaamopaae dirii fo yóló mulaalopó. Ai Yesuné doimó so whipaae fo yó melaqse yaalopa, siépe,” yalepó.

¹⁸Atimapi atéró fo dokoló, kale whi tamo momó bepaae ape yóló duraalu, Yesuné doimó mepaae dere alaraperó ama fo yó maté kotere alatamo momó kae yaqse yóló fo mulalepó. ¹⁹Ti fo depa, Pitaró Jon-tamoné duraalu, “Diąné kisipané dąmo diaaq dere fo wosóló sya furaalu, Kótóné fo sya foletei taalatepa, Kótóné keletómó wisiréró diąnétei tale yae. ²⁰Ti dąné kelené kelale alaró wosale fotamo yó materetei, mo taaranénipó,” yalepó.

²¹Tétepa, kale whirapené Pitaró Jon-tamopaae mepaae wiratere fo take yale tómó beleróló yóló, atimaamo fųpóló dotęyalepó. Atimaamopaae mepaae sekęi ala eraai yaletei, bete atima kóló kóló depa taaralepó. Ti noa betené mei, so whi feané atimaamoné erale alamó Talené doi sóró horatere kilituraalu, atima wi depa fųpóló dotęyalepó. ²²Ti noatepae, i kelemei ala eróló wisirale whița, hó doyóló betepa ba fo whi siki tamokélé bosenée falapó.

Talepaae kisipa tiró betere whiné moma dere fo

²³Atéró Pitaró Jon-tamo fųpóló sókó daalatepa, atimaamo mepaae Keriso so whi betere tikipaae felepó. Atéró fóló bitu, so whimó momatere topo whiraperó whi disirapetamoné atimaamopaae yale forape fea atimapaae du betalepó. ²⁴Atétepa, Keriso so whiné ai fo woseturaalu, atima fea touyóló fo fake yóló Kótópaae doa kée yóló moma yalepó. Atéró duraalu, “Kótó-ó, yața doasi Tale bitu, ęla ęla fea naaotóró kaaróló tęteróló kaae tarapó. Tale-ó, i haekélé, ó saękélé, węi kęlakélé, ai sore ęla tuąmó betere ęlaró ere ęlatamokélé fea naaotóró alerapó. ²⁵Naaó Dęi Kepe Wisiné naao kutó diratere whi dąné aya Depit tuąpaae sųratepa, ama kólómó ere fo i ape.

‘Hae kwia dokómó betó mole so whi noatepa fopaae buóló dei kisipa mutu betere?

Juda fake so whikélé me bete munipatei noatepa atima kikiti fo dokotu betéré?

²⁶I hae kwia tęteróló kaae tare topo whirape atima bóe daai siki siki yóo, mepaae Juda fake tęteróló kaae tare topo whirapekélé

fea betapaae touraḷe wóló, Taletamo bóe dóo, so whi t̄eteróló kaae tanópoló, Talené sóró betero betere whi tamokélé bóe daai donoró, erapó, yalepó.

27Ti ai ere fo mo dokonalepó. Kale Herot-ró Pontias Pailat-tamonékélé, Juda meire fake so whinékélé, Israel so whinékélé, naao kutó dirópóló sóró betero betere whi wisinaale Yesutamo bóe dóló só deraai, doasi Jerusalem bepaae touraḷe walepó. 28Atéyaleteita, atima tuéné kaayóló dere nisiyalemó, ai yale alarape fea Tale naao fotokóné eraalopóló, take ere fo mo dokonóló ai yale ape. 29Térapa Tale-ó, mió atimané naao kutó diratere whirape susupui ala eraairaalu wiréli fo du beterapa, naao tué muae. Atétu betere tuamó d̄a wikélé ini, mo halaainé daalu, naao fo bet̄a yó mótu beterópóló halaai ala dapaae erae. 30Naao mo kae betero betere kutó diratere whi Yesuné doimó kisi daae mole so whi wisiróturaalu, kelemei alaraperó doasi sira yaaire alatamo eraaire fotok̄o naao dapaae erae,” yalepó.

31Atima ai moma yóló kemerateretamo, atima betó mole be tao sóró woreralepó. Atéturaalu, D̄ei Kepe Wisiné atima mo suratepa, so whipaae Kótóné fo mo halaainé diriyóló yó mótu betalepó.

Keriso so whi u taosu i taosu yale fo

32Kale Keriso so whi atima fea ne no aoyóló bitu, mo wisi kisipa bet̄atoró muóló beterepó. Atéru, atimané mole ɔla ɔla fea ekeleyóló sini, yaḷare so whikélé tao sua yalepó. 33Kale aposel whirapené Tale Yesu mo ti suk̄atei, momó kepaayóló beterapóló yó matere fota, Kótóné ama fotok̄otamo yó melaté kutu betalepó. Atima atétu betepa, Kótóné k̄olené sukuturaalu, haḷe tao sere ala atima feapaae eraleteiné mo haḷtamo dua beterepó. 34-35Ai ala iru, atima tuamó me so ó whikó ɔla ɔla yaḷa dere ala mo inipó. Atima tuamóte, hae tiki tare whiné ama hae dotonóló *moni* sóo, be t̄ene whiné ama be dotonóló *moni* sóo, yóló ai *moni* kale aposel whirapené naase tuamó mulótua yalepó. Ai *monita*, mepaae ɔla ɔla yaḷare so whimó terekeyóló aliróló mótua yalepó. 36Lipai fake whikó Saiprus be whi ama doi Josep beterepó. Ai sek̄eta, aposel whirapené Banabas doi mulalepó. Ai doiné beteta, so whiné hosaa dirirótu keteke bulóló fotok̄ratere whipó doi mulalepó. 37Ai whi Banabas-nékélé, ama hae kwia dotonóló *moni* sóró, ai *moni* ti aposel whirapené naase tuamó mulalepó.

Ananias-ró Sapairatamopaae erale ala

5 1Téro me etéyalepó. Whi bet̄ané ama doi Ananias beterepó. Ai sek̄eró soma Sapairatamo atimaamoné hae kwia dotonóló *moni* salepó. 2Atéro sale *moni* mepaae soma atimaamo saairaalu fo deyóló, bukó mulóló, mepaae ti kale aposel whirapepaae male felepó.

³Atétepa, Pitané aḗpaae duraalu, “Ananias-ó, Satan ya tuamó bitu, Deḗ Kepe Wisipaae kapala fo noatepa yaleé? Naaó hae dupu yale *moni* mepaae ya saairaaalu bukó mulóló, i sóró waletei hḗtipó deretei, kapala fo ai dere ape. ⁴Hae kwia dotonaaí hḗle mupa, ti naao haetóró molepó. Dotonóló sale *moni*-kélé, ti naao *moni*-tórótípó. Tétu, *moni* mepaae diaamo saairaaalu, dekée sóró mepaae maaté Talepaae male waleteikélé wisirapó. Tépatéi, naao dowi kisipa sóró yale kapala fota, mo whḗpaae ini, Kótópaatei ai ere ape,” yalepó.

⁵Atéro dere fo kale whḗ Ananias-né woseturaalu, Pita daalemó haepaae muni doropóló, mo ti sukḗlepó. Mepaae so whḗné até yalepó dere fo woseturaalu, atima wió du betalepó. ⁶Tétepa, mepaae kokopei whḗrape wóló kale whḗné tiki kutiné bopéyóló dourḗle felepó.

⁷Atéro, sore sukakele kemeyóló ai kḗlipaae soma Sapaira ama whḗpaae erale ala tuḗni, mokḗleyaa yóló Pita beteremó sókó walepó. ⁸Atéro daapa, Pitané kale sopaae woseturaalu, “Naaó whḗ diaamoné hae dupu yale *moni* i hḗtié?” yalepó. Tétepa, kale soné duraalu, “Épó. Saletei, aitoróti hḗtipó,” yalepó.

⁹Ai fo depa, Pitané aḗpaae duraalu, “Noatepa naao whḗ diaamo fo dokóló, Talené Deḗ Kepe Wisipaae kapala fo yóló, kḗae kelaai dilikḗleé? Atei ala yalemó, naao whḗ dourḗle fele whḗrape wóló tu sókó walemó ai daae mole ape. Atimané yaḗkélé, atéró sóró fóló dourḗle faalopó,” yalepó.

¹⁰Téyalemó, mo ai fapotóró kale so Pita daale tikimó haepaae muni doropóló sukḗlepó. Atétepa, kale whḗrapené kelalemó mo ti sukupa sóró fóló, ama oma dourale tikimó ḗkélé titiróló bulalepó. ¹¹Até yalepó dere fo, Keriso so whḗró ai fo wosale so whḗtamo doasi winé sukutu betalepó.

Aposel whḗrapené kelemei alarape erale fo

¹²Téro kale *apotel* whḗrapené kae kae kelemei alaró so whḗné kolóló sira yaaire alatamo, so whḗ betó mole tuamó erótu betalepó. Talepaae tuḗ tiró betere so whḗ Solomon-né aleyale be tokweḗimó touróló bitua yalepó. ¹³Mepaae so whḗné Keriso so whḗné dere ala kolóló, atima dere ala mo kokḗrapó yóló dukirótu betaletei, atima ai so whḗtamo touyóló betaalo witu betalepó.

¹⁴Tépatéi, sokélé, whḗkélé, Talepaae tuḗ tiki tiróló take betere Keriso faketamo tourḗleta yaletikimó Keriso so whḗ fakeraté felepó. ¹⁵Atétere alamó, mepaae hepo daae mole so whḗrape sepelewa yóló wóló, Pita ḗ fua wua dere tumó beseḗ tómó mulótua yalepó. Ti aita, Pita fua wua duraalu, ama suka asoné mepaae whḗ wisirópóló kisipa muturaalu, dua yalepó. ¹⁶Jerusalem be bopéróló tḗe mole be huluarapemó betó mole so whḗ fea Jerusalem bepaae tourḗle walepó. Atéró wouraaalu, mepaae hepo daale so whḗkélé, dowi keperapené doasi susupu mótu betere so whḗkélé, mo fea beleyóló wapa wisirótua yalepó.

Aposel whḗrape susupuróló dipula betaletei

¹⁷So whḗmó momaratere topo whḗró mepaae Sadyusi fakekó i sekéné ama fulumu whḗrapetamoné *apotel* whḗrapené dere alamó atimatamo dei

fopaae bualepó. ¹⁸ Atéturaalu, kale *aposel* wh̄irape *dipula* sóró beteralepó. ¹⁹ Téyalemó, dilikitamo Talené ama *ensel* wóló, ai *dipula* be t̄u tukiyóló kale *aposel* wh̄irape belapaae dapesó derepelepó. ²⁰ Atéro duraalu, “Diā fóló momatere be belamó daalu, so wh̄ipaae mió wosetere kisi fo wisi etéropóló yó melaai fae,” yalepó.

²¹ Téro h̄jka be deṭepa, *ensel*-né yale fo wosóló, momatere be belamó daalu, so wh̄ipaae Talené fo kaae sóró yó malepó.

Atéyale k̄lipaae so wh̄imó momaratere topo wh̄iró, ama fulumu wh̄irapetamoné kale fo tokóló taletere wh̄irapepaae ape yó faralepó. Ai wh̄irapeta, Israel wh̄i disirape atimatórótípó. Ai fakerape fea wóló, mepaae diki tare wh̄irapepaae *dipula* bepaae fóló, kale *aposel* wh̄irape dape sene fae yóló dotonalepó. ²² Tétepa, fóló kelalemó, kale *aposel* wh̄irape *dipula* bemó bitinipa kelalepó. Atépa yaai dapóló atima momó fesaae walepó. ²³ Atéro atimapaee duraalu, “*Dipula* be t̄uta, ḍané kinale alatóró epa kelalepó. Téro, t̄u kaae tare diki tare wh̄irape atimakélé, kale tikimótóró daae molepó. Atépa, ḍa t̄u tukiyóló kelalemó, atima bitinipó,” yalepó. ²⁴ *Dipula* be kaae tare diki tare wh̄irapené topo wh̄iró so wh̄imó momaratere wh̄irapené topo wh̄itamóné ai dere fo woseturaalu, ai *aposel* wh̄irape-a, noa yalerópóló atima tuḡ teketu betalepó.

²⁵ Atétu beterepó, wh̄i bet̄a wóló duraalu, “Wosae, diḍané *dipula* betere wh̄irapeta, u momatere be belamó daalu, so wh̄ipaae fo yó mótu betere ape,” yalepó. ²⁶ Ai fo depa, diki tare wh̄irapené topo wh̄iró ama diki tare wh̄irapetamo fóló, kale *aposel* wh̄irape tawóló sóró walepó. Atéro, dapesó wouraaalu, h̄ko s̄iyóló só ani, naamei alané dapesó walepó. Ti noatepae, so wh̄iné kapo duné atima siriyóló ḍaqsóró wi yalepó.

²⁷ Atéro kale wh̄irape dapesó fóló, fo tokóló taletere wh̄irape betó mole tikimó daalalepó. Atéyaleteita, moma dere topo wh̄iné wosetere fo yóló taleyópoló yalepó. ²⁸ Téro, kale so wh̄imó momaratere topo wh̄iné *aposel* wh̄irapepaae duraalu, “ḍané diḍapaae ai wh̄i Yesuné doimó momó kae yó melaḡse yóló fo mulalepó. Téyaletei, diḍané yó mótu betale fo i Jerusalem be hulua so wh̄i mo feané wosalepó. Diaḡ ai dere alané Yesu sukópoló daleteimó, ḍapaae kwia tokó melópolópoló yóló kisipa mutu du bitu de?” yalepó.

²⁹ Ti fo depa, Pitaró mepaae *aposel* wh̄irapetamoné tokó melótu duraalu, “Mo wh̄iné fo sya furaalu, Kótóné fo yó matere ala taarénipó. Kótóné ama yae dere ala bet̄a mo eranérapó. ³⁰ Diaḡ ni tó mó oleróló dale wh̄i Yesu dou dolomó mupa, ḍané ayarapené Kótóné momó sóró ai kepaaró betere ape. ³¹ Tale Kótóné ḡ kepaaróló ama turu naase ḍemó doasi Topo wh̄i beteroó, ḍa aluyaqsóró tao saaire wh̄ikélé sóró beteroó, erapó. Ti aita noa ala yópoló ini, Israel so wh̄i dowi ala taaróló tuḡ tiki feteyóló wópoló erapó. Ai ala depa, ti ḍané yale dowi alamó saaire kwia Kótóné tokóló alu eranérapó. ³² Ai yale alarape fea ḍané kelené

kolóló mepaae so whiḗpaae yó melótu beterapó. Ti atétere kaae Deḗ Kepe Wisinékélé, ḗané dere fo kwia tao sóró erótu beterapó. Mepaae so whiḗ Kótóné fo wosóló aḗmó sukóló betepa, atétere so whiḗpaae ama Deḗ Kepe Wisi take meló beterapó,” yalepó.

³³Kale fo tokóló taletere whiḗrapené i dere fo woseturaalu, atima mo doakale fopaae buóló kale *apose*l whiḗrape mo ti daai kisipa mualepó. ³⁴Até du betepatei, ai tuḗmó Farisi whiḗkó betḗ ama doi Kamaliel beterepó. Ai seké ḗta, Moses-né asere fo diriyóló tueru yó matepa, so whiḗ feané ama dere fo mo wisiyóló wosetua dapó. ḗ atére alamó ama doi doasi mulapó. Ai whiḗ kale fo taleraterere whiḗrape betó mole kuamó turukó holóló duraalu, “Ai whiḗrape belapaae kapala asiri doropópoló yae,” yalepó. ³⁵Atéroró, kale whiḗrapepaae duraalu, “Israel fake whiḗrape-ó, diḗné ai whiḗrapepaae eraai kisipa mutu betere ala hapale kilitaróló ini, tuḗpi tekeyae. ³⁶Ti noa betené dumitei, i ere alamó ḗa wisiyóló kisipa saalopó. Take bitiré wale alimó, whiḗ betḗ Teudas-né duraalu, ḗta ḗale whiḗ meipó. Teḗteróló kaae tanópoló sóró daaló betere whiḗpó depa, mepaae 400 whiḗrape ḗtamo touné walepó. Téyaletéi, bóe dale sukamó atimané ḗtei dupa, ama bóe belerḗle fele whiḗrape dapó dapó yalepó. Téturaalu, ama yaai kisipa muale ala alu yalepó. ³⁷Atéyale kiḗlipaae *Gavman* whiḗrapené so whiḗ doi siré kweyale sukamó Kaleli whiḗkó Judas-né i ala yalepó. Mepaae whiḗrape hosaa diriróló ḗaráté kweyóló duraalu, ‘ḗa *Gavman*-tamo bóe ḗle faalopó. Atéroró atima dóló torokó faróló, atima betale sirimó ḗané teḗteróló kaae tawaalopó,’ yalepó. Téyaletéi, *Gavman* whiḗné kale seké ḗtei delemó, atima whiḗrape botokó dapó dapó yalepó. ³⁸Atérapa, mió i du betere alamókélé ḗalo kisipa mole fo betḗ diḗpaae i dapa, wosae. I whiḗrapepaae me ala eréni, ḗale fópóló doteyae. Atimané take nalopaae yaai dere alamó kisipa mutu, mió ai du betere alatamo mo whiḗné kisipa mole ala yaai depa, ti doyóló haepaae derepaalopó. ³⁹Téni, i dere alatamo Tale Kótó tuḗmó kaayóló wapa, ti diaaḗ atima dere ala sesé enénipó. Ai alatamo depa, ti Kótótamotei bóe du beterapóló diḗnétei kḗae kolóló kisipa yaalopó,” yalepó.

⁴⁰Kale sekéné dere fo mepaae whiḗrapené wosóló, téyaalopóló kisipa mualepó. Atima ai fo yóló kiḗlipaae kale *apose*l whiḗrape momó bepaee holae yóló, halika tikiné fokosoi ala yalepó. Atétu beteró, atimapaee fo mulóló duraalu, “Yesuné doimó diḗné fo momó kae yó melaḗse,” yóló fópóló dotonalepó.

⁴¹Téroró, kale *apose*l whiḗrape atima ai whiḗrape betere tiki taaróló felepó. Atéroró atimasisi duraalu, “Yesuné doimó ḗa halika tikiné fokosó sóró susupu eraterere alakélé, hale seraterere alakélé, erópóló Kótóné amatei, ḗa dosḗae sóró beterelepó. Ama ai ala eró betereiteita, sekeḗ alarape ḗané mó ḗumó belenépa erapóló,” atima ḗekesené sukuté felepó. ⁴²Atéroró, atima betere dokḗ momaterere be belamókélé, be dokḗ dokḗkélé, Yesu Keriso

ꜱ etei kaae whiꜱpóló so whiꜱpaae haꜱkeamó kale fo wisi haꜱe yó maté fu betalepó.

Weiꜱkeró whiꜱrape sóró beterales fo

6 ¹Atéyale sukamó, Talepaae tuꜱ tiratere whiꜱrape mo dekéro fakete felepó. Até duraalu, aimó betó mole Krik fo bole Juda whiꜱrapené Hibru fo bole Juda whiꜱrapepaae ɔla taleturaalu, wisiyóló aꜱi dumipóló alale su betalepó. Atéro duraalu, diꜱ Hibru fo bole wulia sorapemó betere dokɔ fea nokole ɔla sumó aꜱiróló móturaalu, daꜱ Krik be fo bole wulia sorapemó meni dere-a, noatepa de yalepó. ²Atétepa, kale 12 *apospel* whiꜱrapené mepaae Keriso so whiꜱrape feapaae touraꜱe ape yóló touró betepa duraalu, “Nokole ɔla tale yóló aꜱiratere kutó diaai, Kótóné fo yó matere ala sisópaae erateretei wisinipó. ³Térapa, norape-ó, diꜱ tuamó betó mole whiꜱrapekó foꜱeyóló, Deꜱi Kepe Wisi faꜱanu fosó fosói kisipa mole weiꜱkeró whiꜱrapekó sóró beterae. Atéteꜱpata, ti ai kutó atimané teꜱeteróló kaae tawópóló atimané naase tuamó mulaalopó. ⁴Atéroló dané diyaaire kutóta, ti so whiꜱ tao suraalu moma dere ala yóo, Tale Kótóné fo yó melatere ala yóo, yaalo ai ape,” yalepó.

⁵Atéro ai whiꜱrapené dere fo so whiꜱ feané wosóló mo wisirapóló kisipa mualepó. Atéro so whiꜱ feané foꜱeyóló, Stipen sóró beteralepó. Ai sekéta, Deꜱi Kepe Wisi faꜱanu tuꜱ tiki tiró betere whiꜱpó. Atéro sóró beterales whiꜱrape ti etéropó. Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas, Antiok be whiꜱkó Nikolas atima atéro sóró beteralepó. Nikolas aꜱta Juda whiꜱ meitei, Juda whiꜱrapené dere ala sya fu betere whiꜱpó. ⁶Téro, kale so whiné ai whiꜱrape dapesó fóló *apospel* whiꜱrapené naase tuamó mulalepó. Atétepa, ai whiꜱrapené atima tikimó naase mulóló Talepaae moma eralepó.

⁷Ai ala yale tikimó, Kótóné fo hae kwia feapaae yó melaté fóló fakeralepó. Jerusalem be hulua tuamó Talepaae tuꜱ tiki tiratere whiꜱrape mo ti fake duraalu, so whimó momaratere whiꜱrape atimakélé, mo fea tuꜱ feteyóló tiróturaalu, kale fo wisi wosóló Yesupaae kisipa tiratere aꜱmó betalepó.

Stipen tawóló fo tekale fo

⁸Téro, kale seké Stipen Kótóné ama kɔlené sukutu haꜱe tao sere alaró Talené fotokɔtamo aꜱ tuamó faꜱanepó. Téturaalu, mo doasi kelemei alaró sira yaai dere alatamo so whiꜱ fea kuamó erótu betalepó. ⁹Atétu betepa, mepaae whiꜱrape Stipen-tamo bóe dóló fopaae butu, aꜱ só deratere fo yalepó. Ai whiꜱrape atimané fo wosetere be doita, wae sóró kutó diratere whiꜱ betere ala taaróló atima kɔleaané haꜱe betó mole whiꜱrapené fo wosetere bepó doi mulapó. Ai whiꜱrape atima wale tikita, Sairin be hulua whiꜱkélé, Aleksandria be hulua whiꜱkélé, Silisia hae kwiamó betó mole whiꜱrapekélé, Esia hae kwiamó betó mole whiꜱrapekélé, atéropó.

Ai fakerape atimané be huluata kae kaetei, Juda fakepó. ¹⁰Atéyaletei, Stipen-ta Dęi Kepe Wisi fąanu fosó fosó yóló du betere fomó, u whįrapenę dowi kisipa mutu du betere fonę atimanę ą só deraairetei mo sųnipó.

¹¹Atéteremó, Stipen só deraaire tų kikituraalu, atimasisi kemei mepaae whįrapetamo fo dokóló etei kaae kapala fo yaalopa siępe yalepó. “Ai whįnę Kótókélę, Moses-nę ere fokélę, doka doka yóló bóe duraalu, faletere fo depa, dąné wosalepó yae,” yóló, sę yalepó.

¹²Atéró, so whįpaaekélę, Moses-nę asęre fo yó matere whįrapepaaekélę, whį disirapepaaekélę, Stipen-tamo fopaae buópóló, sesemeratere fo detę kweyalepó. Atéró, kale whį Stipen tawóló só fóló fo tokóló tale dere whįrapenę naase tuąmó mulalepó. ¹³Atéró daaló bitu, kale kapala fo yóló só deraai kisipa mutu betere whįrapenę duraalu, “I sekęnéta suka fea kale yóló muló betere fokélę faleyoó, Kótónę ama kae tęnó betere moma dere bekélę doróló doka doka yoó, detę kotapó. ¹⁴Téturaalu, etei kaae fokélę depa dąné wosalepó. Nasaret whįkó Yesunę i be fisikóló doróó, Moses-nę asęre mara mole fo dąpaae matepa, dąné sya fu betere alakélę doróó, yaalopó depa, dąné wosalepó,” yalepó.

¹⁵Téró, ai wóló betó mole fo tokóló taletere whįrapenę kale sekę Stipen kikęyóló kaae tawalemó, ama kelepa *ensel*-rapenę kelepa kaae daalepó.

Stipen-nę fo tokóló taletere whįrapepaae yale fo

7 ¹Téró, so whįmó momaratere topo whįnę Stipen-paae woseturaalu, “Atimanę yą só deraairaaalu ai du betere fo-a mo de?” yalepó.

²Ti fo depa, Stipen-nę atimapaee tokó mótu duraalu, “Noraperó ayarapetamo-ó, ai fo yąlo diąpaae i dapa wosae. Mo take dąné aya Abraham ą Haran hae kwiapaae faai Mesopotemia hae kwiamó hąle betepa, kae dę fąane Kótó Abraham beteremó sókó weipakalepó. ³Atéró, Abraham-paae duraalu,

‘Yąta, naao be whį so whįró naao turuku betamo taaróló, yąlo yąpaae yó melaaire hae kwiapaae fae,’ yalepó.

⁴Ai fo depa, ama turuku be Kaldia whįrape betere hae taaróló, Haran be huluapaae torókó felepó. Atéró fóló betepa, aimó kale whį Abraham-nę alima sinalepó. Atéyale kįlipaae Kótónę Abraham ą dapesó wóló mió dią ai betó mole hae kwiamó beteralepó. ⁵Kótónę Abraham-mó i hae kwia melaalopó yóló mulaletei, ai alimó hae kwia mekó menipó. Kutó diyaaire sų mo sawakélę menipó. Atéyale alimó Abraham ą naalekélę bitinipatei Kótónę ąpaae duraalu, yąró naao detę faaire naaletamonę i hae kwia saalopóló dirii fo yóló munélipakalepó. ⁶Kótónę Abraham-paae duraalu, ‘Naao detere naalenę detę fole naalerape atima fea kae fakenę hae kwiamó wale whį sų betaalo ai ape. Atéró betepa, ai hae talerapenę atima wae sóró kutó diratere so whį beteróló, doasi depe tukó wei alaró susupui alatamo detę fu betepa, 400 ba fo kemeyaalo ai ape. ⁷Atępa,

Israel fake wae sóró beterales be hulua wh̄iné topo wh̄irape yālo dowi kwia melóló yālo i so wh̄i momó dapesó woló beteraalopó. Kótó āta, dā t̄eteróló kaae tare Talepóló āqmó dua sukóló betaalopó. ⁸Naao detere naalené detere naalerape tiki sekā tukóló sirirae. Atétepa, ti yālo dīamó eraaire ala hāsókó feni, mo eraalopóló dirii fo yóló mulótu eraterere siripó, yalepó. Atéró, Abraham-né Aisak deyalepó. Aisak deyóló be d̄e 8-ró kemetepa, ama naalemané tiki sekā tukóló siriralepó. Téró, Aisak-né Jekop deyalepó. Jekop-né ti d̄ané ayarape deyóló fake firale 12 wh̄irape deyalepó.

⁹Jekop naalemarapené noma dek̄e naale Josep-né dere alamó dei tūe muturaalu, atimané ā Isip wh̄irapené wae sóró kutó diraterere wh̄i beterōpóló dotonóló *moni* salepó. Téyalet̄ei, Josep-paae wuaterere sekēi ala fea Kótóné tao sua du betalepó. ¹⁰Téró, Josep ā Isip hae kwia t̄eteróló kaae tare topo wh̄i Fero beterepaae sókó fóló beterepó. Atéró betepa, Fero-né Josepené dere ala kilitu, āpaae h̄ekese ȳópóló, Kótóné mo donoi ala wisi erótu betalepó. Atépa kilituraalu, Fero-né Isip hae kwiaró doasi topo wh̄iné wisi wisi berapetamo Josep-né t̄eteróló kaae tan̄ópóló, sóró beteralepó, yalepó.

¹¹“Atéyale alimó ɔla sóku aluyóló doakale wote ali walepó. Atéturaalu Isip hae kwiamókélé, Kanan hae kwiamókélé, d̄ané ayarape atima naaire ɔla mo meipó. ¹²Atéró betalemó, d̄ané ayarape deyale wh̄i Jekop-né Isip bemó mepaae nokole ɔla muó mulapó dere fo wosóló, ama naalemarape dotonalepó. Ti aita, folosóro kaae suraalu felepó. ¹³Atéró momó felemó ti Josep-né ama nomarapepaae ā i ape, yóló yó melalepó. Atétepa, kale t̄eteróló kaae tare doasi topo wh̄i Fero-né Josep-né alimaró nomarapetamo tūe yalepó. ¹⁴Téró, Josep-né ama alimapaae yó fótu duraalu, ‘Yākélé naao fake so wh̄ikélé, dīa fea ai hae kwia taaróló, ipaae torokóló ape,’ yalepó. Tétepa, 75 so wh̄i ai be torokóló walepó. ¹⁵Jekop atéró bitiré fóló, ā Isip bemó sukalepó. Téró, ama naalemarapekélé, mo fea aimótóro sukalepó. ¹⁶Atétepa, atimané tiki bet̄a só fóló, Sekem hae kwiamó mole kapo dolomó dour̄aleta, dua yalepó. Ai hae tikita take Abraham-né Hamor naalemarapetamo *moniné* dupuyale haepó,” yalepó.

¹⁷“Até deté wóló, take Kótóné Abraham-tamo yóló mulale fo dokonaaire be d̄e feleketepa, atimané deyale naale senaale Isip bemó mo hāle ɔla kaae fake yalepó. ¹⁸Téró, take betale topo wh̄i Fero-ró Josep-tamo sukalepó. Atéyale k̄ilipaae ai sirimó betale topo wh̄i Fero-né Josep-né ā ai topo wh̄i beterales ala tūe iniruraalu kale Israel fake so wh̄i wisiyóló kaae tanipó. ¹⁹Atéruraalu, ai topo wh̄iné Israel fake so wh̄itamó doakale bóe duraalu, Israel sorapené naale detepa, sukópóló bela tó mó wapelatamo mulaleta dua yaai, atima fo dokóló mulalepó.”

²⁰“Atétu betere tūa dolomó, Moses deyalepó. Ai naaleta, Kótóné keletómó mo kae naale wisipó. Hamaró alimatamoné ai naale sóró

betepa, wélié sore kemeyalepó. ²¹Téró, hamaró alimatamoné wapela turó só fóló mulalepó. Atéro mupa, kale topo whi Fero senaalemané whaayaa salepó. ²²Téro mepaae doasi tuę mole Isip whirapené Moses tuę tiki fosó fosó yópóló, mepaae alarape yó melaté felepó. Téró, ama dere fokélé, mo fosó fosó yóo, dere alakélé mo fotokó buóló yóo, yaaire whi doayalepó,” erapó.

²³“Moses doayóló bitiré fóló, ba fo whi siki tamo kemeyóló a ama Israel so whirape noa ala du beteréro kepe felepó. ²⁴Atéro fóló kelalemó, kale Isip whi betané Israel whi betá doló susupurótu betepa, kelalepó. Atétu betepa, ama fake whitamo até ekeséro seséturaalu, Isip whi mo ti dalepó. ²⁵Moses-né ama etei kisipa mualepó. Israel fake so whi atimapaee doasi sekei ala erótu betepa, ama fake so whi tao sópóló Kótóné a dotonélirapóló kisipa yaalo nisi yalemó, Israel so whiné atei kisipa sinipó. ²⁶Téró, kale dere kaae mo hika momómo fóló kelalemó, Israel whi atimaamosisitei hõle su betepa, ama filiyóló duraalu, ‘Diaamo Israel faketamotei noatepa hõle su bitu de yalepó.’

²⁷Ti fo yalemó, doasi fotokó buóló me whi teterótu betere whiné Moses tē daalótu duraalu, ‘Ya dātamó fo tokóló taleraterē alaró teteróló kaae tare alatamo yópóló né sóró beteraleé? ²⁸Naaó dó kale Isip whi du yale kaae, ekélé atéro daai waleé?’ yalepó. ²⁹Ai fo woseturaalu, Moses a ai Isip hae kwia taaróló, Midian haepaae botokó felepó. Téró, a ai bemó wale whi bitu, so dokóló naale tamo deyalepó.

³⁰“Atéro ba fo whi siki tamo kemeyóló betepa, whikélé bitire Sainai hasi fosó felekemó *ensel* a beterepaae ni sesaapemó si mi sokóló ai dolomó sókó walepó. ³¹Atétere ala kolóló, Moses a noa ala dutérópóló kisipa teketu betalepó. Atéro, mo ti diriyóló kelaairaalu, kale ni sesaape ere felekepaae taae felemó, ai si mi dolomóte, Talené aapaae i fo yalepó.

³²‘Ēta, diāné ayarape Abraham, Aisak, Jekop atima teteróló kaae tare Kótópó’ yalepó.

Ti fo depa, ai fo dere tiki kelaai yaletē, diri furu furu yóló wituraalu, kilini haepaae hemée deyalepó,” yalepó.

³³“Atépa Talené aapaae duraalu,

‘I hae tikita, Kótóné ama tukóló kae muló betere haepa, naao horó betere hó be sokóló taae falae,’ yalepó.

³⁴Térapa Moses-ó, Isip whirapené yało so whipaae doakale sekei ala erótu betepa wosalepó. Até du betere ala kolóló yało atima hałe fópóló dotonale waairaalu, yaipi Isip be huluapaae fópóló dotonaai dapó,” yalepó.

³⁵“Moses a ta atimané hõ yóló, aapaae ya fo tokóló taleraterē alaró teteróló kaae tare alatamo yópóló, né sóró beteraleé? yale whipó. Ti fo yale whitei, Israel fake so whi teteróló kaae tanópóló, Kótóné amatei sóró beteralepó. Atéro beteraai ama *ensel*-né erāle fópóló dotētepa, kale ni

sesaapemó duku betere si mi dolomó fo sókó wóló Moses sóró beteralepó. ³⁶Ama ai Israel so wh̄i Isip be taaróló ʔlisóró wóló beteró bituraalu, kelemei alaró so wh̄iné kilitu sira yaaire alatamo eraté kutu betalepó. Até dere alata, kale Isip hae kwia tuʔmókélé, sonaai w̄e ʔela tuʔmókélé, so wh̄i bitinire tikimó kuturaalukélé, ai alarape eraté kutu betepa, ba fo wh̄i siki tamo kemeyalepó,” yalepó.

³⁷“Ai Moses-nétóro Israel so wh̄ipaae duraalu,
‘Kótóné ʔóló wh̄i mo ʔ kaetóro dotonaalopó. ʔta diʔkóte, sóró
beteraalo ai ape,’ yalepó.

³⁸Moses ʔ Israel so wh̄itamo wh̄i mei tikimó ʔané ayarape dapesó kutu betepa, *ensel*-né Sainai hasi fosómó mo ti betaaire fo bete ʔpaae matepa, amamo ʔapaae maletei mió ʔané i sya fu betere ape.”

³⁹“Téyaletei, ʔané ayarapéné ama dere fo wosóló ʔ aomó sinóló bitinipó. Atimané ʔ h̄rapóló faai wale tiki taaróló, Isip bepaatei momó fesaae faai kisipa mutu betalepó. ⁴⁰Atéroró, kale so wh̄iné Eron-paae duraalu, ‘Dʔ Isip bemó betepa, ʔlisóró wale wh̄i Moses ʔ neté yalerópa, dʔ ʔlisóró faaire kótórape kaekó alerae,’ yalepó.”

⁴¹“Atéyale sukamó, *bulmakau* hupu male kaae suróló kapala kótó aleyalepó. Atéroró, atimané aleyóló mulale ʔlapaaetei, hupu dóló momaturaalu, ai ʔlané doi doasi mulóló ʔla deyóló ʔilitu betalepó. ⁴²Ai so wh̄i ó samó daale wéliékélé, h̄rerapekélé, sukakélé, atimané tale aleróló doi sóró horóló moma du beterópoló, Tale Kótóné ai so wh̄i taaróló sisóralepó erapó. Ai fota, mo take Kótóné ʔóló wh̄irapéné as̄ere fo mo h̄itipó.

‘Israel fake so wh̄irape-ó, diʔ so wh̄i bitinire tikimó ⁴⁰ba fo tuʔmó bituraalu, *sipsip* hupu dóló moma deté wou betaletei ʔpaae inipó.

⁴³Diʔané kuti be dolomó kapala kótó Molek-ró wh̄iné aleyale kótó Repan h̄retamo beteróló aomó sukóló bituraalu, tale-ó yóló moma deté kutu ai betale ape.

Atétu betaleteiné ʔalo diʔ Babilon hae kwia taoró wae sóró beterópoló h̄kó faló ai betere ape,’ ” yalepó.

⁴⁴“Téroró, ʔané ayarape atima so wh̄i bitinire tikimó bituraalu, Tale Kótó ʔ ʔatamo mo beterapó kisipa muópoló, kuti be ʔeipakalepó. Ai kuti beta, Kótóné Moses-paae etéroró ʔeʔyae, yóló suróló yó matepa, kolóló ʔeipakalepó. ⁴⁵Atéroró bitiré wóló, nalo ʔané ayarape atimané ai kuti be beleyóló sóró waletaite, Josua-né ʔeteróló kaae tawóló betale alimó yalepó. Josua ʔ ama be wh̄i so wh̄itamo betere hae kwia taaróló, me hae kwiamó betaai fupa, Kótóné ai hae talerape mo fea dóló torokó faralepó. Atéyale sukamó sóró wale momatere kuti be beleyóló só kutu beteró, Depit betale alimó sókó walepó. ⁴⁶Tétepa, Depit-né Kótóné ʔ h̄itere ala eratepa, ʔané aya Jekop-né Kótó mo ti moma dere bemó beterópoló kisipa mutu, ʔmó be ʔenaai Kótópaae wosalepó. ⁴⁷Téyaletei, ama naalema Solomon-né Tale Kótóné be ʔenalepó.

48 Atéyaleteti, ó sã taoró betere Tale ą mo whĩné tẽtere bemó bitimipó. Kale Kótóné kóló whĩné i asẽre fo kaaepó.

49-50 ‘Ó sãta, ęãlo tẽteróló doasi topo whĩ betere tikimó bitu, i haeta, ti ęãlo hó dée daaló betere tiki ai ape. Tẽrapa, diąné noa kaae be tẽyóló ę beteraai du bitu de?

Talené duraalu, Ę sãa nóló betere tiki mekó ere?

Ọla ọla feata, ęãlo aleyóló muló bitini nisi du betere?’ fo asęrapó,”

51 Stipen-né duraalu, “Diąta mo dowęae fole whĩrapepó. Noatepa diaaę hosaa tuąmó dowi ala ęãanu, Kótóné fo wosaaire wosęlikélé kinó bitute? Diąta, diaaę ayarape bitu yale kaaetóro iru, Dęi Kepe Wisiné dere fo wosaai deretei hõyóló mo dowęae fu beteraapó. 52 Kótóné kóló whĩ me dekó diaaę ayarapené susupui ala erénipó, fo yaaloé? Mo fea diaaę ayarapené susupui ala erótua yalepó. Dowi alakélé inire Talené ama mo donoi Whĩ wisinaale waalo ai ape, yóló yó mótu betere whĩrapekélé, diąné ayarapené dua ipakalepó. Atétua yale kaae, miókélé dowi ala inire whĩ wisinaale eleké deyóló dõpóló, diaaę sesemeralepó. 53 Talené tukóló muló betere fo *ensel*-rapené diąpaae yó matepa wosaleteti, diaaę ai fo tukóló sisõpaae eralepó,” yalepó.

Stipen kapo duné siriyóló dale fo

54 Ai fo dere woseturaalu, kale ai fo tokóló taleraterere Juda whĩrape atima mo dei fopaae buturaalu, sereke hale yalepó. 55 Téyaleteti, Stipen ą Dęi Kepe Wisi ęãturaalu, sãpaae kese horalemó, Tale ą tuąmó ere dęró Yesutamo Kótóné turu naase dęmó daapa kelalepó. 56 Atépa duraalu, “Kelae! Hepen be tũ tukwę fóló, Whĩné Naalema Kótóné turu naase dęmó daapa mió ęãlo kelerapó,” yalepó.

57 Atétepa, atimané ai dere fo wosaalo meipóló, naaséné wosęli kinóló fo fake yóló ą daale tikipaae mo hapale touręle walepó. 58 Atéró, Stipen naasemó seį sóró be tipi aõpaae taae deróló kapo duné siróló daai kaae salepó. Até yaaipatei, ama i ala depa kelalepóló yale whĩrape atimané fõloi kutirape sorokóló, betą kokopei whĩné kaae tanõpóló, ama hó betemó mulaleta yalepó. Ai whĩné ama doita, Sol-pó.

59 Atimané Stipen ą kapo duné siritepa, ama Talepaae momatu duraalu, “Tale Yesu-ó, ęãlo kepe bete betą naao dape sae,” yalepó. 60 Atéró, ą bukutiri teyąró bitĩ doropóló fo fakeyóló duraalu, “Tale-ó, i dere alamó naao atimané dowi ala kwia aluróló kemerae,” yalepó. Ai fo yóló kale whĩ ą mo ti sinalepó. Atétere alata, Sol ąkélé aimó daalu, wisirapa téyae du betalepó.

Keriso so whĩ susupu sóró dapo dapo yale fo

8 1 Atéyale sukamó, Jerusalem bemó betó mole Keriso so whĩpaae doa susupu sere ala eralepó. Atei ala depa, Talepaae tuę tiki tiró betere

Keriso so whi Judia hae kwiaró Samaria hae kwiatamopaae dapo dapo yóló felepó. Atétepa, kale *apose*l whirape atima betá Jerusalem bemó betó molepó. ²Téró, mepaae Kótóné ala eró tare whi rapené Stipen douróló, doasi dekené sini moló-u du betalepó. ³Téyaletei, Sol-né Keriso so whi doraté kweyairaalú, kaae salepó. Tétu, be dokó á kweyóló, Keriso so whi fea sjiyóló *dipula* beteraleta du betalepó.

Filip Samaria haepaae fóló yale ala

⁴Atéró dapo dapo yóló fele so whi fóló betó mole tikimó, mió wosetere kisi fo wisi so whi paae yó mótu betalepó. ⁵Filip Samaria hae kwiamó tene be huluapaae doropóló, so whi paae Yesu Kerisota, Kótóné i haemó betó mole so whi teteróló kaae tanópóló sóró betero betere whipóló yó mótu betalepó. ⁶Aimó wóló touró betere so whi feané Filip-né yale foró erale kemei alarapetamo kilitu, ama dere fo wisiyóló wosaairaalú, atima fea woséli muló beterepó. ⁷Atétu, so whi tuámó tepeyóló betale dowi keperape sókó furaalu, keteré yóló sókó fua yalepó. Hó naase dore so whi ró tiki dāamu yóló momaare so whi tamo wisirótua yalepó. ⁸Atétere ala kilituraalu, ai be huluamó betó mole so whi atima mo hekesené sukutu betalepó.

Isi whi Saimon-paae yale fo

⁹Téró, ai be huluamó whi betá Saimon beterepó. Ba fo doasimó ai seké á isi whi bitu, du betere alamó Samaria so whi feané sira dua yalepó. Atéteremó á mo doasi seké whipóló bopé fake du beterepó. ¹⁰Atétepa, mepaae doasi doi mole whi rapekélé, doi munire whi rapekélé, mo fea wóló ama dere fo wosóló á dukirótu betalepó. Atétu duraalu, “I whi ta, Kótóné doasi bole fotokó kaae bulapó,” du betalepó. ¹¹Téró, mo take á isi whi bitiré wouraalu, du betale ala kolóló, siratu betaletiné so whi fea ai alatei sya felepó. ¹²Téyaletei, Filip-né atimapaae Kótóné teteróló betere aqmó mole alaró Yesu Kerisoné ere alatamo etéropóló yó melótu betalepó. Ama atéró yó matere fo wosóló so whi fea kisipa feteyóló Talepaae wapa, Filip-né atima Yesuné doimó weí tópurótua yalepó. ¹³Kale whi Saimon akélé, tué tiki feteyóló Talepaae wapa, Filip-né á weí tópuralepó. Téró, Filip kotere tiki dokó fea Saimon atimaamo wusuró kuturaalu, me ala yairemó dere kelemei alaró sira yaaire alatamo Filip-né eratepa kilitu, Saimon-né sira dua yalepó.

¹⁴Jerusalem bemó betere *apose*l whi rapené Samaria so whi Talené fo wosalepó dere wosetu atimané Pitaró Jon-tamo doteyalepó. ¹⁵Téró, kale seké tamo fóló, ai Samaria hae kwiamó tene be huluamó Talepaae kisipa tiki tiró betere so whi Deí Kepe Wisi sópóló momaralepó. ¹⁶Ti noa betené meipó. Deí Kepe Wisi atima tuapaae tepeyóló bití waai teópatei, Yesu Kerisoné doimó atima weí maaté tópuralepó. ¹⁷Atépa, Pitaró Jon-tamoné

ai so whi tikimó naase mulalemó, Dēi Kepe Wisi atima tiki tuāpaae bitī dorowalepó.

¹⁸ Saimon-né kale *apose*l whi tamoné so whiné tikimó naase mulalemó, Dēi Kepe Wisi bitī wale ala kolóló, atimaamomó *moni* melaai i fo yalepó. ¹⁹“Diaamoné dere ala kaae yałokélé, mepaae so whi Dēi Kepe Wisi sōpóló naase mulaai dapa, epaae ai alakó eraasepóló dapó,” yalepó. ²⁰Ti fo depa, Pitané āpaae duraalu, “Naa *moni* yałamo wusuró kēlaa yóló alu yōpóló, yae. Ti noatepae, naao kisipané Kótóné kōlené sukuturaalu, hałe matere ɔla *moniné* dupu dere aɔrapóló de? yalepó. ²¹Ya dātamó Talené ama kutó dirōpóló sóró betero bitinireteiné. Kótóné keletómó naao hosaa tuāmó wisi kisipa munipó. ²²Tērapa, dowi ala taaróló Talepaae kisipa feteyae. Atētepa, ti Kótóné naao hosaa tuāmó muale dowi kisipamó kwia melaai yaletēi, hałe aluraalopó. ²³Ti naao hosaa tuāmó dowi kisipa faɔyóló mupa, yało kelerapó. Atēruraalu, dowi alanétei ya dokóló wae sóró betero beteropó,” yalepó.

²⁴Ti fo depa Saimon-né āpaae duraalu, “Ti naao epaae ai yale fo mo yaosórópa, naaotei emó momarae,” yalepó.

²⁵Atéró, Pitaró Jon-tamoné kelené mo kelale alaró Talené fotamo yó mótu betero, momó Jerusalem bepaae fesaae faai felepó. Atéró, furaalu, ai Samaria hae kwiamó tēne be hulua tu felekemó tē mole berapemó kale fo wisi yó melaté felepó.

Filip-ró Itiopia whitamóné yale fo

²⁶Atéró eté yalepó. Talené ama *ensel*-né Filip-paae duraalu, “Yața, Jerusalem be taaróló Kasa be huluapaae derepaa *saoti* fakeró kópu kaae fale hae tikimó fole tu sya fae,” yalepó. ²⁷Téró, Filip ā ai tumó fu betalemó, beta Etiopia whikó nóluku soki whi mo umó wapa kelalepó. Ai whi āta, Etiopia hae kwia tēteróló kaae tare topo so Kandas-né *moniró* mepaae néli ɔlatamo kaae tanópóló sóró betero betere doasi whipó. ²⁸Ai seké āta, Jerusalem bepaae Talepaae moma ene fi fesaae wou, ama *hos* hupuné siyóló sóró kotere ɔla tómó betero Kótóné kōló whi Aisaiané asere fo dosāaté wou betalepó. ²⁹Atéró dosāaté wou betepa, Talené Dēi Kepené Filip-paae duraalu, “Ya mo hapale fóló kale whi betero wou betere *hos* hupuné siyóló só fole ɔlatamo hokolaa yóló betāmó faai fae,” yalepó.

³⁰Ai fo depa, Filip ā mo hapale fóló, kale whitamó betāmó titi yóló fu betalepó. Atéró wosalemó, Aisaiané asere fo kale whiné dosāaté fu betepa, Filip-né āpaae woseturaalu, “Naa ai dosāaté fu betere foné bete naao kisipare?” yalepó.

³¹Ti depa kale whiné Filip-paae tokó mótu duraalu, “Mené epaae yó menitepa, ti netéro tuɔ saaloé?” yalepó. Ti fo yóló kale whiné Filip-paae ātamó bitī holae depa, ā titiyóló bitī holalepó.

³²Kale Etioipiané whiné dosāaté wale kōló whi Aisaiané asere fo i ape.

“Aṭa, *sipsip* hupu daai duóló ḡlisóró fu dere kaae yalepó. Téró, me kale *sipsip* hupu male niki tikitepa, keteré initere kaae ama kóló mo nomalepó.

³³ Aṭaae doakale hale seróló susupuraterere alakélé fo tokóló taletere alakélé ini, ḡle só deratere ala betaṭ yalepó.

Aṭ naale senaale nalopaae yaai dere ala kolóló né yó melaaloé?

Ti atimané ḡ i haemó betaṭsóró kisipa mutu, mo ti dalepó,” yalepó.

³⁴ Téró kale Etiopia whṭiné Filip-paae woseturaalu, “I asḡere kóló whṭiné ere fo ḡmó erépe whṭ me kaemó ere?” yalepó. ³⁵ Tétepa, Filip-né Aisaiané ai asḡere fomótóró kaae sóró Yesu Kerisoné mió wosetere kisi fo wisi yó maté felepó.

³⁶ Atéró, atimaamo fu beteremó tuṭamó weṭi ke belepa kolóló, kale sekḡné Filip-paae duraalu, “Weṭi ke wisinaale ti belerapa kelae. I weṭi kemó ḡ tópuraterere dore?” yalepó. ³⁷(-) ³⁸ Ai fo yóló, kale sekḡné ama *hos* hupu néli tare whṭipaae keṭróló daayae yalepó. Atéró daapa, atimaamo wusuró ai kale weṭi ke dolopaae doropóló daalu, Filip-né kale sekḡ weṭi tópuralepó. ³⁹ Atéró, atimaamo hae taopaae taae holalemó, mo ai fapotóró Talené ama Deṭi Kepe Wisiné Filip tokḡ sóró felepó. Atéró, kale Etiopia whṭiné Filip momó kae kilinipó. Tétepa, kale sekḡ ḡ tumó fu bituraalu, ḡkesené sukuté felepó. ⁴⁰ Téyaleteti, kale Filip ḡkélé, kele ḡlinameróló dapesó wale ala kilinipatei, Asotas bemó sókó felepó. Atéró sókó fóló, ai tuṭ demó teṭ mole be huluarapemó, so whṭipaae mió wosetere kisi fo wisi yó melaté felepó. Atéró, yó melaté fóló, Sesaria be huluamó sókó felepó.

Sol dowi ala deté kutu beterapó yale fo

9 ¹ Ai ala du betere tuṭamó, Sol-né Talené ala eró tare whṭirape atima daalopóló wiratere fo ḡle yó tarepó. Damaskus be huluapaae faai, so whṭimó Talepaae momaratere topo whṭi beterepaae felepó. ² Atéró duraalu, “Eṭ Damaskus be huluapaae faai dapa, diḡné u bemó betere Juda fakené fo wosetere be kaae tare whṭirapené ḡ mo whṭi nisiyaṭsóró *fas* mekó asḡyóló ḡlae. Ai *fas*-mó i kaae fo yae. Aimó Yesu Kerisoné ala sya fole so whṭikó betepa, ti i Jerusalem-paae *dipula* sóró wópóló, ḡpaae sóró fae yóló asḡ yae,” yalepó. ³ Atéró, Sol ḡ Damaskus be felekepaae sókó faai deremó, ó hepen-mó Talené deṭ hapale sókó wóló ḡ daale tiki mo fea deṭyó felepó. ⁴ Téteremó ḡ haepaae deraapisa fóló mupa, saṭmó fo yóló duraalu, “Sol! Sol! Naa ḡ noatepa doróló supuraté kutu bitu de?” yalepó.

⁵ Tétepa, Sol-né duraalu, “Tale-ó, yaṭ né de?” depa Yesuné duraalu, “Eṭa, naa doróló susupuraté kutu betere whṭi Yesupó,” yalepó. ⁶ “Térapa, yaṭ turukó holóló Damaskus be huluapaae fae. Aimó betepa, ti whṭi mené naa yaaire ala yaṭpaae yó melaalopa, ama dere fo naa sya fóló yae,” yalepó.

⁷Ai ala deremó, Sol-tamo wale whĩrape atima fokélé tekeni, hokomó sókó finé daae mulu, dere fomaaté wosalepó. Téyaleteti, ai fo dere whĩné kelepa a atima kilinipó. ⁸Téró, Sol ą turukó holóló kele fisąae horóló kele kele yalemó me ọlakélé koló feni, kele dilikiyalepó. Atépa, ątamo wale whĩrapené ą naasemó tawóló ąlisóró fóló, Damaskus bemó sókó felepó. ⁹Atéró, be de soremó kele dilikiyóló bitu, ọlakélé, wekélé néni, hałe betalepó.

¹⁰Atéró betepa, ai bemó Yesuné ala eró tare whĩ betą Anias beterepó. Ai whĩné noke naró dere kaaené Talené ąpaae duraalu, “Anias-ó!,” depa, ama duraalu, “Tale-ó maé, ę i betere ape,” yalepó.

¹¹Tétepa, Talené ai kale whĩpaae duraalu, “Mo donoi tųpóló doi mole tų seraa fóló, Judas-né bemó sókó fae. Atéró Tarsus whĩ Sol momó betere? yóló wosae. ą ai bemó bituraalu, ępaae moma ai du betere ape.

¹²Atérapa, ama noke naró dere kaaené i ala depa, kelalepó. Betą whĩ Anias ą beterepaae wóló ama tikimó naase mulale wapa, ama kele wisi yaairetei kolóló, ai betere ape,” yalepó.

¹³Ti fo depa, Anias-né duraalu, “Tale-ó, mepaae so whĩné ępaae i fo ene wuatepa, wosalepó. Ai seké ąta, Jerusalem bemó nao kae betere betere so whĩ doróló mo doakale dowi ala erótu betere whĩpó yalepó.

¹⁴Mió ipaae wóló betereiteikélé hałe meipó. Jerusalem be huluamó du betere ala kaae, i be huluamókélé, nao doi yóló momatu betere so whĩrape *dipula* saai so whĩmó momaratero topo whĩné ai ala yaai fae yóló, *fas* matepa sóró walepó,” yalepó.

¹⁵Tétepatei, Talené Anias-paae duraalu, “Ai whĩta, ai ala du betale whĩtei, mió yało ala yó taruraalu, yało kutó diraté fópóló sóró beteratapa, fae. Ti ąta, take nalopaae Juda meire fake so whĩpaaekélé, doasi teteróló kaae tare topo whĩrapepaaekélé, Israel so whĩpaaekélé, yało doi eraté kutu betaaire whĩ ai ape. ¹⁶ą até deté kutu betepa, yało doimó ą mo doasi dele sóró susupui ala saalopóló, yało ąpaae yó melaalopó,” yalepó.

¹⁷Ai fo depa, Anias ą fóló, Talené ąpaae yó male bepaae felepó. Atéró sókó fóló, kale seké betere be dolopaae holóló Sol-né tikimó naase mulóló duraalu, “Yało no Sol-ó, Tale Yesu Keriso ya ą i Damaskus bepaae waai wapa, tų tuamó sókó walepó. Atéyale sekéné nao ai dilikire kele momó wisiróló ọla ọla kolóo, Deĩ Kepe Wisi ya tiki tuąpaae bitı wóló faanóo yópóló, ama ę ya beterepaae dotonatepa wóló i daale ape,” yalepó.

¹⁸Ai fo deteretamótóro, kale whĩné kele dolomó ya fumi kaae ọla sókó dorowóló ama kele momó wisiyalepó. Atéró wisi depa, ą weĩ tópuralepó.

¹⁹Atéró ą ọla nóló ama fotokọ momó bune walepó. Sol ą Yesuné ala erótu betere whĩrapetamo ai Damaskus bemó mepaae be derape betalepó.

Sol-né Damaskus beró Jerusalem betamomó yale ala

²⁰Ai be demótóro kaae sóró, Juda whĩrapené fo wosetere berapemó Yesu Keriso ą mo Kótóné Naalemapó yóló, so whĩpaae haķeamó yó mótu

betalepó. ²¹Atétepa, so whi feané ama yó matere fo wosóló sirayóló duraalu, “I whiṭa, take ó Jerusalem bemó Yesupaae tuṭ tiki tiróló betó mole so whiṭpaae doakale susupui ala eraté kutu betale whiṭ meié? A ipaae waleteita, i bemó betó mole Keriso so whiṭpaae doasi dowi sekei ala eróló, so whimó momaraterere topo whiṭpaae *dipula* sóró male faai wale whiṭ meié?” yalepó. ²²Téyaleteti, Sol-né Talené fo eraterere ala mo ti fake deté fóló mo fosó fosóre whiṭ betalepó. Atéru, Damaskus bemó betó mole Juda so whiṭpaae Yesuta, so whiṭ teṭeróló kaae tanópóló sóró betero betere Kerisopóló yó matepa, so whiné mo dono dapóló kisipa yalepó.

²³Atéró, yó melaté fóló mepaae be deṭape kemetepa, Juda whiṭrapené Sol daai kisipa mutu, atima betapaae tourale wóló atimasisi kikiti fo dukutu betalepó. ²⁴Atéyaleteti, atimané a daai du betere ala ama kisipa yalepó. Dilikitamokélé, deṭamokélé, ai be bopéro betere tipi tu sókó wale tiki dokó a daai, melaa yóló bitiṭa dua yalepó. ²⁵Ai fo woseturaalu, kale mepaae Sol-né dere fo wosóló sya fu betere whiṭrapené a tao suraalu, ai be bopéro betere tipi dolo sokóló dilikitamo yomó deyóló halikané duwóló deralepó. ²⁶Téror, Sol a Jerusalem bepaae holóló bituraalu, aimó mepaae Yesuné ala erótu betere whiṭrapetamo touyóló betaai yaleteti, atima a kelaṭsóró wiyalepó. Atima wi yaleteita, a Yesuné ala eraterere whiṭpóló kisipa tiréni yaletinépó. ²⁷Atétu betepa, Banabas-né kale whiṭ Pol *apotel* whiṭrape beterepaae dapesó fóló daaló bitu, i sekéta Damaskus bepaae faai fu betepa tu tuamó, Tale wóló daapa, ama kelené mo kilipakalepó. Téror, aimó Talené apaae fo ipakalepó. Ai fo yóló Damaskus bemó bituraalu, a mo wikélé ini, halaainé Yesu Kerisoné doimó fo yó mótu bitipakalepó. ²⁸Atéror, Sol a atimatamo betamó bituraalu, ai Jerusalem be huluamó so whiṭpaae Talené fo wikélé ini, mo halaainé Yesuné doimó yó maté kutu betalepó. Atéteremó, whiṭ mené a sesékélé inipó. ²⁹Téror, Sol-né Krik be fo bole Juda so whiṭpaae Yesu aṭa, mo Kótóné Naalemapóló kisipa yópóló, fo tokótamo du betaleteti, mepaae Juda fake whiṭrapené Sol daairaalu du betalepó. ³⁰Ai fo woseturaalu, Keriso norapené Sol daṭsóró tao suraalu, Sesaria bepaae dapesó dorowóló, Tarsus bepaae fópóló dotonalepó.

³¹Atéror, Judia hae kwiamókélé, Kaleli hae kwiamókélé, Samaria hae kwiamókélé, Keriso so whiṭamo bóe dóló susupui ala erótu betaleteti, mió i alimó hainé sukóló dua betó molepó. Talené Deṭi Kepe Wisiné atima fotokóróló ketekṭe bulatepa, Yesupaae tuṭ tiki tiraterere so whiṭ mo ti fake deté felepó. Atéror, Kótó aṭa, mo doa fotokó bole Talepóló wi kisipa mutu, hemée deyóló mo dua betó molepó.

Pitané Enias-ró Dokas-tamo wisirale fo

³²Téror Pita a mepaae Kótóné kae betero betere so whiṭ betó mole be hulua dokó fea keleté fóló Lida be huluamó betó mole Keriso so

whitamokélé ekei fo yóló betaai felepó. ³³ A atéro wóló, ai bemó betá whi ama doi Enias betepa kelalepó. Ai seké áta, tiki dāamuyóló hāle fiyótóro mupa, 8-ró ba fo kemeyale whípó. ³⁴ Atéro mupa, Pitané kale whípaae duraalu, “Enias-ó, Tale Yesu Kerisoné ya mió ai wisiratapa, turukó holae. Téró nao beseké tukóló bopeyóló tupaae mulae,” yalepó. Téyalemó, kale whi á mo hapale téti turukó holóló daane holalepó. ³⁵ Atéro, ai kale Lida be huluamó betó mole so whíró Saron be huluamó betó mole so whitamóné tiki sinóló dāamure whi Enias wisiraterere ala kilituraalu, Talepaae kisipa tiki tirótua yalepó.

³⁶ Téró, Jopa bemó Talené ala eraterere sokó betá ama doi Tabitapó. Krik foné ai doi Dorkas doi mulapó. Ai so áta, betere dokó fea hēkesené sinóló yaala sókó fóló wisi ala erótu, yolealere so whímó ɔla ɔla hāle tao sóró matere ala fāane so wisinaalepó. ³⁷ Atétu betale sukamó, kale so á heponé sukālepó. Atéro sukutepa, mepaae sorapené ama tiki fokóló kutiné bopeyóló siki be kepaee mulale holalepó. ³⁸ Ai be Jopata, Lida be felekemó erapó. Atéreteiné Talené ala eraterere whirapené Pita Lida bemó beterapó depa woseturaalu, atimakó whi tamo fópóló doteyalepó. Atéro fóló Pitapaae duraalu, “No-ó yaṭa, mió mo dāmotamotóro hapale faai dapesene walepó,” yalepó.

³⁹ Tétepa, Pita á atimaamotamo fóló, Jopa bemó sókó fóló, kale so sukóló mole siki be kepaee dapesó horalepó. Atéro aimó betó mole wulia sorape Pita daalepaae wóló moló-u yóló duraalu, “Ita, ai sukāle so á sukāai bituraalu, male doasi deróló sókó fatere fōloi kutiró mepaae deraterere kutirapetamo i ape yóló,” yó malepó.

⁴⁰ Tétepa, Pitané ai sorape belapaae hōkonóló á bukutiri teyaró bituraalu, moma yalepó. Atéro moma yóló á kale so molepaae fetée wóló duraalu, “Tapita-ó, ya turukó holae,” depa kale so kele fisāae horóló, Pita kaae taru turukó holóló bitī holalepó. ⁴¹ Atéro betepa, Pitané kale soné naasemó tao sóró turukó horóló daalalepó. Atéro kale wulia soraperó Keriso so whitamopaae kepaayale so i ape yóló yó malepó. ⁴² Pitané kale mo ti sinóló mole sotei, momó kepaaróló beteralepó dere fo kulu kulu só kweyóló fakeratepa, Jopa be huluamó betó mole so whi mo feané wosalepó. Até yalepó dere fo woseturaalu, so whi mo fea Talepaae feteyóló kisipa tiki tirótua yalepó. ⁴³ Téró, Pita á Saimon-tamo mepaae be dērape betalepó. Saimon-ta, hupu sekaēné mepaae ɔla ɔla ale yaairaaalu, bé bé yópóló wēmó fokotu betere whípó.

Konilias-né Pitapaae ape yale fo

10 ¹ Atéyale sukamó, Sesaria whikó ama doi Konilias beterepó. Áta, ai be huluamó 100 Rom diki tare whirape kaae tare topo whípó. Ai diki tare whirapeta, Itali hae kwiaró walepó. ² Konilias-ró ama naale senaaletamokélé, somakélé, atima mo fea Talené ala yó taruraalu, Kótó

aomó sukóló beterepó. Atéru, yoleale yóló betó mole so whimó, betere dokó fea ɔla ɔla haɔle matere alaró, moma dere alatamo yó tarepó. ³Atéro betá sukamó, kuluka 3 kilok a ama be dolomó betepa, noke naró dere kaaené Kótóné *ensel* sókó wóló daane wapa, ama mo diriyóló kelalepó. Atéru apaae duraalu, “Konilias-ó,” yalepó.

⁴Atéro dere fo woseturaalu, kale whi a witamo *ensel* daalepaae kese faróló duraalu, “Tale-ó, maé?” yalepó.

Tétepa, *ensel*-né apaae duraalu, “Naa moma dere alaró yoleale yóló betó mole so whimó hamoko yóló haɔle matere alatamo Kótóné kilituraalu, kokóné sukunapó. Atei ala dereteiné ya tuɔ keteréni, ama kisipa yó tarapó. ⁵Térapa Konilias-ó, Jopa bemó whi betá ai betere ape. Ai whiné ama doita, Saimon-tei Pitapó du beterapó. Térapa, ai whi Jopa bepaee dape sene fópóló, diákó mepaae whi dotonae. ⁶Ata ama yakoma Saimon-tamo ai betere ape. Ai Saimon-ta, hupu sekaené to ó mepaae ɔla ɔla aleyaairaaalu bé yópóló, weɔ fokotere whipó. Ama beta weɔ fókumó ai tene ape,” yalepó.

⁷Apaae ai fo yóló, kale *ensel* fupa Konilias-né ama bemó kutó diratere whi tamo yóo, Kótóné ala eró tare ama diki tare whirapekó betá yóo, yóló ape yalepó. ⁸Téro betepa, atimapaee kale *ensel*-né apaae yale fo fea yóló, Jopa bepaee fópóló dotonalepó.

Pitané noke kaaené kelale ala

⁹Atéro tumó fiyóló, hiika be deɔtepa, atima Jopa be huluapaae sókó faai feleke deretamo eté ipakalepó. Pita a Jopa bemó 12 kilok sukakelemó moma yaairaaalu, kelekele dere siki bepaee holóló beterepó. ¹⁰Atétepa, yakoma Saimon-ró somatamo aoró bemó naaire ɔla donoróló muló betepa, a siki bepaee holóló moma du betalemó, a wote yalepó. Atépa, noke naró dere kaaené i ala depa kelalepó. ¹¹Ó hepen be tu tukwe fóló doasi deɔ kuti kaae ɔla douro kwia dokó dorokó fóló amatei dorowou betepa kelalepó. ¹²Ai dorowale kuti kaae ɔla dolomó i haemó niki daani ke detere ɔlaraperó barapetamokélé, hó naase daae mole ɔlarapekélé, mo fea ai kuti dolomó betó mupa kelalepó. ¹³Atépa, ó samó fo yóló duraalu, “Pita-ó, ya turukó holóló ai betó mole ɔla dóló nae,” yalepó.

¹⁴Ti fo depa Pitané duraalu, “Tale-ó, mo deretei mo take naao dapaae, ‘Ai ɔla naose,’ yóló muló betepa e werapó,” yalepó.

¹⁵Ti fo depa, kale dere kaae momó apaae duraalu, “Kótóné apaae wisirapa nae dere ɔla, e werapó ekesé. Sóró nó betá yae,” yalepó.

¹⁶Apaae ai fo dere alata, sore félimó yóló mo ai fapotóro kale kuti ó hepen-paae momó sóro holalepó.

¹⁷Pitané apaae i yó male ala noa betené yalerópóló kisipa teketu betalepó. Atétu betepa, Konilias-né dotonale whirape wóló, Saimon-né be momó tenéropóló keketé wóló, be bopéro betere tipi tu sókó walemó daae

molepó. ¹⁸Atima atéro daalu, fo tekeróló duraalu, kale Saimon-tei Pitapó du betere whĭkó imó betere yóló wosalepó.

¹⁹Pita ai yale alané bete kisipa hāle teketu betepa, Deĭ Kepe Wisiné āpaae duraalu, “Saimon-ó, whĭrape sorené ya keketé ai kutu betere ape. ²⁰Térapa, ya turukó holóló aqró bepaee derepae. Ai whĭrapené yaḡpaae atimatamo faalopó depa me kisipa muni, atima yaḡlo dotonalepa fó betā yae,” yalepó.

²¹Téroró, Pita ā doropóló kale whĭrapepaae duraalu, “Diaaḡ ai keketé kutu betere whĭta, ē i ape. Térapa diā noatepa waleé?” yalepó.

²²Ti fo depa atimané duraalu, “Daḡta, kale diki tare whĭrapené topo whĭ Konilias-né dotonatepa walepó. Ai whĭ āta, dowi alakélé enei Kótóné ala erótu betepa, Juda so whĭ mo feané whĭ wisipóló doi sóró horótu betepapó. Tépa, mo kae betero betere *ensel*-né āpaae duraalu, ya ama bepaee wóló, naao dere fokó wosaaipa dape sene fae depa, walepó,” yalepó. ²³Ti fo depa, Pitané atima bepaee dapesó fóló fiyalepó. Atéro, hĭka be deḡepa, kale whĭrapetamo Pitakélé, mepaae Jopa bemó betó mole Keriso whĭrapekélé fea felepó.

²⁴Atima atéro, tū tuāmó diki betā fiyóló, hĭka Sesaria bemó sókó felepó. Téyalemó Konilias-né fake whĭrapekélé, ama fulumu whĭrapekélé, mo fea touróló Pita dapesó wópóló kaae tawóló beterepó. ²⁵Pita atéro sókó wapa, Konilias-né ā doasi whĭpa kilitu, ama hó aqmó bukutiri ṡeyaró bitĭ derepelepó. ²⁶Atétepa, Pitané kale whĭ tao sóró turukó horóló duraalu, “Turukó holae. Daḡmo wusuróta mo whĭpó,” yalepó.

²⁷Téroró, Pitaró Konilias-tamo fo deté fóló be tuāpaae kelalemó, so whĭ mo fea touró beterepó. ²⁸Atéro betó mupa Pitané duraalu, “Daḡ Juda fake diā Juda meire fake so whĭtamo betāmó fo yóló ó ḡla nokole ala yaḡse eretei diā feané ai kisipa ere ape. Téretei, mió Kótóné ēpaae i ala yó malepó. Daḡ Juda fake so whĭne kae kae fake so whĭpaae i ala dorapó, i ala wisirapóló eratere fo yaḡse yóló ēpaae yalepó. Atéyaleteiné mió ē diātamo betāmó beaai ape dere fo wosóló hōrapó enénipó. ²⁹Kótóné ēpaae ai fo yaleteiné naao ē dape sene wópóló dotonale whĭrapepaae faalomeipó ini, atima dere fo betā wosóló i daale ape. Térapa, naao ē noatepa dape sene wópóló dotonaleé?” yalepó.

³⁰Ti fo depa, Konilias-né āpaae duraalu, “Douḡo be deḡ kemeyaa i hāle bitu, kuluka 3 *kilok* suka kelemó ē yaḡlo be dolomó moma du betalepó. Atétu betepa, mo deĭ kuti deréli *ensel* mo hapale sókó wóló yaḡlo hosaa tuāmó daane walepó. ³¹Atéro daalu ēpaae duraalu, ‘Konilias-ó, naao hamoko yóló, yolealere so whĭ tao sóró hāle matere alaró moma dere alatamota, Kótóné ama keletómó mo donoi ala dapóló kisipa mutapó. ³²Térapa, Konilias-ó, whĭ betāné ama doi Saimon-tei, Pitapó du betere whĭ Jopa bemó ama yakoma Saimon-tamo betepa, dape sene fae. Ama yakoma Saimonta, hupu sekaēné mepaae ḡla ḡlarape aleyaairaalu, bé

yǒpóló wẹimó fokotere whị ai ape. Ama beta, ti wẹi fókumó ai tẹne ape,' yalepó. ³³Ensel-né ẹpaae ai fo depa, ai whịrapené ya dape sene wǒpóló, yało atima hapale dotonalepó. Atétepa, ya atimatamo waleteiné mo kée dapó. Ti Talené keletómó dą fea wóló i betó moletei, Talené yapaae yae yale fo wisi naao dapaee depa wosaai dapó," yalepó.

³⁴Tétepa, Pitané fo kaae sóró Konilias-paae duraalu, "E Jopa bemó betepa, Talené ẹpaae yó male alané bete mió yało tuę yalepó. Tale Kótó ąta, mepaae whị tao sóró wisi kisipa mulótu, mepaae whịmo dowi kisipa mulatere Tale meipó. ąta, dą mo feapaae betą alatóro erótua yaaire kisipa mulapó. ³⁵I hae kwia dokọ feamó betó mole so whị Kótó aqmó sukóló bitu, ama yae dere ala betą erǒpóló tų wisi donorótu betere so whịta, ti Kótóné ama dape saalopó. ³⁶I fota, Kótóné dą Israel so whipaae yalepó. Ama kale mió wosetere kisi fo wisi etéro yó melalepó. Dą Kótótamo dua beterǒpóló Yesu Kerisoné ama yale alané dą hosaa muni deyóló betero beterapó. Ti ąta, i haemó betóló fale so whị mo feané Talepó. ³⁷Jon-né so whị wẹi tǒpuraalopó, fo yó male kịlipaae Kaleli haemó kaae sóró Yesu Kerisoné fo yó melaté fóló, Judia haemó sókó waletei dią feané kisiparapó. ³⁸Kótóné Dẹi Kepe Wisi Nasaret whịkó Yesu tuamó beteróló, so whị fea tẹteróló kaae tawǒpóló ama doasi fotokókélé bulóló sóró beteralepó. Atéro, hae kwia dokọ feamó kuturaalu wisi ala eróo, dowi kepe tepeyóló betere so whịkélé wisiróo yǒpóló, Kótó ątamo betamó kutu betalepó.

³⁹Dąta, Israel so whị betere tikiró Jerusalem betamomó bitu, ama erale alarape dané kelené kelaleteti yó maté kutu beterapó. ąta, atimané filipaaró betere ni tómó oleróló dalepó. ⁴⁰Téyaletei, ą sinóló dou dolomó sore sukamó mupa, Kótóné kepaaró beterapó. Atéro kepaayóló betereiteita, mepaae so whinė kolǒpóló yalepó. ⁴¹Atéro bitu, sókó wua dere alata, so whị feané keletómó ini, Kótóné ama sorokó su yóló betero betere so whịrape beterepaae maaté sókó wua yalepó. Ti ai sókó su yóló betero betere whịrapetamo bituraalu, ọlaró wẹitamó nukua yale whịrapeta, ti dapó. ⁴²Téro, take ama dapaee i fo ene fae yalepó. 'Kale mió wosetere kisi fo wisi yó móturaalu, ẹta Kótóné dią sukále so whịtamokélé ó betó mole so whịtamokélé, fo tokóló talerǒpóló, sóró daaló beterapó yóló yó melale fae,' yalepó. ⁴³Take Kótóné kóló whịrape dokọ feané mepaae so whị de ąpaee kisipa tiki tiró betepa, atétere so whinė dowi ala kwia ama kemeróló aluraalopó erapó," yalepó.

⁴⁴Téro, Pitané ama fo hałe du betepatei, Dẹi Kepe Wisi dorowóló ama dere fo wosetu betere so whinė tiki tuamó bitị dorowalepó. ⁴⁵Até dere ala Jopa bemó Yesupaae tuę tiki tiró bitu tiki sekaę tikire Juda whịrapené kelalepó. Tétu, Juda meire fakepaaetei, Dẹi Kepe Wisi matapóló sira du betalepó. ⁴⁶Ti noa betené mei, atimané kae kae be fo yóló Kótóné doi hale sóró horótu betepa wosalepó.

Até dere ala kolóló, Pitané i fo yalepó. ⁴⁷“Take dā Juda fake so whi Dēi Kepe Wisi su yale kaae, mió atimakélé ai sale ape. Atéro atima wēi tópuratepa né sesé yaaloé?” yalepó. ⁴⁸Atéro, ai so whipaae duraalu, “Diā fea Yesu Kerisoné doimó wēi tópuraaalopa ape,” yóló tópurótua yalepó. Atéyale kijlipaae Pitapaae woseturaalu, “Mepaae be deḡkó yā dātamó betóló fenére?” yalepó.

Pitané ama du betere ala haḡearale fo

11 ¹Juda meire fake so whiḡapekélé, Kótóné fo wosóló kisipa tiralepó deté kotere fo Judia hae kwiamó betó mole *apospel* whiḡaperó Keriso norapetamoné wosalepó. ²Atéro Pita ā Jerusalem bepaee holalemó, mepaae tiki sekaḡ tikiru Talepaae tuḡ tiróló betere whiḡrapené Pita foné sóró i fo yalepó. ³“Yāta tiki sekaḡ tikinire fakené bemó bitu, ḡlaró wēitamó nuku betalepó. Aita fo mole alatei naao erapó,” yalepó.

⁴⁻⁵Tétepa, Pitané atimapaae duraalu, “ḡ Jopa bemó betepa erale ala mo fea deté wóló Sesaria bemó betepa yale alapaae sókó waalopa diā fea wosae. ḡ doasi be hulua Jopamó momatu betalemó, noke naró dere kaaené i ala depa kelalepó. Doasi bukutere kuti kaae ó saḡmó doḡró kwia dokḡ dorokḡ fóló amatei haḡe dorowóló ḡ betere tikimó muni dorowalepó.

⁶Atétepa kelalemó, i haemó betó mole niki meire ke detere ḡlaraperó barapetamokélé, hó naase daae mole ḡlaraperó syaae ḡlarapetamokélé, mo fea betó mupa kelalepó. ⁷Atépa, ó saḡmó fo yóló duraalu, ‘Pita-ó, yā turukó holóló ai ḡlarape fea dóló nae,’ yalepó.

⁸Ai fo depa yaḡo duraalu, ‘Tale-ó, ai ḡlarape yaḡo nókélé inireteiné ai ala mo enénipó.’ yalepó.

⁹Ti fo yalemó, kale dere kaae momó fo yóló duraalu, ‘Tale Kótóné nae dere ḡlatei, werapó ekese. Talené wisipa nḡpóló muló betere ḡla ti nae,’ yalepó. ¹⁰Atei kaae fo sore félimó yóló, kale ḡlarape fea momó ó hepenpaae siyóló sóró holalepó,” yalepó.

¹¹“Atéteretamo, Konilias-né Sesaria bemó ḡ beterepaae dononale whiḡrape sore wóló, ḡ betere be belamó daaipakalepó. ¹²Atéparaalu, Dēi Kepe Wisiné epaae duraalu, ‘Yā ai whiḡrapetamo faaloé yóló kisipa tekeni, atimatamo fae,’ yalepó. Atétepa, i daae mole aporó norape ḡtamó fóló kale whi Konilias-né be dolopaae dā fea holalepó. ¹³Dā atéro beteremó, Konilias-né dāpaae i fo yalepó. A ama be dolomó momatu beteremó, *ensel* ā beterepaae sókó wóló duraalu, ‘Diāḡ mepaae whiḡrape Jopa bepaee Saimon-tei Pitapó du betere whi ai betepa dape sene fae.

¹⁴Ama diāpaae dere foné yaḡó naao naale senaaletamokélé, naao fake so whikélé, naao be whi so whikélé, diā aluyaḡsóró tao saalopóló,’ *ensel*-né ḡpaae depa, ama epaae yalepó.

¹⁵Ai fo epa, ḡ wóló yaḡo fo kaae sóró du betalemó, Dēi Kepe Wisi atima tuāpaae bitḡ walepó. Aita, me kae kisi ala ini, mo take kaae suraalu,

daꝓ Juda so whiꝓaae erótu yale kaaetóro atimapaakékélé eralepó. ¹⁶ Ai ala kolóló, Yesuné yale fo kisipa mualepó. Yesuné daꝓaae duraalu, ‘Węi tópuratere whiꝓkó Jon-né amata, ti diꝓ węi haꝓe maaté tópuraletei nalota kale Deꝓ Kepe Wisitamo tópuraaelopó ere fo mopó.’ ¹⁷ Téraꝓa, i ala betꝓ wisiyóló kisipa muae. Yesu Kerisopaae kisipa tiki tirateꝓa, Deꝓ Kepe Wisi daꝓmó haꝓe mótu yale kaae Kótóné atimapaakékélé, ai melale ape. Téteꝓatei, ę Kótó kaae beteꝓapakó atei ala ekese yóló sesé yaaloé? Atei ala mo enénipó,” yalepó.

¹⁸ Téro, kale be whiꝓné Pitané dere fo wosetu, atimané ą foné saletei taaralepó. Atéro Talené doi hale horótu duraalu, “Kótóné Juda meire fake so whiꝓkélé, hꝓko betere ala taaróló, keꝓaayóló mo ti betaaire bete sꝓpóló ai menélirapó,” yalepó.

Antiok so whiꝓ kisipa feteyale fo

¹⁹ Stipen dale sukamó su betale susupui alamó dapo dapo yóló fele whiꝓapekó mepaae Fonisia hae kwiapaakékélé, węiné bopéro daaló betere Saiprus hae kwiapaakékélé, Antiok be huluapaakékélé, Juda fake so whiꝓaaekékélé, kale fo wisi yó maté kutu betalepó. ²⁰ Téyaleteti, mepaae dapo dapo yóló fele Saiprus be hulua whiꝓró Sairin whiꝓrapetamo Antiok be huluamó betó mole Juda meire so whiꝓaae Yesu Kerisoné mió wosetere kisi fo wisi yó melaai kaae salepó. ²¹ Téro, kale whiꝓape Talené atima fotokꝓrateꝓa, so whiꝓ mo feané du betere dowi ala taaróló, Taleꝓaae kisipa tiki feteyóló wou betalepó.

²² Atétu beteraꝓó dere fo Jerusalem bemó betó mole Keriso so whiꝓné wosalepó. Atéro woseturaalu, ai so whiꝓné Banabas ą Antiok beꝓaae fꝓpóló dotonalepó. ²³ Téro, ą Antiok bemó sókó fóló, aimó betó mole Keriso so whiꝓaae Kótóné ama kꝓlené sukutu haꝓe tao sere ala atima tuꝓmó mupa kelalepó. Atéꝓa, Banabas haꝓné sukuturaalu, Kótóné ere ala diꝓ tuꝓmó haꝓe muó tanꝓpóló yae yóló, fotokꝓ bulóló ma fo yalepó. ²⁴ Banabas-ta, Deꝓ Kepe Wisiró tuꝓ tiki tiratere alatamo faꝓane whiꝓ wisi naalepó. Téruraalu, mo turó so whiꝓ Yesu Kerisopaae tuꝓ tiki tiralepó.

²⁵ Atétu betéro, Banabas ą Tarsus beꝓaae Sol kekene faai felepó. ²⁶ Atéro, kale whiꝓ ą fóló Sol kekóló dape sóró atimaamo wusuró Antiok beꝓaae momó walepó. Wóló ba fo betꝓ atimaamo ai Keriso so whiꝓtamo bituraalu, Kótóné fo so whiꝓ mo feaꝓaae yó mótu betalepó.

²⁷ Atéyale sukamó, mepaae Kótóné kꝓló whiꝓape atima Jerusalem be taaróló, Antiok beꝓaae dorowalepó. ²⁸ Ai whiꝓapekó betꝓ whiꝓné doi Akabas-pó. Ai whiꝓ ą Deꝓ Kepe Wisiné fotokꝓrateꝓa, turukó holóló duraalu, “Rom *Gavman*-né teꝓeteróló kaae tare hae kwia feaꝓaae doakale dowi wote ali waalo ai ape,” du betalepó. Ai alata, kale Rom *Gavman* whiꝓ Kaladias-né teꝓeteróló kaae tare alimó weipakalepó. ²⁹ Atéro, Yesuné yó matere whiꝓrapené Judia hae kwiamó betó mole Keriso so whiꝓ tuꝓaae

wale doasi sekçi alamó kisipa mutu, ai so whi tao saai atima fo dokalepó. Atéro duraalu, ðané tare *moni* sýtóróti deraalopóló, derçleta du betalepó. ³⁰Atimané atétu betaleteita, Judia hae kwiamó betó mole Keriso norape hałe tao sóró, Jerusalem be huluamó betó mole whi disirapepaae male fýpóló, Banabas-ró Sol-tamo sóró beteralepó.

Kin Herot-né Jems dóló Pita dipula betera le fo

12 ¹Atétu betere alimó *Kin Herot-né* mepaae Keriso whi paae doakale susupui ala eróló ama diki tare whi rapepaae *dipula* beteraleta yae yóló mulalepó. ²Atéro, Jon-né noma Jems atima doakale bóe dele sepakené depa tikalepó. ³Kale *Kin Herot-né Jems* delemó Juda so whi hçkesené sinitu betalepó. Atétere ala kilituraalu, ama diki tare whi rapepaae Pitakélé, *dipula* beteraai, dape sene fae depa, fóló tawalepó. Atétere alata, kale fopei *bred* o bulayóló nokole alimó yalepó. ⁴Atéro Pita tawóló sóró fóló, so whi feané keletómó fo tokóló taleyaairaaalu, diki tare whi rapené naase tuapaae sóró beteralepó. Téró, ai diki tare whi rape atima fake douró aleyóló betero beterepó. Téró, Herot-né yóló mulóturaalu, kale bosenée fele be ðe kemetepa, ti ðané Pita a ðópóló fo tokóló taleyaalopó yalepó.

⁵Pita atéro *dipula* betero betepa, Keriso so whiné Kótóné Pita tao sópóló, momatere ala hałe yótóro tarepó.

Pita dipula betepa, ensel-né sokale fo

⁶Téro, kale *Kin Herot-né* hika be ðetepa, so whi feané keletómó fo tokóló taleyaai diki tare whi uté betóo, ité betóo, ere tuamó Pita *sein* képiné dokóló beteralepó. Atéro betepa, ai tu sókó walemó diki tare whiné kaae tawóló daalepó. ⁷Tépa, Talené ama hepen bemó kutó diratere *ensel* wóló, ðené Pita betero betere *dipula* be dolo ðeyó felepó. Atéro kale *ensel* sókó wóló, Pita-né hulúmó haróló duraalu, “Pita-ó, mo hapale turukó holae,” deremó Pitané naasemó sere *sein* képi whaalóyóló haleteti teraae derepelepó.

⁸Atétepa, kale *ensel-né* Pitapaae duraalu, “Naaó hó beró kutitamo hapale sae,” depa, salepó. Atéro, “Naaó tómó bukutere kutikélé, bukóló ç sya ape,” yalepó. ⁹Pita a atéro, ai *dipula* be taaróló *ensel* fole tiki sya furaalu, ita apaae *ensel-né* dapóló kisipa muni, noke naró dere nisi yalepó. ¹⁰Atimaamo atéro furaalu, mo folosóro kaae tawóló daaló betere diki tare whi dekeróló tuamó daale diki tare whikélé, kale dere kaae dekeróló sókó felepó. Atéro furaalu, kale be hulua bopéro betere tipi tumó doakale *aiyon kapa* fakené aleyóló kinó betere tukélé, ama haleteti, tukwe fóló mupa, atimaamo belapaae sókó felepó. Téró, atimaamo ai tu dapo tópaee derepelemó, kale *ensel* Pita taaróló, aimóte alu yó deyalepó.

¹¹Téro, Pitané *ensel-né* apaae erale alarape fea kisipa yóló duraalu, “Mió yało kisiparapó. Ita, noke naró dere nisi yalemó motei irapó. Kale

Kin Herot-ró Juda so wh̄jtamo atima h̄kesené sukuturaalu, ep̄aae eraaire ala mo eraq̄sorópóló, Talené ama *ensel*-né ̄ tao sene ai weirapó,” yalepó.

¹²Kale *ensel*-né ep̄aae erale ala mo diriyóló tū muturaalu, Mariané bep̄aae felepó. Mariata, Jon-tei, me doi Mark-né hamapó. Téyalemó, so wh̄j mo fea bet̄ap̄aae touróló bitu, momatu beteremó sókó felepó. ¹³Téró, Pita ̄ wóló bela tū aq̄ró daalu kokopórótu betepa, ai bemó kutó diratere so seimale Roda tū tukiyaaai walepó. ¹⁴Téyalemó, kale senaalené Pitané fo nakome wosóló h̄jtu, tū hapale tukuni, fesaae folo bemó betó mole so wh̄j̄p̄aae kale Pita wóló a belamó daalapó fo ene felepó.

¹⁵Ai fo deremó, kale so wh̄j̄né Roda-p̄aae duraalu, “Ti senaale yā topo doyóló keyaa fu de?” yalepó. Ai fo depa, kale senaalekó duraalu, “Meipó. Pita mo wóló até belaró daale ape,” yalepó. Tétepa, kale so wh̄j̄né duraalu, “Motamo epa, ti ̄ k̄aae tare *ensel*-né tao su yalepa kelae,” yalepó.

¹⁶Atima ai fo du betepa, Pita daalu tū h̄j̄le kokopórótu betalepó. Atétu betepa, nalo kale so wh̄j̄ atima fóló tū tukijóló kelalemó, Pita wóló daapa killita sókó furaalu, siratu betalepó. ¹⁷Tétepa, Pitané ama naasenétei yóló duraalu, atimapaee fo taalae yalepó. Téró atimapaee Talené ̄ *dipula* bemó betepa, tao sóró dape só wale ala fea yó melalepó. Atétu beteró, ai so wh̄j̄p̄aae duraalu, “I fota, Jems-ró mep̄aae Keriso norapetamop̄aae yó melae,” yóló ̄ metikip̄aae faai felepó.

¹⁸Atéró h̄j̄ka Pita ̄ k̄mei fi sisóp̄aae eté yalepó. Kale diki tare wh̄j̄rape atima wóló kelalemó, Pita bitinipa, ̄ neyóló sókó felerópóló, atima mo doakale fo tiki k̄laaratu betalepó. ¹⁹Atépa, kale doasi topo wh̄j̄ Herot-né ama diki tare wh̄j̄rap̄ep̄aae duraalu, mo dekéró keketé kw̄ȳae depa, kek̄j̄letei ̄ kilinipó. Tétepa, ama diki tare wh̄j̄rap̄ep̄aae Pita *dipula* betepa k̄aae tawóló daalale diki tare wh̄j̄rap̄etamo fo tokóló kemetepa, mo ti sinópóló dae yóló mulalepó.

Kin Herot ama yale alamó ̄ dóló sukunale fo

²⁰Até du beteró, suka memó Herot ̄ Judia hae kwia taaróló Sesaria hae kwiap̄aae doropóló, aimó mep̄aae be d̄rape betalepó.

Ti *Kin* Herot-né Tair be hulua so wh̄j̄ró Saidon be hulua so wh̄jtamop̄aae doakale fop̄aae bualepó. Atépa, atima touróló bet̄amó bituraalu, i fo du betalepó. “Doasi topo wh̄j̄ *kin*-ó, d̄an̄e yātamo fo sawa yaai dapa, naao be d̄e mekó tukóló mulaaloé?” depa kale sek̄éné duraalu, “Ti wisirapa téyaalopó” yalepó. Ti fo depa, kale so wh̄j̄né *kin*-né kutó diratere wh̄j̄kó bet̄ Blastas-p̄aae woseturaalu, “Naao d̄a tao suraalu doasi wh̄j̄ *kin*-tamo naamei fokó yaaloé?” depa kale sek̄éné téyaalopó, yalepó. Atima atéró touróló bet̄amó bituraalu, kale doasi topo wh̄j̄ *kin*-p̄aae duraalu, “Doasi topo wh̄j̄-ó, d̄atamo bóe dele ala taaróló dua wisiyóló betaalopó. Ti noatep̄ae, kale *kin*-né t̄eteróló k̄aae tare hae kwiamó nokole

qla wó mupa, dupu du betereitei tikaqsóro kisipa muturaalu,” ai fo du betalepó.

²¹Atéror, atimané kale tukóló mulale be de wapa, Herot a *Kin*-né kuti wisinaale deróló so whi touróló betere tikimó sóko felepó. Atéror doasi topo whi betere *sea*-mó bituraalu, so whipaae fo du betalepó. ²²So whi feané ama dere fomó doi hale sóro horóturaalu, “Ama dere fota, kótóné fo kaae dapóló,” dukirótu betalepó. ²³Téteremó, ai fapotóróti Talené *ensel* wóló kale sekéné Talené doi sóro horéniteremó a dóló ama tiki mokené turukó nóló mo ti sukunalepó.

²⁴Atéturaalu, Tale Kótóné fo ai be felekemó betó mole so whi feané wosóló fakeraté felepó.

²⁵Banabas-ró Sol-tamoné so whi tao saai sóro wale *moni* melóló Jerusalem taaróló momó furaalu, Jon-ró Mak-tamo dape sóro Antiok bepaee fesaae felepó.

Banabas-ró Pol-tamo Talené kutó dirópóló doteyale fo

13 ¹Atéror, Antiok bemó betere Keriso so whi kuamó Kótóné kóló whiraperó yó matere whirapetamo betó molepó. Ai whirape atimané doita Banabas, Simeon-tei, me doi Niser, Sairin be hulua whikó Lusias, kale *Kin* Herot-tamo beḡamó doayale whi Manain, Sol, atima atéror betó molepó. ²Téror kale Keriso so whi Tale aḡmó dua bitu, Talené doi sóro horótu betalepó. Atéturaalu, qlakélé weyóló betepa, Deḡ Kepe Wisiné atimapaee duraalu, “Yaḡlo tukóló muló betere kutó Banabas-ró Sol-tamoné dirópólópa, atimaamo sóro beterae,” yalepó. ³Atima atéror, qla weyóló ḡle bituraalu, moma deté fele kilipaae, kale whitamó tikimó naase mulóló, fópóló dotonalepó.

⁴Sol-ró Banabas-tamo Deḡ Kepe Wisiné dotonatepa, Selusia bepaee doropóló, aimó atimaamo weḡi nukumó weḡiné bopéló daaló betere hae kwia Saiprus-paae felepó. ⁵Atimaamo atéror ai hae kwiamó teḡe be Salamis bemó sóko fóló bituraalu, Juda whirapené fo wosetere berapemó so whipaae Kótóné mió wosetere kisi fo wisi yó melótu betalepó. Téror, Jon me doi Mark-kélé, atimaamo tao sóro kutó diyai atima fea fóló betalepó.

⁶Atéror, atima ai weḡiné bopéror daaló betere hae kwia tuḡmó kutu betéror Papos be huluamó sóko felepó. Aimó Juda whikó isi whitei, Kótóné kóló whipó du betere seké Bar-Jisas beterepó. Atimaamo ai kale sekétamo Papos bemó hokolaa yalepó. ⁷Kale isi whi Ba-Jisas, *Gavman* whi Sersias Polas sisó supuróló, ḡtamo kutu betere whipó. Ai *Gavman* whita, tuḡ tiki wisi mulu, Banabas-ró Sol-tamopaae Kótóné fokó a wosaai, yó melaai ape yalepó. ⁸Atéyaleteti, kale isi whiné Banabas-ró Sol-tamoné yó matere fo *Gavman* whiné wosóló kisipa tiki tiraqsóro, kae kae fotei du betalepó. Elimas doita, Krik be foné isi whipó. ⁹Téror

Sol əkélé, ama take mole doi Sol taaróló, Pol doi mulalepó. Téró, Pol Dɛj Kepe Wisiné fotokɔratepa, Elimas kikéyóló kaae taaru duraalu, “Yata, mo dowi kepené naalemapó. ¹⁰Naaota, donoi alaró wisi alatamo bóe ai du betere ape. Yata, mo dilikitere alaró kapala fotamo ɣanuraalu, Tale Kótóné donoi alaró donoi fotamo naao ai wɛrótú betere ape. ¹¹Naao ai ala deremó, Talené ya deké supu, mió mepaae sawa be dɛmó naao kele diliki yaalopó. Atéro bituraalu, sukané dekekélé, naao kelaalomeipó,” yalepó.

Téyaletamotóró, ó sɔmó diliki ɔ tuapaae deróló kale sekéné kele dilikiralepó. Atétepa, ɔ naase tawóló ɔlisó faaire whíkó daaléro sisité kwɛyalepó. ¹²Kale ai *Gavman* whíné até dere ala kilituraalu, sirayóló ɔ kisipa tiki tiralepó. Ti noatepae, Talené ama fo yó matere ala mopóló kisipa mutu yalepó.

¹³Até du beteró, Pol-ró ama fulumu whɛrapetamo ai Papos be taaróló wɛi nukumó Pampilia hae kwia tuamó tɛne be hulua Perka-paae felepó. Atétepa, Jon-tei Mark-pó du betere whi ɔ atimaamo taaróló Jerusalem bepaae fesaae felepó. ¹⁴Atéro, atimaamo ai Perka be taaróló Pisidia hae kwiamó tɛne Antiok be huluamó sókó felepó. Atéro fóló bituraalu, sɔa nóló betere sukamó atimaamo Juda whɛrapené fo wosetere be dolopaae holóló betalepó. ¹⁵Atimaamo atéro beteremó, kale Moses-né asɛre foró Kótóné kóló whɛrapetamoné asɛre fo dosɔatu betalepó. Atéyale kɛlipaae kale ai fo wosetere be kaae tare whɛrapené atimaamo faleyóló duraalu, “No tamo-ó, diaamoné so whi ɔɛratere fokó enére?” yalepó.

¹⁶Ti fo depa, Pol ɔ turukó holóló fo yaai kaae su naase horóló duraalu, “Israel whɛraperó diɔ Juda meire fake so whɛtamo-ó, Kótópaae witu, naameyóló ɔ aomó betó mole so whɛpaae yało i dere fo wosae. ¹⁷Mo take dɔ Israel fakené Kótóné dané ayarape deté faaire whɛrape amatei sóró beteraté walepó. Atima atéro Isip bemó betepa, Talené atima so whi doasi fake firalepó. Ai ala epa, Kótóné mo Taoró mole fotokɔnétei ai Isip hae tale dóló ama so whi fasó sóró dapesó weipakalepó. ¹⁸Atéro, so whi bitinire tikimó kutu bitu, atimané kisipa mole ala yaairaaalu, dowɛae fu betepa, Kótó ɔpaae feteyóló wópóló kaae tawóló bitiré felepó. Até yalemókélé, feteyóló wénitepa, ɔɛle kaae tarepó. Atétepa, ba fo whi siki tamo keme ipakalepó. ¹⁹Téro, Tale Kótóné atima beteraaire Kanan hae kwia ɔɛle muni, wɛikeró fakené tɛteróló kaae tapa dóló tokó faaróló, ai hae kwia Israel fake so whimó mo ti malepó. ²⁰Isip hae kwiapaae fele ba fomó kaae sóró wóló, wɛikeró doasi be hulua doló torokó fale ba fomó sókó wouraalu, 450 ba fo kemeyalepó. Ai alarape deté wóló kɛlipaae Kótóné kale Israel whíné bóe topo whi sóró daalaté weipakalepó. Até deté wóló, Kótóné kóló whi Samuel betale alimó sókó walepó.

²¹Atéro, Kótópaae atima kaae tawaaire topo whikó sóró beterae yóló wosetu betalepó. Tétepa, Kótóné Benjamin fake whíkó Kisya naalema

Sol topo whi *Kin* sóró beteralepó. Ai whi doasi *Kin* betepa, ba fo whi siki tamo kemeyalepó. ²²Téyaletei, nalo Kótóné Sol taaróló a betale sirimó Depit topo whi *Kin* sóró beteralepó. Kótóné Depit kaae kelalemó, a whi wisinaalepa, i fo yalepó. ‘Jesi naalema Depit-ta, mo whi wisinaalepó. Aṭa, yaḷo kisipa kaae muluraalu, yaḷo erae, dere ala mo fea ama erótu betaalopó,’ yalepó.

²³Yesuta, Depit-né deyale fake whikó betané deyalepó. Atéyale Yesu a Kótóné Israel fake so whi mo ti aluyaşsóró tao saaire whi diḷ beterepaae dotonaalopóló muló betere fo mo eróturaalu, ai dotonó betere ape. ²⁴Mo take Yesuné ama kutó kaae sóró diyaa e patei, folosóró Jon-pi wóló, Israel so whi feapaae Kótóné fo tuḷ yópóló yó mótu betalepó. Atéro yó mótu duraalu, ‘Diḷné du betere dowi ala taaróló kisipa tiki fetepa, ti yaḷo diḷ weḷi tópuraaalopó,’ du betalepó. ²⁵Téro, Jon-né ama diyale kutó kemeraairaalu, i fo yalepó. ‘Diaaḷ tuḷné ḷta, kale waalopó du betale whi nisi yaḷse. ḷta, diaaḷ kaae tawóló betere whi meipa, i fo betḷ wosae. Aṭa, yaḷo kilipaae waalo ai ape. Ti ḷta, a kaae whi wisi bitinireteiné ama hó bené képikélé yaḷo teraayaaire mo şunipó.’

²⁶Yaḷo norape-ó, diḷta Abraham-né deyóló fakerale naaleraperó Kótópaae wituraalu, a aomó sukóló betere Juda meire fake so whiné deyóló fakerale so whitamó da fea aluyaşsóró dapesó faalopó, ere fo Kótóné mo ai eró betere ape. ²⁷Jerusalem bemó betó mole so whiró atimané topo whirapetamoné Yesuta, daḷ aluyaşsóró tao saaire whipó tuḷ munipó. Téro, Kótóné kóló whirapené ašemó ere fo *fula* dokḷ fea dosḷatu bitutei wosóló kisipa munipó. Kale ašemó ere fotei dokonóturaalu, atimané a mo ti sukópóló dae yóló só deralepó. ²⁸Atimané Yesu daai kisipa mutu, a tuamó me dowi ala kwiakó muléro tale yaletei, me ala mupa kilinipó. Atépatei, atimané Pailat-paae duraalu, ‘Aḷ sinópóló dae,’ yóló şetu betalepó. ²⁹Ai alarape yóló kemetepa, kale ašemó ere fo mo dokonóturaalu, filipaa ni tómó olepa, tokóló dourḷale felepó. ³⁰Téyaletei, Kótóné a dou dolomó mupa kepaaralepó. ³¹Atéro kepaayóló bitu, take betale Kaleli be taaróló, Jerusalem bepaee aṭamo wale whirapené a kepaayóló betere ala kelalepó. Atéyale ala kelale whirapené daḷ Juda fake so whipaae yó mótu beteralepó.

³²Kótóné ḷané ayarapepaae duraalu, yaḷo diḷmó take i ala eraalopóló mulale fo wisi ḷané diappaee mió i yó matapa wosae. ³³Mo take Kótóné ḷané noutererapepaae duraalu, ‘Diḷkélé diaaḷ deté faaire naale senaalekélé, atima aluyaşsóró tao saalopóló muló beterepó,’ Ai fo dokonóturaalu, Kótóné Yesu ai kepaaró betere ape. Ti ai yóló muló betere fota, *buk Sam sapta* 2-mó aşrapó. Kótóné duraalu,

‘Yaṭa, yaḷo naalepó. Mió ḷ naao aya alée felepó,’ erapó.

³⁴Atéro, Yesuné tiki dou dolomó keḷaa yópóló taaréni, kepaaró beteralepó. Atéyaalopóló, mo take ašemó erapó. Ai fo i ape.

‘Yalo Depit-paae haḷe melaalopóló, kae muló betere ḡla ama ere fo dokonóturaalu, yaḡmó mo melaalopóló,’ erapó.

³⁵Ai fo kaaetei, Sam-mó duraalu,

‘Naaota, kale dowi alakélé, inire whḡ wisiné tiki haḷe dou dolomó kḡlaa yḡpóló kaae tawaalo meipó, fo aseḡyóló muló beteraḡpó,’ erapó.

³⁶Ti noatepae, Depit doasi so whḡ kuamó Talené kutó dité fu betero sukḡḷe whḡtei, sinitepa atimané alimarapetamo beḡḡmó douróló ama tiki ai kḡlaa yale ape. ³⁷Depit-ta até yaletei, ama Naale wisinaale, ti Kótóné dou dolomó mupa kḡlaa yḡpóló kaae tani, ama kepaaralepó.

³⁸Térapa norape-ó, ḡḡné i yó matere fo wisi mo wisiyóló wosóló kisipa tiki tirae. Ai whḡné ḡḡné dowi alamó saai yale kwia ama tokḡló taae faralepó. ³⁹Kale Moses-né aseḡre foné ḡḡné dowi ala tokḡló kemeróló, whḡ wisi beteranipó. Téretei, Yesuné ḡḡ kepaayóló betaaire fo wisi yó materetei wosóló kisipa fetetepa, ti ḡḡné dowi alamó kwia saairetei tokḡló kemeraalopó. ⁴⁰Kótóné kḡló whḡrapené i ala yaalo ai ape yale fo diḡpaae eraḡsóró, mo wisiyóló kaae tawae. Ai fo i ape.

⁴¹‘Diḡ faletere whḡrapené i dere fo wosae. Yalo ai depa kolóló sira deté fu betero deté fu betero, sinituraalu aluyae. Yalo doasi ala yaalopóló me whḡnékélé diḡpaae depa, wosóló tuḡ tiki tiraalo meipó,’ fo aseḡyóló muló beteraḡpó,” yalepó.

⁴²Ai fo du betero Pol-ró Banabas-tamo ai fo wosetere be taaróló faaitepa, kale be whḡ so whḡné duraalu, “Diaamo momó kale fo wisikó uté waaire *fula*-mó yó melale waasepólópó,” yalepó. ⁴³Atima ai fo wosetere be taaróló, belapaae sókó felepó. Téró, Banabas-ró Pol-tamo fupa Juda so whḡró Juda meire fake so whḡtei, Juda so whḡné dere ala yó tare so whḡtamo kale whḡtamo sya wapa, atimaamoné duraalu, “Diḡ Kótóné kḡlené sukuturaalu, haḷe matere ala tuḡmó betó tawḡpóló yae,” du betalepó.

⁴⁴Téró, me *fula*-mó fo wosetere be ḡḡmó ai be huluamó betó mole so whḡ Kótóné fo wisi wosaairaaalu, wóló betó molepó. ⁴⁵Atétepa, atimaamoné yó mótu betere fo wosó tawóló betó mupa, mepaae Juda whḡrapené kolóló, atimané dere fo wosaai ai ala uḡsóró wisi uḡpóló dei kisipa muturaalu, Pol-ró Banabas-tamoné dere fo ḡḡteróló, kae kae fo du betalepó.

⁴⁶Atétepa, Pol-ró Banabas-tamo né halaaainé duraalu, “Kótóné fo ḡḡmoné diḡpaae yó melaai yalemó, diḡ wosetere hḡ yalepó. Tétepa, mió ḡḡmoné diḡ sisó eróló, Juda meire fake so whḡ betó molepaae i kale fo wisi yó melaairaaalu fulapó. Ti aita haḷe mei, diḡ Kótóné mo ti betere ala sere hḡre aḡrapó. ⁴⁷Talené ḡḡmopaae i ala yae yóló mulalepó.

‘I hae kwia feamó betó mole Juda meire fake so whḡ diliki tuḡmó betepa ḡḡḡpóló yaḷo diḡ sóró beteraḷepó.

Ai dené hae kwia dokɔ feamó betó mole so wh̩ aluyaɔsóró tao sene fae erapó,' ” yalepó.

⁴⁸Kale ai Juda meire fake so wh̩ atima ai fo woseturaalu, mo doakale hajné sinóló, Talené fo hale sóró horótu betalepó. Talené ama taketi mo ti betere bete saalopóló muló betere so wh̩ feané ai fo wosetu ɔpaae tué tiki tiralepó.

⁴⁹Tétu, Talené fo wosóló hae kwia feapaae fakeralepó. ⁵⁰Atétepa, Juda wh̩rapené topo wh̩rapepaaekélé, mepaae Juda meire fake sorapekó Kótópaae winé sukóló betó mole doi mole sorapepaaekélé, Pol-ró Banabas-tamo fopaae buǒpóló, sesemeraté kwɛyalepó. Até deté kwɛyóló atimaamo ai be hulua tuamó betteretei, taaróló hɔkó faralepó. ⁵¹Atétepa, faairaalu diaaɔ dere dowi alamó ɔamo i fole ape yóló, atimaamoné hó bemó ere hae terepeyóló Ikoniam bepaae felepó. ⁵²Téró, furaalu Talené ala eró tare wh̩ tamo tuamó Dɛi Kepe Wisi ɔanuraalu, mo doa hɛkesené sukuté fu betalepó.

Pol-ró Banabas-tamo Ikoniam-mó Kótóné fo yó maletai

14 ¹Téró, Ikoniam bemó Pol-ró Banabas-tamo dua dere kaae, Juda wh̩rapené fo wosetere be dolopaae holalepó. Téró, atimaamoné mo wisiyóló yó matere foné, Juda so wh̩ró Juda meire fake so wh̩tamo hosaamó suraalu, mo dekeró so wh̩ kisipa tiralepó. ²Téyaletei, kisipa tiki tirénire Juda so wh̩né ai dere fo hɔ yóló, mepaae haɓe betó mole Juda meire fake so wh̩né Keriso so wh̩tamo fopaae buǒpóló sesemeralapó. ³Atétepatei, Pol-ró Banabas-tamoné woseni, faleyóló Talené fo betá halaainé daalu, ɔlo sukamó yó maté fu betalepó. Atéró, yó mótu betepa, Kótóné ama ɔlené sukuturaalu, haɓe tao sere fo wisi kapala fo nisi yaɔsóró, kolóló sira yaaitere alaró kelemei alatamo erǒpóló, Talené atimaamopaae mo sɔrapó. ⁴Ai be huluamó betó mole so wh̩ bukótamo yóló, mepaae Juda wh̩rapetamo muóo, mepaae ti Yesuné fo yó matere *aposel* wh̩rapetamo muóo, yalepó. ⁵Atéró ɔlipaae, Juda so wh̩kélé mepaae Juda meire so wh̩kélé, mepaae topo wh̩rapekélé, betapaae touró bitu, Pol-ró Banabas-tamo kane duné siriýóló daalopó yóló fo deyalepó. ⁶Até yaai yaletei, kale wh̩ tamo daalopó dere fo woseturaalu, ai be taaróló Likonia hae kwiamó tɛne be Listra be huluaró Derbe be huluatamomó kutu betalepó. ⁷Atéró, Kótóné ama mió wosetere kisi fo wisi yó maté kwɛyalepó.

Pol-ró Banabas-tamo Listra bemó fo yó maletai

⁸Téró, Listra be huluamó betá wh̩ hamané depemótei hɔleke dowi beterepó. Atéru, ɔ mo sawa turukókélé feni, betere tikimótóró haɓe betó tarepó. ⁹⁻¹⁰Atéturaalu, Pol-né yó matere fo mopóló wosó tarepó.

Pol-né ai wh̩ kikéro kaae tawalemó, ama kisipa tiki tiró betere alané ɔ sumó wisiranérapóló kisipa mutu ɔpaae duraalu, “Ya turukó holóló, naao

dore hõleke donoyóló daayae,” yalepó. Tétepa, kale wh̄i turukó holóló kwẽyaaí kaae salepó.

¹¹ Ai so wh̄iné Pol-né yale ala kolóló Likonia be foné “Haió, ita, mo kótó tamotei dorowóló mo wh̄i alée fóló d̄a tuamó i betere ape,” yalepó. ¹² Atéro atima kisipané Banabas-ta, ti atimané kótó Susi nisiyóló, ai doi mulóo, Pol-ta fo dere wh̄i betepa, atimané fo fosó fosó dere kótó Hermes nisiyóló, kótó Hermes doi mulóo, yalepó. ¹³ Atéro, atimané kótó Susipaae moma dere beta, doasi be t̄u aupalo d̄emó t̄nepó. Ai moma dere be kaae tare wh̄ikélé, mo so wh̄ikélé, atima mo fea wóló Pol-ró Banabas-tamopaae hupu dóló momaraairaalú, w̄a *bulmakau* hupuraperó ne fuané aleyóló depa dere meleketamo sóró, ai be hulua bopéró betere tipi t̄u serekemó sókó walepó.

¹⁴ Até du betere fo Pol-ró Banabas-tamoné wosóló ai ala yaqsóró sesé duraalu, atimaamoné deró betere kuti bis̄ayayalepó. Atéro bis̄ayayóló sururu yóló fóló, kale be wh̄i so wh̄i wó mole kua dolomó fo fake yóló duraalu, “Diñané aita noa ala du bitu de? ¹⁵ D̄amo Kótó mei, d̄a fea bet̄a tiki daale wh̄i i ape. D̄amota, kale mió wosetere kisi fo wisi dīapaae yó melaairaalú, sóró wale wh̄i tamo i ape. Térapa, ai betekélé munire kapala kótópaae hupu dóló moma dere ala taaróló, mo ti betere Kótó, haekélé, s̄akélé, w̄ei k̄lakélé, ere ɔla ɔlakélé, fea aleyóló muló betere Kótópaae bet̄a kisi pa tiki tiróló betae. ¹⁶ Mo take bitiré wale ba fo dok̄o hae kwia feamó betó mole so wh̄iné kisi pa mutere ala yaai dow̄aae fu betepa, Talené atimapaae até ekésé yóló sesé ini, atimané tué mole ala yóppóló taalalepó. ¹⁷ Téyaletei, Kótóné amatei ̄a mo beterapóló kisi pa muóppóló, dīa tao sóró wisi ala eróturaalu, d̄amó hali alikélé suka alikélé, ba fo alikélé, fea Talené ̄lótú beterapó. Ti até dere alata, dīa hañiné sukóló beteróppóló Kótóné ama eratapó,” yalepó. ¹⁸ Atimaamoné ai be wh̄i so wh̄ipaae atei ala wisinipa ekésé yóló sesé yalet̄ei, mo dow̄aae felepó. Téturaalu, felekemó atimaamopaae hupu dóló momaraai yalepó.

¹⁹ Téró, mepaae Fisiria hae kwiamó t̄ene Antiok beró Ikoniam betamomó betó mole Juda wh̄irape atima fea Listra be huluapaae tour̄ale walepó. Atéro touró bituraalu, Pol-ró Banabas-tamopaae fopaae buóppóló sesemeratere fo yalepó. Atéro, kapo duné siri yóló daletikimó, Pol mo ti sinale nisiyóló kale sek̄rapené ama tiki si yóló sóró, ai be hulua bopéró betere tipi t̄u aq̄paae taae deralepó. ²⁰ Atéro mupa, Talepaae kisi pa tiró betere wh̄irape bopéróló daae mupa, kale sek̄ ̄a turukó holalepó. Atéro, ̄a dale bepaatei momó felepó. Téró, ai h̄ika ti Banabas atimaamo Derbe bepaae faai felepó.

Pol-ró Banabas-tamo Siria hae kwiamó t̄ene Antiok bepaae fesaae fele fo

²¹ Atimaamo ai be huluamó Kótóné mió wosetere kisi fo wisi yó melale tikimó, so wh̄i mo dekéró Talepaae kisi pa tiralepó. ²² Até du betero nalo

atimaamo momó Listra be huluamókélé, Ikoniam be huluamókélé, Antiok be huluamókélé, Talepaae kisipa tiró betere so wh̄i atima ere alatóró yó tanópóló, ketekęró fotokqtamo bulatere fo yó melaté felepó. Atéró, yó mótu duraalu, “Diąné kisipa tiki diriyóló bitu, Tale Kótóné tęteróló daale aqpaee sókó faaitepa, ti doasi sekei ala tuąmókélé bitiré fu betaalopó,” yalepó. ²³Téró, Pol-ró Banabas-tamo mepaae be hulua dokq Keriso so wh̄i kaae tanópóló, Keriso dirire wh̄i disirape sóró beterotua deté kweyalepó. Atétua yóló, atima ęla weyóló bituraalu, Talepaae kisipa tiró betere so wh̄imó atimané tuę tiki tiratere alamó Talené atima wisiyóló kaae tanópóló momaralepó. ²⁴Atimaamo ai so wh̄imó momaróló, Pisidia hae kwia tuąmó fóló, momó kale Pampilia haemó sókó walepó. ²⁵Aimó atimaamo Perka be hulua so wh̄ipaae Talené mió wosetere kisi fo wisi yó melóló, Itali bepaee felepó.

²⁶Ai węi fókumó tęne Atelia bemó atimaamo węi nukumó Antiok bepaee walepó. Ai bemóta, take atimaamo Talené kutó dirópóló Keriso so wh̄iné Kótópaee momaróló sóró beteralepó. Atéró, Kótóné ama kęleturaalu, tao sóró dirae yale kutó diyóló kemeróló, kale bepaee momó fesaae walepó. ²⁷Atimaamo atéró fóló bituraalu, kale Keriso so wh̄i mo fea touróló betó mupa, Kótóné atimaamo fotokqratepa erale alarape fea yó melalepó. Atéró yó melótu duraalu, Juda meire fake so wh̄iné Kótópaee kisipa tirópóló, Kótóné amatei tu tukiyóló mulalepó yalepó. ²⁸Ai forape yóló, Yesuné ala eró tare so wh̄itamo doa ęlo sukamó bitiré felepó.

Jerusalem bemó tourale fo

15 ¹Mepaae Judia hae kwiamó betó mole wh̄irape Antiok bepaee dorowóló, ai bemó betere Keriso norapepaae etei fo yó mótu betalepó. “Dią Moses-né asęre fo aqmó bituraalu, diaaq tiki sekaę tikini depa, ti Kótóné dią mo ti aluyaqsóró tao saalo meipó,” du betalepó. ²Kale wh̄irapené ai fo du betepa, Pol-ró Banabas-tamoné ai wh̄irapetamo mo doasi fo tokqtamo yóló atei kaae fo yó makesé yóló foné u só derótu i só derótu du betalepó. Até du beteró, Antiok Keriso so wh̄iné Pol-ró Banabas-tamo yóo, mepaae tuę tiki tiró betere Keriso wh̄irape yóo, yóló Jerusalem bepaee dotęyaai sóró beteralepó. Ti aita, Kótóné ama *apospel* wh̄iraperó wh̄i disirapetamopaae i du betere fo moé? yóló wosene fópóló yalepó. ³Téró, Keriso so wh̄iné atima dotonatepa furaalu, Fonia hae kwiaró Samaria hae kwiatamomó i fo yó melaté felepó. “Kale Juda meire fake so wh̄i atimata, Talepaae tuę tiki feteyóló betó mulapó,” deté fu betalepó. Ai fo dere woseturaalu, ai be huluamó betó mole Keriso norape atima hajné sukutu betalepó. ⁴Téró, atima Jerusalem be huluamó sókó felemó, kale *apospel* wh̄irapekélé wh̄i disirapekélé, Keriso so wh̄ikélé, atima mo wisiyóló dape salepó. Téró, Pol-ró Banabas-tamoné Kótóné atimaamo fotokqratepa erale alarape fea atimapaee yó melalepó.

⁵Téyaletai, mepaae Farisi fakekó Talepaae kisipa tiró betere Keriso wh̄rape turukó holóló duraalu, “Ti ai Juda meire fake so wh̄i Mosesné asere fo aqmó sukóló betóo, atimané tiki sekae tukóo, yóppóló yae,” yalepó.

⁶Atétepa, kale *apospel* wh̄iraperó wh̄i disirapetamo fea ai fo donoraai betapaae tourale walepó. ⁷Atima ai forape du beteró kemetepa, Pita turukó holóló duraalu, “Norape-ó, kale Juda meire fake so wh̄i Kótóné ama kisi fo wisi yało kólóné eratepa, wosóló tuę tiki tiróppóló, mo taketi Kótóné dą tuamó ę sókó sóró beteraletai diaaę kisiparapó. ⁸So wh̄i feané tuę tiki tuamó mole ala keletere Kótóné Juda meire fake so wh̄i dape sere ala yó móturaalu, Dęi Kepe Wisi dą melale kaaetóro atimakélé malepó. ⁹Ama dąpaae kae ala eróo, atimapaee kae ala eróo, ini, atima tuę tiki tiratere alanétei, atimané hosaa tuamó mole dowi ala tokóló taae faróló wisiralepó. ¹⁰Térapa, diaaę Kótó surémóló kaae kelaairaaalu, ai Keriso so wh̄iné hulómó sekęi ala noatepa belerótu de? Mo take dąné ayarapenékélé, dąnékélé, atei kaae sekęi ala beleyaaire mo sunipó. ¹¹Dąné atei kaae fo mo enénipó. Tale Yesuné ama kolené sukuturaalu, aluyaqsóro hąle tao sere alané dą tao su dere kaae, atimakélé atétóro dapó,” yalepó.

¹²Téró ai touró betere so wh̄i fea fo tekeni, Banabas-ró Pol-tamoné dere fo wosaai, dua betó molepó. Atéró betó mupa, Kótóné atimaamopaae kae kae kelemei alaró me ala yaai deremó eratere alatamo Juda meire fake so wh̄i kuamó eraté kweyale fo yó mótu betalepó. ¹³Atimaamoné ai fo yóló kemetepa, Jems ą turukó holóló duraalu, “Norape-ó, yało i dere fo wosae. ¹⁴Folosóro kaae su, Kótóné ama kolené sukuturaalu, Juda meire fake so wh̄i ama fake beteraai kisipa mutu, ere ala take Simeontei me doi Pitané dąpaae yalepó. ¹⁵Take Kótóné ama kóló wh̄irapenékélé ai tuę muturaalu, i fo aseýóló muló beteraapó.

¹⁶‘I ala yóló kemetepa, Depit-né teýale be fisikó fóló moletai, ę wóló yało momó teýaalopó. Mepaae kęlaa yóló doýale ęla ęlarapekélé fea yało aleyóló mulaalopó.

¹⁷⁻¹⁸Fisikóló momó teýaalopó dere fota, ti Juda meire fake so wh̄iró mepaae dosąani tukó fale so wh̄itamó Talepaae wópóló teýaalopóló erapó.

Ti noatepae, ai ala eraalopóló ere Talené ama fo dokonótu ai ere ape.

¹⁹Térené yało kisipané kale ai Juda meire fake so wh̄i Kótópaae tuę tiki tiratepatei, dąné atimapaee doasi sekęi ala eraalo meipó. ²⁰Atei ala ini, atima etei kaae ma fotei aseýóló dotęyaalopa sae. ‘Kapala kótópaae moma yóló detere hupu ó na naqse. Mené so ó wh̄i ęlémi nokole alakélé, hupu ó na depamó képi duwóló sukuteretei nokole alakélé, na ó hupu samea nokole alakélé, mo yaqse,’ yaalopó. ²¹Ti noa betené dumipó. I fota, mo

taketi Moses-né asęre fo atima betere be huluarapemó yó melaté waleteti, feané tuęrapó,” yalepó.

²²Atéró, *aposel* whįraperó Keriso whį disirapetamakélé, mo Keriso so whįkélé, fea betapaae touróló, atimakó whį tamo Antiok bepaae dotonaaai sóró beteraai tale yalepó. Téró, kale so whįné Pol-ró Banabas-tamo atima fea fųpóló Judas me doi Barsabas-ró Sailas-tamo sóró beteralepó. Ai whį tamota, ai bemó betó mole Keriso so whį dapesó fu betere whį tamopó.

²³Téró, ai dotęyaaire whįrapené só fųpóló, i fo asęyalepó.

“Da *aposel* whįró whį disirapetamota, diaaę norape i ape. Da feané dią Antiok bemó Talepaae kisipa tiró betere Juda meire fake norapepaaekélé, Siria hae kwiamó betó mole norapepaaekélé, Silisia hae kwiamó betó mole norapepaaekélé, mo doa kųleó, dapó.

²⁴I dere fota, daękó mepaae whįrape dią beterepaae wóló yale foné diaaę kisipa seęę yalepó depa, daęné wosalepó. Ti ai whįrapeta, da Keriso so whįné dotoréni, atima koleyaańé dią beterepaae wóló, atimané kisipa mole fo ai ere ape.

²⁵Norape-ó, até dere alamó da fea betapaae touróló bitu, daękótei, whį tamo sóró beteróo, daęné hosaa mole no Banabas-ró Pol-tamo yóo, yóló dią beterepaae ai dotonatere ape.

²⁶Ti ai whį tamota, daęné Tale Yesu Kerisoné fo yó melaté kotepa atimaamo daęsóró wini, halaainé Kótóné kutó diraté kotere whį tamopó.

²⁷Térapa norape-ó, daęné asęyale fo kaaetóro Judas-ró Sailas-tamoné kųlónékélé yó melaalopa wosae.

²⁸Daęné tuęnékélé, Dęi Kepe Wisinékélé, i ala kolóló mo wisirapóló kisipa moleteiné i fo betą dapa, wosae.

²⁹Kapala kótópaae momatere hupu ó nakélé, Hupu ó na sameakélé, na ó hupu depamó képi duwóló sinitereteikélé, mené so nópu nokole alakélé, mo yaęse. Atei alarape initepa, mo wisirapó. Dią fea mo doa kųleó,” dapó.

³⁰Téró, kale dotęyale whįrape Antiok bemó sókó fóló, ai kale Keriso so whį mo fea betapaae touróló betó mupa, kale *fas* malepó. ³¹Atéró, ai bemó betó mole Keriso so whįné ai *fas*-mó asęyale foné atima hosaa diriralepó. ³²Judas-ró Sailas-tamakélé, Kótóné kųló whį tamo ereteiné Keriso so whį fotokųróló ketekę bulatere fo mo dekéró yalepó. ³³Atétu beteró, atimaamo aimó betó mole Keriso so whįtamo mepaae be dęrape betalepó. Atéró, momó atimaamo dotonale Keriso so whį beterepaae fųpóló dotonaaai duraalu, “Kótóné diaamo hosaa muni deyóló dua betere ala erųpóló yae,” yóló dotonalepó. ³⁴(-) ³⁵Atétepa, Pol-ró Banabas-tamo Antiok bemó bitu, atimaamonékélé mepaae whįrapenékélé, so whįpaae Talené fo yó melóo, Keriso so whįpaae Yesuné dere ala etérópóló yó melóo du betalepó.

Pol-ró Banabas-tamo tekeyóló fele fo

³⁶Atétu beteró, nalo me sukamó Pol-né Banabas-paae duraalu, “Damo take folosóro Talené fo yó maté kweyale be huluarapepaae dané no nerape netéro beteréro keleté kweyaa faalopó,” yalepó. ³⁷⁻³⁸Atéro, Banabas-né Jon me doi Mark-kélé, atimaamotamo faai yaletai, Pol-né a faalo meipó yalepó. Ti noatepae, take folosóro Pampilia bemó Talené kutó diraalopó yalemó, a hýyóló atimaamo taaróló fesaae feleteinépó. ³⁹Atimaamo atéro dóroi du beteró tekeyóló Banabas-né Jon-tei, me doi Mark dape sóro weiné bopéro daaló betere hae kwia Saiprus-paae wei nukumó faai felepó. ⁴⁰Tétepa, Pol-né atamo faaitere whi Sailas dape sóro atimaamo faaitapa, Keriso norapené duraalu, “Talené kolené sukutu, hãle tao sere alané diaamo wisiyóló kaae tanópóló yae,” yóló dotonalepó. ⁴¹Téro, atimaamo Siria hae kwiaró Silisia hae kwiatamo tuamó Kótóné betapaae touróló betó mole Keriso so whi fotokó bulaté felepó.

Timoti Pol-tamo fele fo

16 ¹Pol a Derbe be huluaapaae fóló nalo Listra be huluamó sókó felemó, ai bemó Yesuné ala eró tare whi betã ama doi Timoti beterepó. Ama hamata, Juda fakekó Talepaae kisipa tiró betere sotei, alimata Krik fake whipó. ²Ai Listra be huluamó betó mole Keriso noraperó Ikoniam be huluamó betó mole norapetamoné Timotita, Keriso whi wisinaalepóló dukirótu beterepó. ³Pol-né Timotikélé atamo kweyaa tuẽ muturaalu, Timotiné tiki sekaẽ tukópóló yalepó. Ti aita hãle mei, Timotiné alimata Krik fake whipóló ai be hulua so whi feané kisipareteiné Juda fake dée nalaqsóro yalepó. ⁴Atima atéro, ai be huluarape dokó kuturaalu, Jerusalem bemó betó mole whi disiraperó aposel whirapetamoné Keriso so whiné wosóló, aomó beterópóló aseyalé fo dosayóló yó melaté felepó. ⁵Atéro yó matere fo woseturaalu, ai be hulua dokómó betó mole Keriso so whi Talené alamó fotokó bualepó. Até dere kilituraalu, mepaae hãle betó mole so whi atima Talepaae kisipa tirãleta yaletainé be dẽtere dokó Keriso so whi fakeraté fu betalepó.

Pol-né nokenaró dere kaaené Masedonia whi kelale fo

⁶Pol-ró ama fulumu whirapetamo Esia hae kwiapaae kale fo wisi yó melaté faqsóro Dẽi Kepe Wisiné sesé depa taaróló, Frisia hae kwiaró Kalesia hae kwiatamómó maaté yó maté felepó. ⁷Atéro, atima Misia hae kwiaró Bitinia hae kwiatamo dalemó sókó wóló, Bitinia hae kwiapaae faai yaletai, Yesuné ama dotonale Dẽi Kepe Wisiné aipaae faqse yóló sesé yalepó. ⁸Atétepa, atima Misia hae kwia dekeróló Troas bepaae derepelepó. ⁹Atéro, dikitamó Pol-né nokenaró dere kaaené Masedonia whikó wóló kema yóló turaalu, “Da Masedonia hae kwiamó betó mole

so whi tao sene ape,” yalepó. ¹⁰Até dere ala kolóló, mo ai fapotoróti da turukó horóló, kale Masedonia hae kwiapaae faairaaalu, ɔla ɔla sisóló mulalepó. Ti noatepae, Kótóné mió wosetere kisi fo wisi Masedonia so whi paae yó melale fópóló, da dotɛtapóló kisipa mualepó.

Lidia Kótópaae kisipa tirale fo

¹¹Atéró, da faairaaalu Troas bemó wei nuku sóró Samotres bepaae fóló, aimó fiyalepó. Téró ai hika ti da Neapolis bepaae felepó. ¹²Neapolis be hulua taaróló Filipai be huluamó sókó felepó. Ai be huluata, kale Rom *Gavman*-né doasi topo be ereteiné Masedonia hae kwia tuamó doi mulapó. Da ai bemó betepa, mepaae be ɛrape kemeyalepó.

¹³Saa nóló fo wosetere be ɛmó, da ai be hulua bopéro betere tipi tupaee sókó fóló derepelepó. Atéró, tipi aɔró fole wei fókumó, Juda fake so whiné momaneta dere tiki kelaai felemó, mepaae sorapekélé, wóló betó mupa kelalepó. Atépa, da doropóló, Kótóné fo yó melaairaaalu kaae salepó. ¹⁴Téró, ai yó matere fo wosetu betere sokó betané doi Lidiapó. Ai so a Taiyatira be whi soné sonaai kuti mepaae so whitamó dotonóló *moni* su beterepó. Ai so Lidia aɛta, Kótó aomó naameyóló dua bitu, Talené doi sóró horótu beterepó. Atére so Pol-né yó mótu betere fo wosópóló, Kótónétei ama hosaa feteralepó. ¹⁵Atéró, kale sokélé, aɛtamo betamó betere ama fake so whikélé, atima fea wei tópuralepó. Atéyale kii paae kale soné ɛpaae duraalu, “Diaaɔ tuénétamo e Talepaae kisipa tiró beterepó depa, ti diɔ sawa be ɛmó ɛtamo betaalopa ape,” yóló dirii fo depa da ama dere fo wosóló felepó.

Pol-ró Sailas-tamo dipula beterele fo

¹⁶Me sukamó da momaneta dere tikipaae felemó, tumó betá wae sóró kutó diratere so seimale hokolaa yalepó. Ai sota, dowi kepené fotokɔratepa nalopaae yaaire ala kolóló i ala mo yaalopó dere fo mo dokonateremó doasi *moni* sóró a ɛteróló kaae tare whirapepaae maleta dua yalepó. ¹⁷Ai so seimalené Pol-sépi da sya wou fo fake yóló duraalu, “I whirape atimata, Mo ó Taoró daale Kótóné kutó diratere whirapepó. Atimata diɔ mo ti aluyaɔsóró tao saaire ala wisi i ape, yóló diɛpaae yó matere whirapepó,” yalepó. ¹⁸Be ɛtere dokó kale soné kale fo kaaetóro du betepa, Pol a hôtepa fetée wóló dowi kepe foné sóró duraalu, “Yesu Kerisoné doimó dapa, ya ai senaale tuamó betereitei taaróló sókó fae,” yalepó. Mo ai fo deretamotóro dowi kepe kale senaale taaróló sókó felepó.

¹⁹Até dere ala kale senaale talerapené kilitu, atima take du betale kaae *moni* saai dere tu tikalepó kisipa mualepó. Téturaalu, Pol-ró Sailas-tamopaae doasi fopaae buóló atimaamo naasemó eté sóró tawalepó. ²⁰Atéró, atima sóró betero betere whirapetamo fo tekairaalu, so whi

ɔla dotonótua dere tikipaae felepó. Atéro Rom *Gavman*-né fo tokóló taleyóppóló sóró betero betere wh̄irapené keletómó daalóló duraalu, “Atimaamota, Juda wh̄inétei ɔané be hulua doróppóló disirótu betera. 21 Atimaamonéta, ɔ Rom *Gavman*-né yaɔse yóló fo muló betere fo tukóló i ala yae yóló yó mótu betera,” yalepó.

22 Téró, kale senaale talerapené dere alamó so wh̄i mo fea atimatamo muni folo, Pol-ró Sailas-tamo só deratere fo du betalepó. Até du betepa, kale fo tokóló tale dere wh̄irapené susupuratere wh̄irapepaae atimaamoné kuti sokóló biyáané fokosói ala yae yalepó. Ti fo depa, atimaamoné deró betere kuti sorokóló taae faróló fokosoi ala yalepó. 23 Ai ala du betero, *dipula* be kaae tare wh̄iné naase tuápaae mulóló, ápaae mo dirii fo yóló duraalu, “I wh̄i tamo botokó faɔsóró mo wisiyóló kaae tawae,” yalepó. 24 Téró, kale sekéné yale fo wosóló, á wituraalu kale wh̄i tamo mo be ke tuá dolopaae betera felepó. Atéro, atimaamo botokó faɔsóró ni fake dolopaae h̄leke tamo deróló dulalepó.

25 Atéro bitu, mo dikitamo 12 *kilok* Pol-ró Sailas-tamo Kótópaae wole fo dere alaró momatamo deté fu betalepó. Atétu betepa, mepaae *dipula* bemó betó mole wh̄irapené wosó tarepó. 26 Téyalemó, mo doakale wii bao wóló be tao sóró worerale tikimó, ai *dipula* be t̄ukélé, hāletei turukw̄é fóló wh̄irape dulótua yale *sein* képirapekélé, fea whaaló yóló hāle teraae felepó. 27 Atépa, kale *dipula* be kaae tare diki tare wh̄i turukó holóló kelalemó, *dipula* be t̄u mo fea turukw̄é fóló mupa kelalepó. Atépa kilitu, ai wh̄irape mo fea dapo dapo yóló fele nisi yóló ama sepakené átei ama daai yalepó. 28 Até depa, Pol-né fo fake yóló duraalu, “Naaotei yá doraai kisipa muaɔse. ɔta, botokó feni, mo fea i betó mole ape,” yalepó.

29 Ti fo depa, kale diki tare wh̄iné mepaae wh̄irapepaae s̄á sóró ape yóló *dipula* be dolopaae fóló kelalemó, u ere alamó á Pol-ró Sailas-tamo betere aɔmó deraapisa fóló muni dere felepó. 30 Atéro, kale wh̄i tamo dapesó fóló belamó daalo bitu, “Doa wh̄i tamo-ó, ɔ aluyaɔsóró tao sóppóló, noa alakó yaalo?” yalepó.

31 Ti fo depa kale wh̄i tamóné ápaae tokó mótu duraalu, “Yá Tale Yesu Kerisopaae kisipa tiki feteyóló tiratepata, ti Kótóné yákelé, naao fake so wh̄ikélé, mo fea aluyaɔsóró tao saalo ai ape,” yalepó. 32 Atéro atimaamoné Talené fo ápaækélé, ama bemó betó mole so wh̄i feapaaekélé, yó melalepó. 33 Téró, mo ai dilikitamotóro kale wh̄i atimaamo daale tikimó dowaléyale tiki w̄ei fokoralepó. Atéro mo tétitóro kale wh̄i ákélé, ama naale senaale sokélé, mo fea w̄ei tópuralepó. 34 Atéro, kale wh̄iné Pol-ró Sailas-tamo ama bepaae dapesó fóló, ɔla melalepó. Téturaalu, kale seké ákélé, ama naale senaalekélé, somakélé, atima fea Tale Kótópaae kisipa tiki tiróló bituraalu, hāiné sukóló h̄ekese du betalepó. 35 Téró, h̄ika be ɔtepa, kale fo tokóló tale dere wh̄irapené diki tare wh̄irapepaae duraalu, “Kale *dipula* be kaae tare wh̄ipaae ai kale

whi tamo fõpõlõpa, doteyae,” fo ene fõpõlõ dotonalepõ. ³⁶Atérõ wólõ ai fo depa, kale *dipula* be kaae tare whiné Pol-rõ Sailas-tamopaae duraalu, “Kale fo tokólõ tale dere whirapené diaamopaae dua wisiyólõ fae yõ ąlõ beterapa, diaamo fae,” yalepõ.

³⁷Ti fo yaletai Pol-né ai whirapepaae duraalu, “Dąmo kikiti sókõ daarólõ mo faalo meipõ. Ti noa betené mei, dąmokélé Rom faketamo tourólõ doi betąmõ mole whitei, diaaą dąmotamo fo tokólõ wisiyólõ taleni, haąeamõ so whiné keletómõ dąmo haąe hõko dolõ sameatamo *dipula* beteralepõ. Até yaletai dąmopaae kikiti sókõ daalólõ fae dere wisirapólõ de? Ai ala wisinipa, mo atimatórõ wólõ dąmo sokotepa wisirapõ,” yalepõ.

³⁸Ai fo depa, kale diki tare whirape fólõ, topo whirapepaae ene felepõ. Ai fo woseturaalu, atima kisipané Pol-rõ Sailas-tamo kae fake nisi yaletai, Rom faketamo tourõ beterapõ depa, woseturaalu atima wiyalepõ. ³⁹Atérõ atimané Pol-rõ Sailas-tamopaae dua naamei fo yólõ duraalu, “Diaamo haąe fõpõlõ *dipula* sokotapa, i be hulua taarólõ dua faasepe,” yalepõ. ⁴⁰Atétepa, Pol-rõ Salasitamo *dipula* be taarólõ Lidiané bepaae felepõ. Atérõ fólõ kelalemõ, aimõ Yesu Kerisopaae kisipa tiki tirõ betere hamomarape tourõ betepa kelalepõ. Atépa atimaamoné atimapaee Talené ala tuąmõ diriyólõ beterõpólõ, ketekę bulatere fo du beterõ atimaamo felepõ.

Pol-rõ Sailas-tamo daai yale fo

17 ¹Pol-sépi atima Ampipolis be huluarõ Apolonia be huluatamomõ bosenólõ, Tesalonaika be huluamõ sókõ felepõ. Ai be huluamõ Juda fake so whiné fo wosetere be tẹnepõ. ²⁻³Térõ, ai fo wosetere bemõ Pol-né ama dua dere kaae *fula* soremõ maaté ą fólõ Kótóné fo dosąayólõ duraalu, Keriso susupu sórõ sukąletai momõ kepaa yalepõ fo ašemõ eretei mo dokonóturaalu, ai yale ape. Ai fo yólõ duraalu, yaą diąpaae du betere whi Yesuta, me kaae mei, Kótóné so whi tẹterólõ kaae tanõpólõ sórõ beterõ betere Kerisomõ dapõ du betalepõ. ⁴Mepaae mo turõ Kótõ aąmõ sukólõ betõ mole Krik fo bole so whi Pol-rõ Sailas-tamoné dere fo mopólõ kisipa mutu, atimaamotamo muni felepõ. Até yale kaae, mepaae doi mole sorapekélé, mepaae tórõti Juda so whikélõ ai alatórõ yalepõ.

⁵Tétepa, Juda whirape dei tuę muturaalu, so whi ąla dotonólõ duputua dere tikimõ, mepaae dowi ala du betere whirape dosąayólõ dape siré kwęyólõ bõe dólõ hąe sõpólõ sesemeratere fo yalepõ. Atérõ ai whirapené kale whi tamo so whi feané keletómõ sįyólõ só faai, kisipa mutu Jeson-né be bopérólõ duraalu, “Pol-rõ Sailas-tamo aimõ betepa ipaae tõe derae,” yalepõ. ⁶⁻⁷Ti fo yalemõ, kale sekę tamo kilinitepa, Jeson-rõ mepaae Keriso norapetamo sįyólõ só fólõ ai be hulua kaae tare topo whirape betere mõ beteraąe felepõ. Atérõ beterõ betepa, so whiné fo fake yólõ

duraalu, “I hae kwia feamó kuturaalu, so wh̄iné betere ala doraté kutu betere wh̄irape mió imó wóló betepa, Jeson-né dape sóró firó betepapó. Téró, ðané topo wh̄i Sisané muló betere fo tukóló, t̄eteróló daale topo wh̄i me Yesupó du betepapó,” yalepó. ⁸Ai fo dere woseturaalu, mo so wh̄ikélé, doasi topo wh̄irapekélé, atima fea ai dere fo bete k̄óló k̄óló duraalu, kae kae sek̄ei kisipa mualepó. ⁹Atéró, kale topo wh̄irapené Jeson-sépipaae duraalu, dī dot̄eyaalopa *moniné* dupu yae depa, atima f̄ópóló dupu yalepó.

Beria bemó yale ala

¹⁰Téró, até yale dikitamo kale Keriso norapené Pol-ró Sailas-tamo Beria bepaee f̄ópóló dotonalepó. Atéró atimaamo ai bemó sókó fóló Juda wh̄irapené fo wosetere bepaee felepó. ¹¹Beria wh̄irape atimané dere alata, Tesalonaika wh̄irapené dere ala kaae ini, atimata mo kisipa mulu wisi ala dua yalepó. Beria wh̄irapenéta, Pol-ró Sailas-tamoné yó mótu betere fo wosóló mo doasi h̄ekesetamo ketek̄ buóló i ala dua yalepó. Atimaamoné yó mótu betere fo dono démóló k̄aae kelaai, betere dok̄ Kótóné fo mole as̄ keletétóró fu betalepó. ¹²Téró, kale Krik fo bole wh̄iraperó Juda so wh̄irapetamo mo turó Talepaae tū tiralepó. Mepaae doi mole Krik sorapekélé, téyalepó. ¹³Téró, Tesalonaika bemó betó mole Juda wh̄iné Pol-né Kótóné fo Beria bemó yó mótu betepapó dere fo woseturaalu, atima Beria bepaee felepó. Atéró, fóló Beria so wh̄iné Pol-ró Sailas-tamopaae fopaae būpóló sesemeratere fo du betalepó. ¹⁴Atei fo wosetu, mo ai fapotóró mepaae Keriso norapené Pol w̄ei f̄oku sesek̄ f̄ópóló dotonalepó. Téyaletei, Sailas-ró Timoti-tamo ai Beria bemó beterepó. ¹⁵Atétepa, Beria wh̄iné Pol dapesó fóló, Atenis bemó dot̄eyóló atima momó fesaae faaitepa, Pol-né Sailas-ró Timoti-tamopaae ̄a beterepaae hapale ape yae yalepó.

Pol Atenis bemó betale fo

¹⁶Téró, Pol ai Atenis bemó kale wh̄itamo kaae taru, ai be huluamó wh̄iné aleale kapala kótórape hāle ̄la kaae yó mupa kilitu, ama kisipa tiki mo doasi sek̄ yalepó. ¹⁷Até dere ala kilitu, ̄a Juda wh̄iné fo wosetere bepaee fóló bituraalu, mepaae Juda so wh̄iró mepaae Kótópaae winé sukutu, dua betó mole Krik so wh̄itamo atima ai alamó fo k̄laaraleta du betalepó. Téturaalu, mepaae aimó touróló ̄la dotonótu betere so wh̄itamónékélé be ð̄ dere dok̄ fo k̄laaraleta du betalepó. ¹⁸Ai be huluamó, doasi kisipare fake tamo Epikurian fakeró Stoik faketamo beterepó. Atépa, Pol-né kale mió wosetere kisi foné Yesu ̄a mo ti suk̄aletei momó kepaayóló betepapóló yó melóo, ̄apaae kisipa tiki tiratere so wh̄i ̄a kepaatu yale kaae kepaayaalopóló yó melóo, du betalepó. Atéró yó matepa, ai kale fake tamóné ̄tamo fo tokóló só deraai kaae salepó. Ai

fakerapekó mepaaené duraalu, hōko fo du betere whīné noa fokó yaai du bitu derópó yalepó. Mepaaené duraalu i whīnéta dā kisipa inire kótóné fo eraai derópó yalepó. ¹⁹Tétu beteró, kale Areopakus fake tourāleta dere tikipaae atimané Pol dapesó fóló beteró bitu, āpaae woseturaalu, naao so whīpaae ai yó maté kutu betere kisi fo dāmāle kisipa yaai yae. ²⁰Naao dere fota mo wosókélé ini, kisi fo depa dapa, ai foné bete dāpaae hākearóló yó melaasepé yalepó. ²¹Atenis be whīró mepaae be torókóló wóló betó mole whīrapetamo atima suka fea mepaaekélé feni, mo hāle betó taru atimané kae kisi ala yaairaalu dere fokélé yóo, wosókélé yóo, du beterepó.

²²Atépa kale Areopakus whīrape tourāleta dere tikimó, whīrape betere kuamó Pol ā disó holóló duraalu, “Ti Atenis be hulua whī-ó, diāta, betere dokō mo wisiyóló moma yó tare whī betepa, yało kelalepó. ²³Diā betó mole tuāmó ē kuturaalu kelalemó, diaaō moma dere kapo fakemó etei kaae fo aseyóló muló beterepó. ‘Ita, dāné kisipa inire Kótópaae moma dere kane fakepó,’ erépó. Ti diaaō ā derópóló kōló kōló irutei, ā aōmó dua bitu, momatere Kótó diāpaae i yó matapa wosae.

²⁴Ai Kótóta, i haeró haemó yó mole ọla ọlatamo fea ama alerapó. Aṭa ó sāró i haetamoné Tale bitu, ọla ọla fea ama tēteróló kaae tarapó. Térené aṭa, mo whīné naasené tētere moma dere bemó bitinipó. ²⁵Kótóta Tale betepa, ā mepaae ọla ọla yaṭepa, dāné tao sóró manére? Dā so whī beteró betere foró fea ọla ọlatamo dāmó hāle mótu beterapó. ²⁶Mo take betā whīnétei, i hae kwia feamó betó mole so whī deteyóló fake firópóló Talené ai whī aleyalepó. Téturaalu, atima betaaire hae kwiarapekélé, atima betaaire ba fo alikélé, mo fea amatei tukóló muló beterepó. ²⁷Kótóné atéretei hāle ini, so whīné ā kekóló kolópóló kisipa muturaalu erapó. So whīné ā kelaai ketekē butupa, ti mo kelaalo ai ape. Aṭa dā so whī betere tiki saletópaae bitini, dā fea betere felekemó ai betere ape. ²⁸Ti noatepae, dā betere beteta ā tuāmótóró muluraalu, ama dā fotokō eratepa beterapó. Diā mepaae fo dolāterere whīrapené duraalu, ‘Dāta, ama naale senaale beterapó.’ fo aseyóló muló beterepó.

²⁹Téreteiné, whīné naasené aleyóló muló betere *kold kapané ó silpa kapané ó* kaporapené aleale ọlapaaetei, noatepa kótópó du bitu de? Ti Kótóta, whīné kisipa fosó fosóre alané aleyóló muló betere ọla kaae aōnipó. ³⁰Take betale alimó mokōleyaa yóló bitu du betale alamó, Kótóné kwia tokó menipó. Atétu betaletei mió Kótóné mo doakale fotokōi fo yóló mulóturaalu, hae kwiamó beteró fale so whī mo feané du betere dowi ala taaróló, tuē tiki feteyóló betae fo erapó. ³¹Ti noatepa meipó. Betā sukamó Kótóné ama sóró daaló betere whīné so whī mo feané yale ala mo dono tale yópóló ai be dē ama tukóló kae muló beterepó. Até yaairaalu, ā hāle whī nisi yaqsóró so whī feané kisipa yópóló ā mo ti sukāletei momó kepaaróló beteralepó,” yalepó.

³²A kepaayóló beterapó dere fo woseturaalu, mepaae so wh̄iné faleyóló kae kae fo yaletei, mepaae so wh̄iné duraalu, “Naa ai dere fota, me be d̄emó diriyóló wosaalopó,” yalepó. ³³Ai fo depa, Pol ą fo tale dere tiki taaróló felepó. ³⁴Betą betą wh̄i Pol-né yó matere fo mopóló wosóló tuę tiki tiralepó. Atima kuamó kale Areopakus wh̄ikó Dionisius-ró betą so Damaris-tamokélé, Pol sya wóló, Talepaae tuę tiki tiralepó. Mepaae so wh̄ikélé tuę feteyóló tiralepó.

Korin bemó yale ala

18 ¹Atéró k̄ilipaae, Pol Atenis be hulua taaróló, Korin be huluapaae felepó. ²⁻³Téró, aimó Juda wh̄ikó Pontus bemó deyale wh̄i Akuila betepa kelalepó. Ai sekęta mo dóti Rom *Gavman*-né doasi wh̄i Kaladias-né Juda fake terekenatepa ą ama soma Prisila-tamo, Itali hae kwia taaróló walepó. Atépa, Pol ą ai soró wh̄itamó beterepaae felepó. Akuilaró soma Prisila-tamo be t̄etere kuti dokotere soró wh̄itamó betepa, Pol ąkélé ai kutó kisipa ereteiné atima fea betąmó bitu, ai kutó diyaa yalepó. ⁴Atéró, Pol ą fo wosaae tukóló muló betere be d̄ę dokọ fea Juda wh̄irapené fo wosetere bepaae fóló, Juda so wh̄iró Krik so wh̄itamó fea betąpaae touróló bitua yalepó. Atéró bitu Talené alamó fo tiki k̄ęlaaróló, Pol-né ama dere ala sya w̄ópóló kisipa muturaalu, Talené ala h̄ąkearótu betalepó. ⁵Téró, Sailas-ró Timoti-tamo Masedonia hae kwia taaróló Korin bepaae wapa, Pol ą kae kae kutó taaróló, Kótóné fo yó matere ala betą yó tawalepó. Pol-né Juda fake so wh̄ipaae etei fo yó mótu betalepó. “Yesuta mo h̄ale wh̄i mei, Kótóné so wh̄i fea t̄eteróló kaae tan̄ópóló, sóró daaló betere wh̄ipó,” du betalepó. ⁶Téyaletei, Juda wh̄irapené Pol-né yó matere fo atima kae foné t̄eteróló ą doka doka yóló eratere fotei du betalepó. Atétepa, Pol ą turukó holóló ama kuti terepetu duraalu, “Diaaę dowi ala tokóló aluraaire fo wisi depatei, dią wosetere h̄ó dapó. Take dią doasi sekęi ala supa ti ai yało mei, diaaę yale alanétei dią alu yaalo ai ape. Térené mió ę Juda meire fake so wh̄i beterepaae kale fo wisi yó male fulapó” yalepó.

⁷Téró, Pol ai fo wosetere be taaróló ai felekemó betere wh̄i Titius Jastus-né bepaae felepó. Ai sekęta, Kótópaae doasi wituraalu, aqmó dua sukóló betere wh̄ipó. ⁸Téró, Juda fakené fo wosetere be kaae tare topo wh̄i Krispas-kélé, ama somakélé, naale senaalekélé, atima fea Yesupaae tuę tiki feteyóló tiralepó. Ai sekéné mepaae Korin bemó betere so wh̄ipaae Talené fo yó male tikimó atima mo fea tuę tiki feteyóló tiratepa, w̄ęi tópurótu yalepó.

⁹Betą dikitamo nokoné dere kaae Talené Pol-paae duraalu, “Ya wiyóló dua h̄ale betaęse. Halaainé daalu, kale fo wisi yó matere ala h̄ale yó tawae. ¹⁰Ti noatepae, ęta yałamo betąmó betereiteiné me wh̄iné yałpaae me dowi ala eróló doraalo meipó. Ai be huluamóta, ępaae kisipa tiki

feteyóló tiraaire so wh̄j betereteiné atima feata yało so wh̄japó,” yalepó. ¹¹Talené aḗpaae ai fo depa, Pol ai bemó Kótóné fo yó mótu betepa, ba fo betḗ kemeyóló me ba foné wélié apo miró kemeyalepó.

¹²Kaliota Akaia hae kwia tḗteróló kaae tanópoló Rom *Gavman*-né sóror daaló betere wh̄japó. Ama atéro kaae tapa, kale Juda so wh̄j mo fea touróló Pol-tamo fopaae buturaalu fo tokóló só deraai dapesó wóló beteralepó. ¹³Atéro, daapa Pol só deraai Kaliopaae duraalu, “I wh̄jnéta so wh̄japaae Kótópaae momaturaalu, etéro yae yó mótu, kale ašemó ere fo tukóló kópaee fópóló dere fotei du beteraḗpó,” yalepó.

¹⁴Atei fo depa, Pol-né atimapaee tokḗ matere fo yaai yalemó, Kalioné Juda so wh̄japaae duraalu, “Ti i wh̄jné *Gavman*-né muló betere fo tikerere ala ó mepaae sawa haşókó fole ala uaşóró, ti diḗné dere fo wosóló fo tokóló tale uapó. ¹⁵Téretei, diḗné epaae wosene wouraaalu, haḗle fomó ó doi deremó maatépó dereteita, diḗ Juda wh̄jrapené yóló muló betere fopa, diḗsisitei tale yae. Atei alamó yało diḗné dere fo taleyóló eraalo meipó,” yalepó. ¹⁶Ti fo yóló, atima ai fo teketerere bemó beteretei belapaae hoḗkó faralepó. ¹⁷Ai kale fo tokóló taletere be belamótei kale so wh̄jné fo wosetere be kaae tare wh̄j Sostenes tawóló fokosói ala yalepó. Atétepa, kale kaae tare wh̄j Kalioné ai dere alamó fo mekéle ini, haḗle ọla nisiyalepó.

Akuila, Prisila, Apolos-sépi atimané yale ala

¹⁸Pol ḗ Akuila-sépi somapiti atima ai Korin bemó be deḗrape dekéro betalepó. Take ama Tale Kótópaae yóló mulótu duraalu, yało topo niki mió folo hapale tikaalo meipóló mulalepó. Atéro yóló mulale be deḗ kemetepa, ama topo niki Kenkria bemó tikalepó. Atéro atima faai furaalu, Keriso no nerapepaae koḗlé yóló Akuila-ró Prisila-tamokélé atima fea weḗ nukumó Siria hae kwiapaae faai felepó. ¹⁹Atéro, atima Efesus bemó sókó fóló, ai bemó Prisila-ró Akuila-tamo betepa taaróló, Pol ḗ maaté Juda fakené fo wosetere bepaae fóló, Juda wh̄jrapetamo Talené ala etéropóló du betalepó. ²⁰Ai fo woseturaalu, kale so wh̄jné apaae yaḗ daḗtamo betaalopó depatei, ḗ fulapó yalepó. ²¹Atéro, ḗ faai Juda so wh̄japaae koḗlé yóló duraalu, “Me sukamó Kótóné eḗ diḗ beterepaae wópóló tḗ mulatepa, ti momó fesaae wonérapó,” yalepó. Ai fo yóló kale seké Efesus be taaróló weḗ nukumó felepó. ²²Téyóló, Sesaria bemó sókó fóló ai be taaróló, Jerusalem bepaae holóló Keriso so wh̄japaae koḗlé deté Antiok bepaae derepelepó.

²³Ai bemó mepaae be deḗrape betéro, nalo Antiok be taaróló, Kalesia hae kwiaró Frisia hae kwiatamomó tḗ mole be hulua dokḗ feapaae felepó. Atéro kuturaalu, Yesuné ala du betere so wh̄jrape diri yóló betéroḗpóló ketekḗ bulatere fo deté kweyalepó.

²⁴Pol ḗ até deté kutu betepa, betḗ Juda wh̄jko Aleksandria bemó deyale wh̄j Apolos Efesus bemó sókó walepó. Ai sekéta, *skul* yóló kisipare

whī betereiteiné Talené ašemó ere fo mo wisiyóló kisiparapó. ²⁵Apolos take mené Talené ala etérópóló ąpaae yó matepa, kisipa iruraalu yó mótu betalepó. ąta, Jon-né wēi tópuratere alamaaté kisipa epatei, Yesuné yale ala mo doakale ketekę buóló so whīpaae mo donotóro yó mótu betalepó. ²⁶Téror, ą Juda whīrapené fo wosetere bepaae fóló mo halaainé kaae sóro yó matere fo Akuila-ró soma Prisila-tamoné wosalepó. Atétu, mepaae fo bete ąpaae mo wisiyóló yó melaairaaalu, atimaamoné bepaae dape salepó. Atéror bituraalu, Kótóné fo bete tokóló yó mótu betalepó.

²⁷Atétu betéror, nalo Apolos Akaia hae kwiapaae faai depa, Efesus Keriso so whīné ą ketekę bulatere fo, Akaia Keriso so whīné ą mo wisiyóló dape sópóló, fea fo așyalepó. Atéror, ai aș sóro wēi nukumó fóló malemó, tuę tiki tiró betere so whīné ą mo wisiyóló dape salepó. Aimó bituraalu, Kótóné kolené sukutu tao supa, ąpaae tuę tiki tiratere so whī Apolos-né doasi tao sere ala du betalepó. ²⁸Apolos-né Yesuta hāle whī mei, Kótóné so whī teteróló kaae tare whīpóló tuę yópóló, Juda so whī feané keletómó Kótóné ašemó ere fo yó mótu betalepó. Atéror yó mótu duraalu, “Yesuta, dā fea teteróló kaae tanópóló, Kótóné sóro betéror betere whīpó,” yalepó. Atéror, yó male foné Juda whīrapené yó matere fo teteralepó.

Pol Efesus bemó Kótóné fo yó maleteti

19 ¹Atéror, Apolos ą Korin bemó betepa, Pol ą du sorokó mole haemó fu betéror Efesus bemó sókó felepó. Aimó, mepaae Talené ala erótu betere whīrape betó mupa kelalepó. ²Atépa atimapaee duraalu, “Dią Yesupaae tuę tiki tirale sukamó, Dēi Kepe Wisi saleé?” yóló wosalepó. Tétepa ąpaae tokó mótu duraalu, “Meipó. Dā ai Dēi Kepe Wisi beterapó fokélé wosenipó,” yalepó.

³Ai fo depa, Pol-né atimapaee momó woseturaalu, “Ti dią noa kaae ala yóló wēi tópualeé?” depa atimané duraalu, “Dāta, Jon-né wēi tópurale kaae yóló tópuralepó,” yalepó.

⁴Ai fo depa, Pol-né duraalu, “Jon-né wēi tópurale alata, dowi ala taaróló kisipa feteyóló wale so whī tópurótua erapó. Atéror, wēi tópurótu duraalu, ‘Ę wale kılıpaee betā sekę whī waalopa, diaaę dowi ala taaróló, ai whīpaee kisipa tirae. Ti ai whīné doita, Yesu ai ape,’ ” yalepó. ⁵Atima fea ai fo wosóló, Tale Yesuné doimó wēi tópualepó. ⁶⁻⁷Atéror, Pol-né atima tikimó naase mulalemó, kale Dēi Kepe Wisi atima tuąpaee bitī wóló fotokqratēpa, kae kae be foné yóo, Kótóné kóló whīrapené dere fo kaae yóo, du betalepó. Ai wēi tópurale whīrape touróturaalu, 12-rópó.

⁸Téror, Pol ą Juda fakené fo wosetere bepaae fóló mo halaainé daalu yó mótu betepa, wélié sore kemeyalepó. Atéror, ai be whī so whīpaee Kótóné teteróló daale aqmó mole ala mopóló kisipa muópóló, diriiné wisiyóló yó mótu betalepó. ⁹Téyaletei, mepaae so whī Pol-né yó matere

fo wosaalomeipóló dowḡae furaalu, haḡeamó Yesu Kerisoné ala eratere fotamo bóe dóló faletu betalepó. Até depa, ai fo wosetere be taaróló Yesuné ala eratere whḡrape maaté dapesó fóló, Tiranus-né doasi be dolomó, betere dokḡ fea kale fo wisi bete tokóló kḡlaarótu betalepó. ¹⁰Atétere alata, ba fo tamo tuḡmó bituraalu, du betalepó. Atéró, yó mótu betale tikimó Esia hae kwia tuḡmó betó mole Juda so whḡkélé, Juda meire fake so whḡkélé, mo fea Tale Kótóné fo wosalepó.

¹¹Kótóné Pol fotokḡratepa, mo kae kae kelemei alarape erótu betalepó. ¹²Até dere ala kilituraalu, mepaae kisi daale so whḡró dowi keperape tepeyóló betó mole so whḡrapetamo wisirópóló kisipa mutu, kḡanaterere kutiró fosono helekḡetere kuti kwiatamo só fóló, Pol-né tikimó wolaa yó seneta yalepó. Atéró, ai kuti só fóló kale hepo daale so whḡró dowi kepe betere so whḡtamóné tikimó olaa dua depa, hepo wisi yóo, dowi keperapekélé sókó fóo, dua yalepó.

¹³Atéró, mepaae Juda whḡrape atimanékélé, kale dowi keperape tepeyóló betó mole whḡrapepaae duraalu, “Pol-né yó mótu betere whḡ Yesuné doimó yaḡo yapaee dapa, ya whḡ tuḡmó betereitei, taaróló sókó fae,” dua yalepó. ¹⁴Téroró, Kale Juda whḡkó so whḡmó Talepaae momaraterere topo whḡ Skipané naalemarape weikeró beterepó. Ai naalerape atimanékélé, atei kaae ala du betalepó. ¹⁵Ai ala du betalemó, betḡ sukamó i ala yalepó. Kale whḡiné tiki tuḡmó tepeyóló betere dowi kepené atimapaee tokḡ mótu duraalu, “Yesuró, Pol-tamota, yaḡo tuḡrapa, diḡ deé?” yalepó. ¹⁶Ai fo yóló, kale dowi kepe tepeyóló betere whḡ kale naalerape tikipaae tuḡwó horóló, dekei ala yalepó. Atéró mo ti dóló sininóló, kale weikeró whḡrape atima kutikélé fea sorokóló taae fatepa, sameatamo belapaae tiki daapi haḡe sókó fóló, botokó dapo dapo yalepó.

¹⁷Até yalepó dere fo kale Efesus bemó betó mole Juda so whḡró Krik so whḡtamóné wosetu, atima winé sukóló Tale Yesuné doi hale sóroró horótu betalepó. ¹⁸Até deremó, mepaae mo dekeró so whḡ Yesupaae kisipa tiki tiróturaalu, atimané take du betale dowi alarape so whḡ feané keletómó Talepaae yó mótu betalepó. ¹⁹Téturaalu, atimané kale hupu sekaḡmó isi whḡrapené dere ala asḡyóló muló betere *buk-rapemó* mole ala sya fu betere whḡrape atimakélé, mo fea wóló, ai *buk-rap*e sóroró wóló so whḡ feané keletómó si biliraḡleta du betalepó. Ai *buk-rap*e dupuyale *moni* dokḡ sóroró, 50,000 *silpa kapa moni* né dupuyalepó. ²⁰Ai alarape yóló, so whḡ fea Talené fo wosóló fakeróturaalu, hae kwia feapaae ama fo doasi fotokḡ mo sḡralepó.

²¹Atéyale kḡlipaae Pol ḡ Masedonia hae kwiaró Akaia hae kwiatamo tuḡmó teyóló Jerusalem bepaae faai yalepó. Atéró, fóló nalo ti ḡ u Rom be huluapaae faai kisipa mualepó. ²²Téroró, Pol tao sóroró kutó ditere whḡ tamo Timotiró Erastus-tamo Masedonia hae kwiapaae fópóló dotonalepó. Atéró Pol ama wotoró Esia hae kwia tuḡmó sawa sukamó kutu beterepó.

Efesus bemó Talené ala eratere wh̄tamo b́oe dale fo

²³ Atéyale sukamó, mepaae mo so wh̄rapené Tale Yesu Kerisoné ala eratere so wh̄tamo dei kisipa mutu, kae kae eratere fo yóló b́oe daai kaae salepó. ²⁴ Ai be huluamó *silpa kapané* ɔla ɔla aletere wh̄iné doi Demitrias beterepó. Ai Efesus be huluamó kapala kótó Atemis-paae moma dere be doasi t̄ɛnapó. Kale wh̄i Demitrias-ró mepaae mo bet̄a kaae kutó ditere wh̄rapetamoné *silpa kapa-nétei*, kapala kótó so Atemis s̄uróló, belekaatiki aleyóló mepaae mo so wh̄tamo dotonóló doasi *moni* sua yalepó. ²⁵ Kale wh̄i Demitrias-né ama dere ala kaae du betere wh̄irapekélé, mepaae bet̄a kutónétei, kae kae kutó ditere wh̄irapekélé, touraɓe ape yóló duraalu, “Norape-ó, ɗané doasi *moni* sere alata, ti i Atemis kótó s̄uróló aletere ɔlané seretei diaaɔ ai kisipa ere ape. ²⁶ Kale wh̄i Pol-né i so wh̄i mo fea k̄ɔpaae f̄ɔpóló kisipa mutu, mo dere nisiyóló wos̄ɔpóló i fo yalepó. Wh̄iné naasené aletere kótórapeta, mo kótó meipó yale fo diaaɔ wosóo, ɗiané kolóo, ai yale ape. Ai fota, ɗa Efesus be hulua so wh̄ipaae maaté ini, Esia hae kwia tuamó betó mole so wh̄i feané ai wosalepó. ²⁷ Pol-né ai dere foné ɗa *moni* sere kutómó maaté dumitei ɗané fo wosetere bekélé, doasi kótó Atemis sokélé, so wh̄i feané bete muni haɓe ɔla aɔróló dor̄ɔpóló ɗapó. Take Esia hae kwiamó betó mole so wh̄inékélé, i hae kwia feamó betóló fale so wh̄inékélé, ɗané kótó so Atemis aɔmó sukóló bitu, aɔpaae bet̄a momatua yaleteti, mió Pol-né dere foné ɗané kótó soné doi doróló folokole eraai ɗapó,” yalepó.

²⁸ Atéro dere fo woseturaalu, so wh̄i fea mo dowi fopaae buóló fo fakeyóló duraalu, “ɗa Efesus be hulua wh̄iné kótó so Atemis-ta doasi fotokɔ bole kótó wisinaalepó,” yalepó. ²⁹ Téro ai be huluamó betó mole so wh̄iné dei tuɛ mutu mo doakale fo whaa du betalepó. Atéro Masedonia be hulua wh̄i tamo Kaius-ró Aristarkus-tamo Talené fo eratere Pol-tamo wóló betepa, wh̄irape fea fóló kale wh̄tamo s̄iyóló só walepó. ³⁰ Atéro kale wh̄i tamo tawóló daaló betere tikipaae Pol ākélé faai yaleteti, mepaae Yesuné ala eró tare norapené sesé yalepó. ³¹ Ai maaté mei, mepaae Esia hae kwiamó doasiné kuto der̄ɔpóló sóró betero betere Pol-né ama fulumu wh̄irapené aɔpaae so wh̄i touró betere tuapaae faɔse yalepó.

³² Atéro touró betere so wh̄i atima ai wóló betere bete atima kisipa ini, k̄ɔló k̄ɔlóiné betó molepó. Atéro betó muluraalu, mepaaené dere fo kae, mepaaené fo kae du betalepó. ³³ Atétu betepa, Juda wh̄irapené Aleksanda-paae naao diriyóló fo ene fae yóló t̄ɛté fóló so wh̄i touró betere tikimó daaraɓe felepó. Atéro fo yaairaalu, ama naase horaleteti so wh̄iné kisiparutei āta b́oe dele ala kaaratere wh̄i nisi yalepó. ³⁴ Téyaleteti, nalo atimané ā kelalemó Juda wh̄ipa kisipa kilitu, fo fakeyóló duraalu, “ɗané Efesus be hulua so wh̄iné doasi fotokɔ bole topo kótó so Atemis-póló,” haɓe detétóro fu betepa, suka kele tamo kemeyalepó.

³⁵Atétu betero, beta *Gavman*-né asçtere kutó dirópoló betero betere whi, so whi kuamó turukó holóló duraalu, “Ti Efesus so whi-ó, Efesus be hulua so whine kótó so Atemis-ró ama momatere betamo tçteróló kaae tatere alata, ti i be hulua so whine eretei, hae kwiamó betó mole so whi mo feané kisiparapó. Ai kótó Atemis so sçróló aleale kane faketa, ó hepen-mó i bepaee dorowale ala kisipa inié? ³⁶Ti aita, mené kapalapóló doraaire ala meipa, diç so whirape bóe dóló hçle sere ala hapale kilitaróló ini, dua betae. ³⁷Diçné ai dapesó wóló daaló betere whi tamota, ðané momatere bemó mole çla çla çlémi sóró ó kótó so Atemis doratere fokélé inipatei, diaaç hçle dapesó wóló daaló ai betere ape. ³⁸Demitrias-ró ama beta kutó ditere whiçrapetamoné mepaae whi só deraai kisipa mutepa, ti *Gavman*-né fo tokóló talerópoló sóró betero betere whiçrape ai betó mole ape. Ti *Gavman* whiçrapeta, ai ala yópoló sóró daaló betera. ³⁹Motamo fo mekó yaai kisipa mutepa, ti ðané tukóló muló betere be ðemó yaalopó. Ti noatepae, ðané yóló mulale fo sya furaalu, ai ala yaalopó. ⁴⁰Atei kaae doasi bóe dóló foya dere alamó *Gavman* whiçrapené ðapaae doasi seçi ala eraalopó. Atçtere alamó *Gavman*-né mo doasi fo mupatei, ðané tukóló ai du betere ape. Atimané ðapaae ai fo noa betené du bitu de? depa, ðané yaaire fo meipó,” yalepó. ⁴¹Kale ai *Gavman*-né kutó diratere whine ai fo yóló kemetepa, atimapaee fae yalepó.

Pol Masedonia hae kwiaró Krik hae kwiatamopaae fele fo

20 ¹Téror, kale so whi fo tiki whaa du betaletci kemetepa, Pol-né Yesuné ala erótu betere whiçrape tao sóró fotokç bulóló diri eratere fo yalepó. Atéror atimapaee kçleó yóló, ç Masedonia hae kwiapaae felepó. ²Ç ai hae kwia tuamó Keriso so whi ketekeç bulóló fotokçratere fo dekéró yó melaté fóló nalo kemene furaalu, Kirik hae kwiapaae sókó felepó. ³Ç ai bemó betepa, wélié sore kemeyalepó. Atéyóló nalo ti ç weçi nukumó Siria haepaae faai yaletei, kale Juda whiçrapené ç daalopó dere fo woseturaalu, taaróló momó Masedonia hae kwiapaae hae tuamó faai yalepó. ⁴Atéror faairaaalu, Beria whiçró Pirus naalema Sopatakélé, Tesalonaika whi tamo Aristarkus-ró Sekundus-tamokélé, Derbe whiçró Kaius-kélé, Timotikélé, Esia hae kwiaró wale whiçtamo Tikikas-ró Tropimus-tamokélé, atima atéror felepó. ⁵Téror, ai kale whiçrape atimapi fóló, Troas bemó Pol-sépi ða kaae tawóló beterepó. ⁶Atéror ða Juda whiçrape atimané mara mole ala sya furaalu, fopei *bred* o bula yóló çla detere be ðç kemetepa, weçi nuku sóró Filipai be taaróló, Troas bemó mepaae whiçrapetamo hokolaa yaai furaalu, nuku tómó aporó diki fité felepó. Téror, ða fea touyóló Troas bemó weçkeró be ðç betaalepó.

Troas bemó Yutikus kepaarale fo

⁷Atéror *fula* kaae sere be ðemó, ða so whi fea çla naairaaalu betapaae touróló betó mupa, Pol-né ai so whiçpaae fo yó maté fu betepatei, be

mo ti dikiralepó. Hika be deŕepa a ai be taaróló me bepaae faai kisipa muturaalu, dilikitamokélé haŕe yó maté fu betalepó. ⁸Daŕa touróló fo yó mótu betere siki be kemó, saŕ haŕe ɔla kaae wolée molepó. ⁹Aimó betaŕa kokopei whi ama doi Yutikus-ta, deŕ sókó wópóló muló betere tumó bituraalu, Pol-né yó mótu betere fo wosó tarepó. Pol-né ama yó matere fo mo ɔlo siyóló yó maté fu betepa, kale seké noke keŕené sukutu betalepó. Atéturaalu, kale whi dukó fóló, biliyó salepó. Atéró biliyó saleteita, tamo be ke teraae horóló, sore be kemó yalepó. Téró kale whi biliyó sóró mupa daŕ doropóló kelalemó, sukóló molepó. ¹⁰Atépa, Pol aŕ doropóló Yutikus-né bopé tómó deraapisa fóló mulu, ama naasené apuó sóró duraalu, “Turukó holaaitei kapala asiri ai firapa whaalia ekese,” yalepó. ¹¹Téró, Pol ó siki be kepaae momó holóló atima *bred* o kolokóló aŕiyóló nalepó. Atéró, kale sekéné fo momó yó maté fu beteró, be deŕepa hika a felepó. ¹²Kale kokopei whi Yutikus momó kepaayóló betepa, whiŕapené bepaae dapesó fóló atima hosaa muni deyóló haŕyóló betalepó.

Pol a faairaaalu Efesus Keriso whi disirapepaae kŕeó yale fo

¹³Atéró mepaae whiŕape daŕi folosóro wei nukumó Asosi bepaae faai felepó. Pol-né dapaee atéró fae yóló, daŕtamo Asosi bemó hokolaa yaairaaalu, a hae tumó felepó. ¹⁴Daŕ aŕtamo ai Asosi bemó hokolaa yóló a nukupaae dape sóró, Mitilini bepaae felepó. ¹⁵Téró daŕ aimó fiyóló, hika ti wei nukumó weiné bopéró daaló betere hae Kios dekeróló felepó. Téró diki me nuku tómó fiyóló ai hika ti daŕ tuamó tukóló fóló Samos hae felekemó epa deŕó dekeróló felepó. Téró, diki mekélé kale dere kaae nuku tómó fiyóló, ai hika ti daŕ Miletus bemó sókó felepó. ¹⁶Atéró Pol aŕ Esia hae kwiamó kutu betepa suka keke kemeyaŕsóró, Jerusalem bemó *Pentikos* be demó dere ala kelaai a ai Efesus be bosenóló mo hapale faai kisipa mualepó.

¹⁷Atéró daŕ Miletus bemó sókó fóló bituraalu, Efesus Keriso whi disirapepaae a beterepaee touraŕe ape, yó faralepó. ¹⁸Atima atéró dorowóló betó mupa, atimapaee duraalu, “Eŕta, Esia hae kwiamó folosóro sókó wale sukamó kaae sóró wóló, daŕtamo betaŕmó bitu yale alarape feata, ti daŕ feané kisiparapó. ¹⁹Eŕta, so whi aŕmó dua sukóló bituraalu, Tale Kótóné ama kutó betaŕ mo keteké buóló, wole kaapetamo du betalepó. Atéteremó, Juda whiŕapené e daairaaalu kemei fo dokotu betaŕeita, ai alané e noa kaae whi beteréró su sóró kaae kilitu yalepó. ²⁰Atépatei, Kótóné daŕ tao saaire fo wisi yaŕo hiréni, e mo haŕkeamó daalukélé, daŕné be dokó dokókélé, Talené fo daŕ tué yópóló yó mótua yaŕetei, daŕ feané kisipa ai ere ape. ²¹Juda so whiŕpaekélé, Kirik so whiŕpaekélé, daŕné du betere dowi ala taaróló, Tale Yesupaae kisipa tiróló mo dua betae yóló haŕkearóló ai yó male ape.

²²Térapa, mió kale Deŕi Kepe Wisiné Jerusalem bepaae seŕyóló dapesó fóló betepa, epaee noa alakó eraaloró e tuénipó. ²³Be hulua dokó fea fo yó maté

kotopa, kale Deji Kepe Wisiné epaae duraalu, sekeji alaró *dipula* beteratere alatamo yapaae eraalo ai ape yale fo betə ɣalo kisiparapó. ²⁴Atérené, ɛ sukaosóro ɣalo tó tikimó wiyaalo meipó. Tale Yesuné epaae dirae yóló male kutó betə diróturaalu, so whjipaae Kótóné dapaae yaala sókó furaalu, haɣe tao sere fo wisi betə yó maté fóló tukóló muló betere daɣlemó sókó faai dapó.

²⁵Miό ɣalo kisipa fatepa, Kótóné tetəeróló daale aqmó mole ala diə tué yópóló ɣalo yó matepa, wosetu betale whjirape diaaɣ ɣalo kelepaə momó kae kelaalo meipó. ²⁶Térené ɣalo diəpaae haɣkearóló i dere ape. Miό i alimó diə tuəmə whj me dené i fo wisi taaróló dowi ala ene fupa, ti aita, epaae kwia muni diaaɣte i ape. ²⁷Ti Kótóné ama yaai kisipa mole ala mekó hiréni, mo turó ɣalo diəpaae ai yó melale ape. ²⁸Diəta, Kótóné ama Deji Kepe Wisiné ama *sipsip* hupu wisiyóló kaae tanópóló sóro ai betəro betərapa, ai hupurape wisiyóló kaae taru, diəkélé mo wisiyóló kaae tawae. Yesuné ama sameané dupure Kótóné so whj betə mo dua wisiyóló kaae tawae. ²⁹I dere fota noa betené dumipó. ɛ fole sisópaae dowi bete haɣrape diə tuəpaae wóló, Kótóné *sipsip* hupurape dóló nale waalo ai ape. ³⁰Diəkó mepaae whjné kale Yesuné ala eró tare whjirape dei nópóló eratere alané, kale mo fo wisi kópaae wéróló, diə əlisóro kae tūpaae faraalo ai ape. ³¹Até ɣaosóro, diə mo wisiyóló kaae tawae. Ate i ala yaairémó diə kisipa muló betəropóló ba fo sore ɛ diətamó bituraalu ai yale ape. Deɣtamokélé, dikitamokélé, yó maté fu bitu woletamo du betalepó.

³²Téro mióta, diə Talené ama kəlené sukuturaalu, haɣe tao sere alané diə wisiyóló tao sópóló i dere ape. Ai fonéte i, diaaɣ kisipa tiratere ala fotokəróló, Kótóné ama wisi wisi ɣla diə ama kae sóro betəro betere so whjímó ai mótu betere ape. ³³ɣalo diəné *silpa kapa ó kold kapa ó* kutikélé senée yóló au nokole ala inipó. ³⁴ɣalo fotokənéte kutó diyóló, ɣalo ɣaɣare ɣla ɣlakélé, ó ɣalo fulumu whjirapemókélé mótua yaleté diaaɣ ai tuére ape. ³⁵ɣalo ai dua yale alata, ɣla ɣla fea dané naasenéte i depe tukó wei ala yóló sirapóló, diaaɣ kolópóló ai yale ape. Até duraalu, mepaae atimanéte i kutó diyóló nénire so whj tao sóro haɣe melae. Ti noatepae, Tale Yesuné duraalu, ‘ɣla ɣla haɣe tao sóro matere whjné haɣi kisipatamo matere alané matepa sere whjné dere heɣese tetəro betərapó’ ere fo kisipa muae,” yalepó.

³⁶Téro, Pol-né ai fo yóló kəlipaae atima bukutiri teɣaró bituraalu, ama moma yalepó. ³⁷Atéro ə faaitəpa, kale so whj feané Pol apuó taruraalu kəló tukó nóló wole du betalepó. ³⁸Atétepa, kale sekéné duraalu, ɣalo kelepaə diaaɣ momó kae kelaalo meipó yale fo kisipa mutu, atima doasi dekené sinitu wole du betalepó. Atétu betəro, atimané ə dapesó fóló, weɣi nukumó betəralepó.

Pol Jerusalem-paae fele fo

21 ¹Téro, da atimapaəe kəleó yóló atima taaróló weɣi nukupaae bitj fóló weɣiné bopéróló daaló betere hae Kos felekemó seseke felepó.

Téró furaalu, wẹi tómó diki betą fiyóló, hįka Rodes hae wẹiné bopéróló daaló betere tiki felekemó seseķę fóló, Patara bepaae sókó felepó. ²Aimó betą wẹi nuku Fonisia hae kwiapaae faai fupa, dą ai nukumó bitį holóló felepó. ³Atéró dą furaalu, wẹiné bopéróló daaló betere hae kwia Saiprus hae fę naase fakeró epa kele falaté fóló, Siria hae kwiamó tẹne Tair bemó sókó felepó. Ai Tair beta, take dąné i nukuné sóró wale ęla ęla sorokóló mulaai yale be huluapó. ⁴Téró, ai bemó mepaae Yesuné ala eró tare whįrape betepa, dą atimatamo wẹikeró be dę betalepó. Atéró betepa, ai bemó betó mole whįrape atima Dęi Kepe Wisiné fotokęratepa, Pol-paae duraalu, ya Jerusalem bepaae faęse yóló seséyalepó. ⁵Tétu betero, aimó betaai yale be dęrape kemetepa dą ai be taaróló faai felepó. Atéró faai fupa, kale Yesuné ala eratere whįrape atimané somarape naale senaalekélé, mo fea dątamo doropóló wẹi fóku atiką tómó bukutiri teyąró bituraalu, Talepaae moma yalepó. ⁶Atétu betero dą faairaaalu kęleó yóló dą fea aputu betero dą wẹi nukumó bitį hotopa, atima momó bepaae fesaae felepó.

⁷Dą atéró ai Tair be taaróló fóló, Tolemais bemó sókó felepó. Ai bemó betó mole Keriso norapepaaekélé kęleó yóló, be dę betą atimatamo betalepó. ⁸Atéró, hįka dą ai be taaróló Sesaria be huluamó sókó felepó. Ai bemó, take atimané so whį ęla taleróló melǒpóló beterale wẹikeró whįkó betą Filip beterepó. Ai sekęta, kale mió wosetere kisi fo wisikélé yó matere whį betepa, dą ątamo fiyalepó. ⁹Ai sekęné ama douró senaale seimalerape fea Kótóné fo eratere kęló sorape betó molepó.

¹⁰Dą ai bemó mepaae be dęrape dekéro betepa, Kótóné ama kęló whįné doi Akabas Judia hae kwiaró dorowalepó. ¹¹Ai whį dą beterepaae wóló daalu Pol-né to tao sóró kale sekęné ama naaseró hótamo dokóló duraalu, “Talené Dęi Kepe Wisiné i fo dapó. ‘I to taleta, Jerusalem bemó betere Juda whįrapené tawóló i ala kaae yóló, Juda meire fakené naase tuąmó mulaalo ai ape,’ ” yalepó.

¹²Ai fo depa woseturaalu, dąnékélé, mepaae ai be whį so whįnékélé, Pol-paae Jerusalem bepaae holaęse yóló sesé yalepó. ¹³Téyalemó ama dąpaae duraalu, “Dįané noatapa atei kaae alamó wole-u yóló yąlo hosaa supuréli ala dute? Ęta, susupuróló *dipula* beteratere alamaaté erǒpóló Talené ę sóró betenénipó. Ę sukutere alakélé yǒpóló sóró betero betereteiné yąlo Tale Yesu Kerisoné doimó Jerusalem bemó sukąai dapó,” yalepó ¹⁴Dąné ą Jerusalem-paae faęsóró sesé yalemó, ama dąné dere fo woseni, fo kae depa taaróló duraalu, “Ti wisirapa Talené ama yaai tuę mole ala betą yǒpóló yae,” yalepó.

¹⁵Atéyale kįlipaae dąné ęla ęla sisóló Jerusalem bepaae holalepó. ¹⁶Tétepa, mepaae Yesuné ala eratere Sesaria whįrape dą fea touyóló atimané dą Nason-né bepaae dapesó felepó. Nason-ta, Saiprus be hulua whįkó mo taketi Talepaae kisipa tiki tiróló betere whįpó.

Pol Jerusalem bemó sókó wale fo

¹⁷Atéro dā Jerusalem bemó sókó holalemó, Keriso norapené dā hekesetamo mo wisiyóló dape salepó. ¹⁸Atéro, fiyóló hīka Pol-kélé, dā mepaaekélé, Jerusalem bepaae Jems kēle felemó, a mepaae Keriso whī disirapetamo beterepó. ¹⁹Atépa, Pol-né atimapaae kōle fo yóló Kótóné a fotokōratepa, amamo Juda meire fake so whīpaae erale ala mo fea yalepó.

²⁰Tétepa, kale whīrapené Tale Kótóné doi hale sóró horótu āpaae duraalu, “No-ó, Yesu Kerisopaae kisipa tiki tiró betere Juda so whīta, mo hāle ɔla kaae i betere ape. Ai so whīta, Moses-né asēre fokélé eraai mo doakale ketekeɔ bulapó. ²¹Térapa, mepaae i betó mole Juda whīrapepaae metikipaae wale whīrapené i fo du beterapó. ‘Pol-né Juda meire fake so whī kuamó betó mole Juda so whīpaae Moses-né asēre foné diaaɔ naalerape tiki sekaɔ tikaere ere taalae yóo, ayarapené mara mole alakélé, sya faɔse yóo,’ deté kutu beterapó depa wosalepó. ²²Térapa, ai alarape mo dere ala nisi yaɔsórópa, dā noa ala yaaloé? Atimané ya ipaae wóló beterapó dere fo mo wosaalo ai ape. ²³Atérapa, dāné tuɔ mole fo betā i dapa wosae. Dā i betere doḡró whīrape atima Tale Kótópaae dirii malo yóló atimané topo niki tikaalo meipóló muló beterapó. ²⁴Ai whīrapetamo yaḡkélé touyóló fóló atimané Juda so whīné keletómó, yaai dere ala yópóló naaotei atima dupu erae. Atéro atimané topo niki tukóló momatere be dolopaae fupa, ti wisirapó yaalopó. Ai ala depa atimané kilituraalu, i whīta, kale tukóló muló betere fo tikitere whī meipó yaalopó. Téturaalu, naao yalepó dere fomó atima fopaae butu betere ala kapala airapó kisipa muaalopó. Tétu yaḡta, Moses-né asēre fo aɔmó sukóló bituraalu, ai fo tikitere whī meipó yaalopó. ²⁵Téretei me fo i ape. Yesupaae kisipa tiki tiró betere Juda meire fake so whī dāné fo muló betere ɔla naɔsóró, i fo asēyóló faralepó. Kapala kótópaae moma yaai dele hupu ó na, ó sameakélé, depamó képi duwóló sukunatere hupu ó nakélé, mené so ɔlémi nokole alakélé mo yaɔse yalepó. Ai forape feata, dā fo dokóló betā tuɔ muóló atimapaae asēyóló faralepó,” yalepó. ²⁶Téró, fiyóló hīka Pol-sépi atima doḡró whīrape momatere be dolopaae faairaalu, folosóro dua dere alarape yalepó. Atéro fokotere alarape feata, kale tukóló mulale be deḡmótóro kemeyaalopóló ali male felepó. Atéro tukóló mulale be de sókó wapa, atimamó kale momatere be kaae tare whīrapené *sipsip* hupu daalopó yóló mulalepó.

²⁷Téró, kale weikeró be de felekemó kemeyaae deremó, Esia hae kwiamó betó mole Juda so whīné Pol momatere be belamó daapa kelalepó. Atépa, ai whīrapené Pol tao taru, mepaae so whī sesemeratere fo yalepó. ²⁸Atétu, fo fake yóló duraalu, “Israel fake so whī-ó, dā tao sae. I whīnéta, hae kwia feamó betó mole so whīpaae yó matere foné dā Israel

so wh̄itamokélé, Moses-né asere fotamokélé, ðané momatere betamokélé, fopaae buḡpóló b́e delaté kotapó. Téturaalu, ðané mo dowi alakélé, inire be wisi Kirik wh̄irapekélé, ai dapesó wóló daae mole ape. Até dere alané i be doróló folokole ai eratere ape,” yalepó. ²⁹Atimané ai fo yaleteita, Efesus wh̄ikó Tropimus Pol-tamo ai be huluamó daapa kelaleteiné Pol-né ai momatere bepaae dapesó fele nisiyóló yalepó.

³⁰Atéror, fopaae fo doasi depa, Jerusalem so wh̄iné woseturaalu, fea sururu yóló wóló betapaae touróló b́e duraalu, fo tiki whaa du betalepó. Atétu beteró, Pol ą moma dere be dolomó betepa, siyóló só wóló ai be bopéró betere tipi belapaae hokḡ derólós tḡ kinalépó. ³¹Atéror daapa, atimané Pol daai Jerusalem-mó doasi b́e duraalu, fo whaa du beteretei Rom *Gavman*-né diki tare wh̄irapené topo wh̄iné wosalepó. ³²Téturaalu, kale sekḡné ama diki tare wh̄iraperó mepaae topo wh̄irapetamo atima sururu yóló, ai whaa du beterepaae dorowalepó. Téteremó, ai b́e du betale so wh̄iné doasiró ama diki tare wh̄irapetamo wale ala kilitu, Pol du betaletei, taalalepó.

³³Atétepa, kale diki tare wh̄irapené topo wh̄i Pol daale felekepaae fóló duraalu, *sein* képi tamoné ama naase tamo dokae yóló ai so wh̄ipaae woseturaalu, i wh̄i ą deé? Ama noa alakó depa yaleé yóló wosalepó. ³⁴Ai fo deremó, mepaae so wh̄iné dere fo kae yóo, mepaae wh̄irapené dere fo kae yóo yóló, doasi fo tiki whaa yalepó. Atétere foné diki tare wh̄irapené toponé Pol só deratere fo bete wisiyóló wosenipó. Atétepa, kale topo wh̄iné diki tare wh̄irapepaae duraalu, Pol diki tare wh̄irape touróló betere tikipaae dapesó fae yalepó. ³⁵Téror, Pol diki tare wh̄irapené be hola tó dóló hutu betepa, so wh̄i feané ą daairaalu ketekḡ butu betalepó. Atétepa, diki tare wh̄irapené topo wh̄iné ama diki tare wh̄irapepaae Pol beleyóló sóró holae yalepó. ³⁶Atétepa, mo turó so wh̄i sya fu bitu, doasi fo fake yóló duraalu, “Ą mo ti sukópóló dae,” deté fu betalepó.

Pol-né so wh̄ipaae yale fo.

³⁷Diki tare wh̄irapené Pol atimané be dolopaae sóró faaitepa, ama diki tare wh̄iné topo wh̄ipaae duraalu, “Yąlo yątamo me fokó enére?” yalepó. Ti fo depa, kale wh̄iné ąpaae woseturaalu, “Yą Krik fo bole wh̄ié? ³⁸Yąta, mepaae kemeyale be ðemó 4,000 wh̄irape ąlisó fóló, so wh̄i bitinire tikimó *Gavman* wh̄itamó b́e daale Isip wh̄i meié?” yalepó.

³⁹Ti fo depa, Pol-né ąpaae duraalu, “Ęta, Juda fake wh̄i doasi doi mole be hulua Silisia hae kwiamó tḡne Tarsus be wh̄ikópó. Térapa, ai so wh̄ipaae yąlo fo yaai dapa, naao noa kisipa mute?” yalepó.

⁴⁰Ti fo depa, topo wh̄iné Pol-paae yae yalepó. Tétepa, ą disó horóló be hola tómó daalu, naase horóló Hibu wh̄irapené du betere foné yalepó.

22 ¹Téror ama atimapaee duraalu, “Noraperó ayarapetamo-ó, diaaḡ kisipané ęta dowi ala du betere wh̄i nisi yaḡsóro, yąlo diapaae haḡeamó i dapa wosae,” yalepó.

²Téror, Pol-né Hibru wh̄rapené du betere be foné deremó, fo tekeni dua betó molepó. Tépa, kale sekéné atimapaee i fo yalepó.

³“Eta, Juda wh̄itei ę deyale beta, ti Silisia hae kwiamó tęne be hulua Tarsus-pó. Téyaletei, ę holóló i Jerusalem bemó doayalepó. Atéror betepa, kale doi mole yó matere wh̄i Kamaliel-né ę *skul* yó malepó. Ama ę atéror yó móturaalu, kale Moses-né asęre foró đané ayarapené mara mole alatamo mo wisiyóló yó matepa, yało mo diriyóló kisipa salepó. Atéyale be đemó, Kótóné ala eraai mió diaaq ai bole ketekeę kaae yałokélé yalepó. ⁴Ę até du bitu, Yesu Keriso sya fu betere sokélé wh̄ikélé susupuróló mo ti sukópóló daairaalu doakale sekei ala eróló *dipulakélé* beteraleta du betalepó. ⁵Yało yale alata, ai so wh̄imó momaraterere topo wh̄iró fo tokóló taleraterere wh̄irapetamoné kisipareteiné atima yało dere fo woseturaalu, mo dapó enérápó. Ai wh̄irapené ę Damaskus bemó betó mole nomarapepaae asę sóror fae depa, yało sóror felepó. Ti ai asęta, Damaskus bemó betó mole Keriso so wh̄i tawóló Jerusalem bemó susupuróló *dipula* beteraai sóror waaire tų mulópóló yalepó.

⁶Ę atéror fu betalemó, ¹²*kilok* felekemó saai depa Damaskus bepaee sókó faai deremó, saámó đę doasi dorowóló yało tiki husiralepó. ⁷Até dereteiné ę haepaae dóló taae deróló mupa, ai đę tuamó fo fakeyóló duraalu, ‘Sol! Sol! Naa ę noatepa, susupuraté kutu bitu de?’ yalepó.

⁸Tétepa yało duraalu, ‘Tale-ó, ya né de?’ yalemó, ama ępaae duraalu, ‘Ęta, Nasaret wh̄ikó naao susupurótu betere wh̄i Yesu i ape,’ yalepó.

⁹Tétepa, ętamo wale yało fulumu wh̄irapené ai đę kelaleti, ępaae dere fo bete atimané diriyóló wosenipó.

¹⁰Atétepa yało ępaae woseturaalu, ‘Tale-ó, mió yało noa alakó yaró de?’ depa, Talené ępaae duraalu, ‘Turukó holóló Damaskus bepaee fae. Fóló, aimó naao yaaire ala yało tukóló muló betereitei, betą wh̄iné yapaae yó melaalo ai ape,’ yalepó. ¹¹Ai đené yało kele dilikiraleiteiné tų fenitepa, yało fulumu wh̄irapené ę naase tawóló ąlisóror Damaskus bepaee felepó.

¹²Ai be huluamó wh̄i betané doi Ananias ę beterepaae walepó. Ai sekęta, Moses-né asęre fo mo wisiyóló tuęru eró tare wh̄i betepa, Damaskus bemó betó mole Juda so wh̄iné ą mo doasi kisipa dotoróę fale wh̄i wisipó du beterepó. ¹³Ai sekę ę fire felekemó daane wóló duraalu, ‘No Sol-ó, naao kele fisąae horóló kelae,’ yalemó, mo ai fapotóror yało kele momó wisiyalepó.

¹⁴Téror, ama ępaae duraalu, ‘Đané ayarapené Kótóné tuę mole ala naao tuę yópóló ya sóror ai daalale ape. Dowi ala betąkélé, inire wh̄i kolóo, ama kólómó sókó wale fokélé, wosóo, yópóló ya ai sóror daalale ape.

¹⁵Naaota, ama yó matepa kelale alaró wosale fotamo so wh̄i fepaae yó maté kwęyópóló erapó. ¹⁶Térapa, ya noatepa hałe bitu de? Yesu Kerisoné doimó naao dowi ala kwia kemerópóló weı tópuuai turukó horóló ępaae kema yae,’ yalepó.

17-18 Atéro ę Jerusalem be huluapaae wale be demó fo wosetere bepaee fóló moma du betalemó noke kaaené Tale kelalepó. Atéro ama ępaee duraalu, ‘Ya hapale turukó horóló Jerusalem be taaróló fae. Ti noatepae, i Jerusalem bemó atimapaee Yesuné ala etérópóló yó materetei atimanémo wisiyóló wosaalo meipó,’ yalepó.

19 Ai fo depa, yało ępaee duraalu, ‘Tale-ó, ti mo deretei, ai be hulua so whi atima feané yało yale ala kolóló kisiparapó. ę atimané fo wosetere be dokó feamó ępaee kisipa tiki tiróló betó mole Keriso so whi susupuróló, *dipula* beteraleta yaletei atimané mo kisiparapó. 20 Naa ala etérópóló haķeamó yó mótu betere whi wisi Stipen dale sukamó, ękélé daalu ę dilapó depa yało duraalu, ‘Téyae,’ yalepó. Ai whirapené Stipen duraalu, atimané tómó bukóló kotere kutirape ę daale tikimó sorokóló mulatapa kaae tawóló daayale whi ętórótípó,’ yalepó.

21 Téyalemó, Talené ama ępaee duraalu, ‘Yało ya Juda meire fake so whi betó mole be huluarape saletópaae dotonatapa fae,’ yalepó.

Pol ę Rom Gavman-tamo doi mole whipó yale fo

22 Kale so whi Pol-né dere fo woseté feletei, Juda meire fake so whi paekélé, yó male fae dere fo woseturaalu, fo fake yóló i fo yalepó. ‘Atei kaae whi imó dařtamo betaalo meipa, dóló alurae,’ yalepó.

23 Atéturaalu, atimané tómó bukó mole kutirape sókó mulóló dokómu buó sóró ópaee fesekée horóló fo fake du betalepó. 24 Atétepa, kale diki tare whirapené topo whiné duraalu, ‘Doai so whiné fo tiki whaa du betere noatapa déró, ai seké diki tare whirape beterepaae dapesó holóló, halika tikiné fokosoi ala yóló dae. Téturaalu, i dere fo bete noa betené déró ępaee wosae,’ yalepó. 25 Tétepa, kale whirapené Pol naasemó bulaakó sóró daaló bitu, halika tikiné fokosoi ala yaai yalepó. Atétepa, Pol-né ai diki tare whirapené topo whi paee duraalu, ‘Rom *Gavman*-né so whi tuamó doi mole whi fo tokóló tale inipatei, fokosói ala yóló dae fo ere?’ yalepó.

26 Ti fo depa, kale diki tare whirapené topo whiné ę kaae tare topo whi paee i fo yalepóló ene felepó. Atéro duraalu, ‘I whita, Rom *Gavman*-né fake so whitamó betamó doi mole whipatei du betera, naao yaai dere ala kisipa faróló yae,’ yalepó.

27 Tétepa kale doasi topo whi wóló Pol-paae woseturaalu, ‘Ya Rom whié,’ depa, ama tokó mótu duraalu, ‘ępó,’ yalepó.

28 Ti fo depa kale topo whiné duraalu, ‘Yało doi Rom fake so whitamó touróló mulaairaaalu, doakale *moni*-né dupu yalepó,’ yalepó. Ai fo depa Pol-né tokó mótu duraalu, ‘Yařa atéretei, ę ti Tarsus bemó deyaleteiné Rom whi betera,’ yalepó.

29 Ai fo depa, woseturaalu, ę daai yale whirape mo hapale hikili fóló tumó daane felepó. Kale doasi topo whiné Pol řa, Rom fake so whi tuamó doi mole whitei *sein* képiné dokirapóló ę witu yalepó.

Juda wh̄irapené Pol-tamo fo tekāle fo

³⁰Téró, h̄ika be d̄etepa, kale diki tare wh̄irapené topo wh̄iné Pol daai du betere fo tale yaairaalu, ā *dipula* beteraletei sokóló so wh̄imó momaraterere wh̄irapené topo wh̄iraperó, fo tokóló taletere wh̄irapetamo tourāle ape yalepó. Atéró wóló betó mupa, Pol dapesó fóló atima betó mole tuāmó daalalepó.

23 ¹Atéró, Pol-né kale fo tokóló taletere wh̄irape kaae taru duraalu, “Yālo norape-ó, ē take bitiré waletai yālo Kótóné keletómó wisiyóló bitiré wouraalu, ama erae dere ala fea eraté walepó. Atéturaalu, mió yālo hosaamó me sek̄e muni, mo dua muni deyóló betrapó,” yalepó. ²Pol-né ai fo depa, so wh̄imó Talepaae momaraterere topo wh̄i Ananias-né Pol-tamo felekemó daae mole wh̄irapepaae duraalu, “Ai sek̄e folópu derākae,” yalepó. ³Ti fo depa, Pol-né āpaae duraalu, “Ni bolópaae k̄ēlaa epatei, tó sekaēné wisire nisi dere wh̄i naao dere alamó, Kótóné yātei deké saalopó. Kale ašemó yóló muló betere fo sya furaalu, ētamo fo tokóló taleyaai bitutei naao k̄lónétei mepaae wh̄ipaae ē daae dere foné, kale yóló muló betere fo naaotei ai tikitere ape,” yalepó.

⁴Ai fo depa, mepaae ā felekemó daae mole wh̄irapené duraalu, “Yā winié? Naao ai dere foné so wh̄imó momaraterere topo wh̄i faletapó,” yalepó.

⁵Ti fo depa Pol-né duraalu, “Yālo norape-ó, ā so wh̄imó momaraterere topo wh̄i betere ē tuēnipó. Ti noatepa mei, ašemó i fo erapó. Diā kaae tare doasi topo wh̄ipaae me dowi fo yaq̄se, yóló fo moletei yālo tuērapó,” yalepó.

⁶Ai fo tokóló taletere wh̄irape mepaae Sadyusi fake yóo, mepaae Farisi fake yóo, yóló betrapóló ama kisiparu, Pol-né fo fake yóló duraalu, “Yālo norape-ó, yālo apata Farisi wh̄i eru ēkélé Farisi wh̄ipó. Ē fo teketeremó sóró i daalo betereiteita, sukāle wh̄i momó kepaayaalopó ere fomó kisipa tiki tiróló ē h̄ainé sukutu betepa, atimané ētamo fo tokóló só deraai ai du betere ape,” yalepó. ⁷Ai fo depa woseturaalu, kale Farisi wh̄iraperó Sadyusi wh̄irapetamo arale sóró atima tuāmó tekétamo yalepó. ⁸Ti noa betené mei, kale Sadyusi wh̄irapenéta, sukutere wh̄i momó kepaayaalo meipóló kisipa mulu, *ensel*-raperó keperapetamokélé bitinipóló kisipa mulapó. Tépatei, Farisi wh̄irapenéta, sukutere wh̄i momó kepaayaalopó dere fo mopóló kisipa yóo, *ensel*-rapekélé betrapóló kisipa yóo, keperapekélé betrapóló kisipa yóo, erapó.

⁹Até du betepa, Moses-né as̄ere fo yó matere Farisi wh̄irape atima turukó holóló fo fakeyóló duraalu, “I wh̄i tikimó me dowi alakélé, munipatei, d̄an̄e ā h̄ale noatepa só deróló, daai du bitu de? Ama dere alaró dere fotamota, ti *ensel*-né ó kepené yae depa démólópó,” yalepó.

¹⁰Ai fo du betero so wh̄i tuāmó bukótamo yóló bóe du bituraalu, Pol dóló

sej sej yóló ama tiki turukée fóló munépa, kale topo whiné kilitu, Pol-mó whaalía doasi yalepó. Atéru, kale sekéné ama diki tare whirapepaae diaaḡ fotokotamo doropóló, Pol dapesó atima betere bepaee beterae fae yalepó.

¹¹Atéyale dikitamó, Tale Pol beterepaae wóló duraalu, “Pol-ó, até dere alamó ya wi ini, diri yólótei daayae. Atéro bitu, yaḡo ala etérópóló so whi feapaae Jerusalem be huluamó erótu yale kaae, Rom be huluamókélé, mo erae fae,” yalepó.

Pol daai deyatei fo

¹²Téror, ai hika mepaae Juda whirape atima betapaae touraie wóló, Pol tawóló daairaalu kikití fo deyalepó. Atéro duraalu, dané Pol a daai haie betepa, daḡ ɔlaró weitamó naalo meipó. Motamo dané a mo ti dóló aluratepata, ti ɔla naalopóló mo dirii malo yóló mulalepó. ¹³Atéro, Pol daai fo dokale whirape touróturaalu, whi siki tamo tómó mepaae whirapekélépó. ¹⁴Ai whirape atima fóló, so whimó momarateré topo whiró whi disi disirapetamopaae i fo yalepó. “Daḡ fo deyóló dirii malo yóló duraalu, dané Pol dupa ti ɔlaró weitamó naai, mió a haie betepa ti weyóló betaalopó fo yóló mulalepó. ¹⁵Térapa mió dianékéle, fo tokóló talerateré whirape feanékéle, diki tare whirapené topo whi dilikóló i fo yó falae. Pol-né yale fo bete daḡ mo wisiyóló wosenireteiné daḡ mo diri yóló wosaaipa, dapesó dere ape fo yó falae. Atéteremó a dorowapa, ti tuamó melaa yóló daaipó,” yalepó.

¹⁶Ti fo du betepa, Pol-né ama nema naalemané wosóló diki tare whirapené bepaee fóló Pol-paae duraalu, “Yaḡa, atimané tumó melaa muóló daaipó fo ai du betere ape,” yalepó.

¹⁷Tétepa, Pol-né diki tare whirape kaae tare whikó betapaae duraalu, “I naalené diané topo whitamó fo yaai dapa, a dapesó fae,” yalepó.

¹⁸Ti fo depa, kale whiné kale naale topo whi beterepaae dapesó fóló duraalu, “Kale *dipula* betere whi Pol-né i naale yaḡamo yaaire fo mulapa dapesó fae depa, i wale ape,” yalepó.

¹⁹Tétepa, topo whiné kale naale naasemó tao sóró tu deppaae dapesó fóló, kale naalepaae woseturaalu, “Naaó eppaae noa fo yaai waleé?” yalepó.

²⁰Ti fo depa kale naalené duraalu, “Juda whirapené yapaae i fo yaalo ai ape. Pol-né dere fo bete mo diriyóló wosaaí dapa, a fo tokóló talerere bepaee dó dapesó dere ape depa, aita mo mei, tumó melaa yóló Pol daai kapala fo ai dere ape. ²¹Whi siki tamo kemeyóló mepaae tómó beleróló whirapené a daai tumó melaa muaai du beteraipó. Téyaairaalu, ai whirape atima Pol dóló ti ɔlaró weitamó naairaalu, mió haie weyóló beteraipó yalepó. Atéyaairaalu, atimané yapaae wosetere fomó naao noa fokó deró kelaai wosó tawóló ai betere ape,” yalepó.

²² Ai fo depa kale topo whinė kale naale dotonaai, ąpaae fo mulóló duraalu, “Naao ąpaae etei fo yalepóló mepaae so whıpaae mo yaąse,” yalepó.

Pol Sisareapaae dipula só fele fo

²³ Ti fo depa, kale topo whinė ama aąmó bitu mepaae diki tare whırape kaae tare whırapekó tamopaae ape yóló duraalu, “Diaamo fóló 200 diki tare whırape tale yóló sóró beteróo, *hos* hupu tómó beteró faaire 70 diki tare whırape sóró beteróo, bóe dele wuti tawóló faaire 200 diki tare whırape sóró beteróo, dilikitamo 9 *kilok* Sesaria bepaae faai donoróló fae. ²⁴ Atéro faairaalu, Pol betóló faaire *hos* hupukókélé, tale yóló beterae. Atéro dią furaalu, tu tuąmó Pol mo wisiyóló kaae taté fae. Atéro dapesó fóló, *Gavman* whı Feliks beteremó sókó fae,” yalepó.

²⁵ Atéro diki tare whinė topo whinė *fas*-mó i fo aseyalepó.

²⁶ “Ęta, Kaladias Lisias-né doasi *Gavman* topo whinė Feliks yaąpaae i dere ape. Ya mo doa kóleó.

²⁷ Juda whırapené i whı tawóló daaitapa, ę yało diki tare whırapetamo doropóló kelalemó, ą Rom fake so whıtamo doi mole whıpa kilituraalu, ąné atimané naase tuąmó betepa fasó salepó.

²⁸ Atéro daai depa, noa betené déró yało wosaairaalu, Juda fake atimané fo tokóló talerater whırape beterepaae dapesó felepó.

²⁹ Téyaletai, Juda whırapené fo tokóló taletere tikimó ą sukópóló daaire betekélé, ó *dipula* beteraaire betekélé yało kilinitepa dapesó felepó. Juda whırapené muló betere fo tikitu betepa dapó dere fo betą yało wosalepó.

³⁰ Ai fomótei, atimané ą daairaalu kikiti fo deyóló tu tuąmó melaa muaai dere fo yało woseturaalu, ya beterepaae ai dotonaterere ape. Térapa, atimané ą só deraterere fo naao keletómókélé yópóló, ya beterepaae ai dotonaterere ape,” yalepó.

³¹ Kale topo whinė yale fotóro diki tare whırapené sya fóló dikitamotei Pol dapesó Antipatris bemó sókó felepó. ³² Aimó fiyóló hıka, mepaae diki tare whırape ti bepaae momó fesaayóló wapa, kale *hos* hupurape tómó beteró fele whırape betą ti Pol dapesó Sesaria bemó sókó felepó. ³³ Téro, kale diki tare whırape *Gavman* topo whı betere Sesaria be huluamó sókó felepó. Atéro, kale *fas*-kélé, melóo, Pol-kélé, kale topo whinė naase tuąmó mulóo yalepó. ³⁴ Tétepa, kale whinė *fas* dosąayóló Pol-paae woseturaalu, “Ya mé hae kwiamó wale whıé?” yalepó. Ti fo depa Pol-né ąpaae tokó mótu duraalu, “Ęta, Silisia hae kwiaró wale whıkópó,” yalepó. ³⁵ Ai fo depa, kale whinė duraalu, “Ti wisirapa, ya só deraai dere whırapené keletómó naao fo bete wosaai atima ipaae wópólópó,” yalepó. Ai fo yóló ama diki tare whırapepaae duraalu “Pol kale Herot-né doi mole doasi be wisinaalemó beteróló kaae tawae,” yalepó.

Pol Feliks-né keletómó fo tekäle fo

24 ¹Téro aporó be de kemetepa, so whimó momaratere whirapené topo whi Ananias-ró whi disirapetamo yóo, me atima tao sóro fo tekenatere whi Tertulus yóo, yóló atima Sesaria bepaae derepelepó. Atima atéro, kale *Gavman* doasi whipaae Pol só deraai dere fo yalepó. ²Atéro Pol-paae ape yóló wóló daapa, atimané fo eratere whi Tertulus turukó holóló Feliks-né keletómó Pol só deróló dere fo etéro yalepó. “Doa whi-ó, naao teteróló kaae tare aomó da me ala ini, hosaa muni deyóló mo dua wisiyóló haıtamo beterapó. Ti noatepae, take da i hae kwia feamó betó mole so whi hoko betaletai, naao da betere ala wisi eraleteiné mió da fea mo dua wisiyóló i betó mole ape. ³Téro, be hulua feapaaekélé, atimané dere ala feakélé, naao da wisiyóló beterópóló tao sóro beteró betteretei tuęru, ıapaae mo doa kée yóló dukirótu beterapó. ⁴Ya fóturu yaşsóro dané ıatamo doa fo yaai dumitei, i fo sawa betı dapa wosae. ⁵Ai whinéta, i hae kwia feamó betó mole Juda so whi kuamó bõe dópóló fopaae bulaté kutu beterapó. Atétu, atima kae Nasaret fakepó. Téro Pol ıta, ai fake so whi kuamó doasi topo whi bituraalu, atima ılısıo fu beterapó. ⁶Téturaalu, ama dané moma dere be doraairaaalu wapa, dané ı tawalepó. ⁷(-) ⁸Dané ıtamo fo tokóló taleyaai dere beteta, naao ai whipaae mo wisiyóló wosetepa, ti fo fea amatei depa naao kisipa yaalo ai ape,” yalepó.

⁹Até yóló, Pol só deratere Juda so whiné Tertulus-né dere fo mopó yópóló duraalu, “Ai dere fo feata, mo dapó,” yalepó.

¹⁰Ai fo depa, kale *Gavman* topo whiné Pol-paae naasené yóló apaae naao fo yae depa, Pol-né duraalu. “Naao i hae kwia feamó betó mole so whıtamo fo tokóló taletu betepa, doasi ba fo keme yaletai, ıalo kisiparapó. Térené, mió atimané ę só deratere fo tokó móturaalu, naao keletómó ę feléi kisipatamo yaai dapó. ¹¹Ę Jerusalem bepaae Talepaae moma yaairaaalu fele be demó, kaae sóro mió imó sókó wouraaalu, ¹²be de i kemetere ape. ıalo i dere fo mo dépe kapala dutéro naao mo hakemó kelenérápó. ¹²Miı ę só deraai du betere Juda so whiné ę me whıtamo moma dere bemó ó fo wosetere bemó ó bela tuamó ó metikimókélé, me whıtamo fopaae fo depa, kolóló dumipó. ¹³Miı atimané ıtamo fopaae buló só deraai fo tokóló taleyaai deretei, i betené dapóló fo wisi mekó depa naao wosaalo meipó. ¹⁴Atérené ıta, dané ayarapené Kótó aomó dua bitu, Yesu Kerisoné ala sya i fu beterapó. Atéruraalu Moses-né aşere foró Kótóné kóló whirapené ere fotamo aomó sukóló bituraalu, mopóló kisipa tiróló sya fu beterapó. ¹⁵Ai betó mole whirapené take waaire alimó Kótóné atimapaee eraaire wisi alamó hainé sukóló biture kaae ękélé me betı kaae alatóró yóló beterapó. Ti noatepae, wisi ala dere so whikélé, dowi ala du betere so whikélé, Kótóné ama kepaaraalopó ereteinépó.

¹⁶ Atéreteiné, suka fea mo whĭné kele tó mó kélé, Kótóné kele tó mó kélé, hosaa tuamó me sekę muni, haķeamó mo donoyóló dua i fu betere ape.

¹⁷ Be hulua dokę fea ę atéro kutu betepa, mepaae ba forape keme deté felepó. Atéro momó ę Jerusalem bepaee wouta, *moni* sóró yolealere so whĭ tao sóró melóo, Talepaee haķe melatere alakélé yóo, yaairaalu walepó. ¹⁸ Yaķo ai alarape yóló ę moma dere be dolopaae faai yaleteita, kale momaraterere be kaae tare whĭné ę fopeyóló duraalu, ‘Ya me ala munipa fae,’ depa faai yalepó. ę mepaae so whĭrapetamo touyóló betere alakélé, so whĭ bóe delatere alakélé depa, atimané kilinipó. ¹⁹ Téretei, Esia hae kwiaró wale Juda whĭrapené ę só deraai kisipa mutu yaleteiné, atima ipaae wóló naao keletómó ę só deróluķsóró ti mo wisi wuapó. ²⁰ Esia hae kwiaró wale Juda whĭrape ętamo fo tokóló taleyóló só deraai wenitepata, ti i daae mole whĭrapené yaķo yale dowi ala etéropóló déró kelaai atimapaee wosae. ²¹ Atéyale sukamó ę turukó holóló daalu fo fakeyóló duraalu, Kótóné sukutere whĭ momó kepaaraalopóló kisipa tirateremó atimané ętamo fo tokóló só deraai ai du betere ape,” yalepó.

²² Yesuné tų wisipaae fole ala Feliks-né mo diriyóló kisipa eruraalu, Juda so whĭpaae duraalu “Doasi topo whĭ Lisias aķ ipaae dorowapata, ti aķkélé, daķ fea betamó bituraalu taleyaalopó,” yalepó. ²³ Feliks-né betą diki tare whĭrape kaae tare whĭpaae duraalu, “Pol wisiyóló kaae tarutei aķ bemó tų kinóló beteréni ama fulumu whĭrapené mepaae yaķ yaķe ęla ęlakó male wapa téyópóló yae,” yalepó.

²⁴ Téró mepaae be đerape kemetepa, Feliks ama soma Drusilatamo walepó. Drusilata Juda fake sókó ama omatamo atéro wóló bituraalu, diki tare whĭrapepaae Pol dape sene fae depa, dape sene felepó. Atéro wóló bitu, Pol-né Yesu Kerisopaae tuę tiki tiratere ala etéropóló yó matepa, kale sekęró somatamoné wosetu betalepó. ²⁵ Pol-né atimamopaae Yesuné alamó mo dono yóló fole ala wisiró, tó tikiné dere ala fea dua wisiyóló kaae tatere alatamokélé, take nalopaae betą sukamó Kótóné đané dere ala fea taleyaaire be đę waalopóló dere fokélé du betalepó. Feliks-né ai dere fo woseturaalu, aķ witepa Pol-paae duraalu, “Mió sųpa fae. Take nalopaae me đemó tę mutepa, ti yaķo yaķpaae ape yaalopó,” yalepó. ²⁶ Feliks-né Pol-né dere fo wosaai eķeķe yóló hęķese yaleteita, haķe mei, Pol-né *monikó* melópóló kisipa muturaalu, ama dere fo wosetua, momómo *dipula* beteraķeta dua du betalepó.

²⁷ Atéro, ba fo tamo kemeyóló kĭlipaae Porsius Festus Feliks betale sirimó sóró beteralepó. Tétepa, Feliks-né Pol *dipula* haķe beteroępóló taaralepó. Aita noa betené ini, kale Juda so whĭné tuę tiki felé eraai kisipa muturaalu, betepa taaralepó.

Pol Festus-né keletómó fo tekąle fo

25 ¹ Téró, kale whĭ Festus-né ama tęteróló kaae tawaaire hae kwia tuamó tęne be Sesaria bemó sókó wóló, be đę sore kemetepa ai

be taaróló Jerusalem bepaae holalepó. ² A atéro fóló beteremó, so whimó Talepaae momaraterere topo whiraperó Juda topo whirapetamoné Festus-paae Pol só deraai fo fea yalepó. ³ Ti fo yóló apaae woseturaalu “Naaó ða feléi kisipa muaire alakó eróturaalu, ai whi i Jerusalem bepaae wópóló, dotonaasepe,” yalepó. Atimané atéro yale fota, Pol Jerusalem bepaae hotepa tumó melaa yóló daai kisipa mutu yalepó. ⁴ Tétepa kale topo whi Festus-né atimapaae duraalu, “Pol a Sesaria *dipula* bemó me ala yaqsóró kaae tawóló beterapó. Ekélé, imó sawa betóló momó Sesaria bepaae faai asiri horalepó. ⁵ Tétepa, diaa q kisané ai whi tuamó me dowi alakó mupa, ti ði be kaae tare whirape etamo Sesaria bepaae fópóló dotonaasepe. Atétepa, ti atimané ama yale ala hakearatepa, ti aimó fo tokóló tale yaalopó,” yalepó.

⁶ Festus a Jerusalem bemó 8 ó 10-ró be ðerape kemetepa ti a Sesaria bepaae derepelepó. Atéro hika be ðetepa, kale whi fo tokóló taleraterere bemó bituraalu, Pol dape só ape, yóló fo tokóló tale yaai yalepó. ⁷ Tétepa, Pol dapesó wóló daapa, Jerusalem beró dorowale Juda whirape atima Pol daalepaae bopéraqe wóló dae molepó. Atépa, atimané atamo fo tokóló taleraterere fo betekélé meipatei, kae kae só deróló dere dowi forape dekéro hoko du betalepó.

⁸ Tétepa, Pol-né atimapaae i fo yalepó. “Ya lo atima Juda whirapené muló betere fo tukóló, ó atimané moma dere bekélé, ó tetéroló kaae tare *Gavman* whi Sisané fo muló betere alakélé, doraterere ala mo inipó,” yalepó.

⁹ Ti fo depa, Festus-né Juda so whiné kisipa felé yópóló kisipa mutu, Pol-paae duraalu, “Fo tokóló taletere ala ya lo ó Jerusalem bemó yaalopa, ya opaae honére?” yalepó.

¹⁰ Ai fo depa, Pol-né apaae duraalu, “E i betere fo teketere beta, Sisané fo teketere bepó. Térené fo teketere ala imótóro depa ti surapó. Ai Juda fake whirapepaae ya lo me dowi alakélé eréniretei naao mo kisiparapó. ¹¹ E tuamótamo me dowi ala kwia mupa, ti e ya lo yale alamó kwia mótu, sinaaipa, dópóló yae. Téretei, mepaae Juda whiné bete meipatei hale e só deraai depata, ti mepaae whiné Juda fakené hekesere ala eraai e mené naase tuamó mullairetei Rom *Gavman*-né ai tu munipó. Térené Rom *Gavman* Sisané ya lo fo tokóló taleyópóló Sisa doi dapó,” yalepó.

¹² Atétepa, kale whi Festus a tao su mepaae kisipa matere whirapetamopi fo betamó yóló duraalu, “Sisané naao fo wosópólópó yóló kisipa mutupata, ti Sisa beterepaae faasepóló doteyaalopó,” yalepó.

Festus-né Agripapaae Pol-né yale fo du betaletei

¹³ Ai ala yóló mepaae be ðe kemetepa, *Kin* Agriparó ama nema Bernais-tamo Sesaria bepaae wóló, Festus a doasi whi sóró beteró bettereiné apaae mo kée yóló ekéi fo wisi yaai felepó. ¹⁴ Atimaamo Sesaria bemó

be dɛrape dekéro bituraalu, Festus-né Pol-né yale alarape fea yó mótu betalepó. Atéro duraalu, “I whiṭa, mo take Feliks-né *dipula* beteraleteitóro haḷe betepa taaló beteraṭó. ¹⁵Take ɛ Jerusalem bemó betere sukamó so whimó momaraterere topo whiró Juda whirape tɛterólo kaae tare whi disirapetamo ɛ beterepaae wóló, Pol só deraaire fo ene walepó. Atéro duraalu, ama yale alamó kwia mótu só derae yalepó.

¹⁶Ti fo depa, yaḷo atimapaee duraalu, daḷ Rom fakené fo tokóló tale inipatei, haḷe susupuratere ala hoḷko dumipó. Térapa, diḷ mepaae whiné aṭamo fo tokóló taleturaalu, daḷné keletómó diaaḷ só deratere fokélé, ama yale fokélé, depa wosaalopó,” yalepó. ¹⁷“Atéro kale whirape daḷ fea wóló, ai hikatóro fo teketere bepaae fóló, atimapaee Pol dapesó ape yalepó. ¹⁸Téro, Pol só deraai wóló betó mole whirape wóló, i whi etei kaae dowi ala depa dapóló bete mole fokó yaalo nisi yalemó inipó. ¹⁹Atétepa, atimané Kótópaae moma dere ala kae yóo, Pol-né kale sukāḷe whi Yesu momó kepaayóló beteraṭó yóló dere fo kae yóo, dere fomó dóroi yóló dere fomaaté wosaalopó. ²⁰Atétepa, ai fo bete wisiyóló kekāḷemó, tu me munipa, yaḷo Pol-paae yaḷ só deratere fo Jerusalem bemó fo tokóló wosaalopa, yaḷ ópaae holaaloé? yóló wosaalopó. ²¹Téyalemó ama duraalu, Sisané fo tokóló tale erópóló depa, aḷ Sisa beterepaae dotonaairaaḷu wɛi nuku kaae tawóló i betero betere ape,” yalepó.

²²Ai fo depa, kale *Kin* Agripané duraalu, “Eḷkélé ama dere fo betekó wosaai dapó,” yalepó. Ti fo depa Festus-né duraalu, “Dó hika be dɛtepa ama dere fo bete naao wosaasepe,” yalepó.

Pol Agripané keletómó daayale fo

²³Atéro hika be dɛtepa, Agriparó Bernais-tamo *kin*-né kuti deróló walepó. Atéro wapa, kale *Gavman*-né sóro daaló betere topo whiraperó ai be hulua kaae tare doasi whirapetamo atima fea wóló touratere bepaae derepelepó. Atéro betepa, Festus-né diki tare whirapené doasipaae Pol dape sene fae depa, dapesó wóló daalepó. ²⁴Téro, Festus-né duraalu, “Doa *Kin* Agriparó doasi whirapetamo-ó, diḷné i whi kelae. Juda so whi feanékélé, Jerusalem be hulua so whinékélé, i be whi so whinékélé, ai whiṭamo fopaae buturaalu, ɛpaae fo tokóló taleyóló só deraai du betere whi ai ape. Tétu, atima fo fakeyóló ɛpaae duraalu, ai whi momó beterópóló meipa mo ti dóló alurae du betere whi ai ape. ²⁵Yaḷo kisipa fatepa, i whi tuamó aḷ sukópóló daaire betekélé, mo meipó. Téretei amatei, Sisané ama fo wosóló taleyópólópo yaletiné yaḷo aḷ Rom *Gavman* Sisa beterepaae dotonaai yalepó. ²⁶Té yaairaaḷu, daḷné doasi topo whipaae etérapóló aṣɛ yaai dere dowi ala kwia mekó yaḷo kilinipó. Tépatéi, yaḷo haḷe noa fo aṣɛ yaaloé? Téreteiné, doa whi Agripa yaṭa, ti doasi tɛterólo daale topo whiṭa, naotei fo bete donoróló wisiratere fo wosaai dapó. ²⁷Ti noatepae, ama yale alarape fea aṣémó eróló sóro fupata, ti wisirapó.

Aténi, *dipula* whi *Gavman* whi beterepaae haḷe hoḷo dotonaterere ala tu munipó,” yalepó.

26 ¹Ai fo du betero kemetepa, Agripané Pol-paae duraalu, “Nao yale alarape fea naotei yae,” depa, ama naase horóló atimané a só deratere mo nisi yaḷsóró, kaae sóró yalepó.

²“Doasi *Kin* Agripa-ó, ai Juda whiḷrapené e só deratere fo yaḷo me dowi alakó yalemó dere nisi yaḷsóró, nao keletómó e heḷsetamo atima dere fo tokḷ melaai dapó. ³Ti noatepae, yaḷta da Juda so whiḷné mara mole alakélé, atimané dóroi du betere fokélé, nao mo wisiyóló kisiparapó. Téreteiné, yaḷo i dere fo betā nao wosaasepóló dapó.

⁴E mo take ketemó yaḷo turuku bemó bituraalu, yale alaró Jerusalem be huluaámó bituraalu yale alarapetamokélé, mió i deté kutu betere alarapekélé, mo fea Juda whiḷrape atima kisiparapó. ⁵Ti eḷta mió kisi wale whi mei, take bituraalu yale alarape fea atimané tuḷ ereteiné yaḷo noa alakó depa, atimané kilitikimó ti atimané enérapó. Kale Farisi whiḷrapeta, Kótóné ala eraai mo doakale ketekḷ bole fakerapetamo titiyóló betā kutó yale whi e i ape. ⁶Take Kótóné dané ayarapepaae etei ala mo eraalopóló ere fo yaḷo mopóló kiswa tiratere alamó atimané mió eḷtamo fo tokḷóló só deraai ai du betere ape. ⁷Kale da 12 Israel fakerape dokḷpaae, Tale Kótóné i ala eraalopó yóló mulale fo mo dokonatapa kelaai haḷtamó beteraḷpó. Tétu, deḷtamokélé, dikitamokélé, betere dokḷ fea Kótóné dirae ere kutó betā dirótu beteraḷpó. Agripa-ó, ai ala du betere mó ai Juda so whiḷné eḷtamo haḷletei fopaae buló só deraai dapó yalepó. ⁸Sukutere whi Kótóné ama momó kepaaróló beteraḷpó dere fomó, diḷ noatapa sira du bitu de?

⁹Take yaḷokélé, ai Nasaret whiḷkó Yesu Kerisoné doimó du betere ala taalópóló sesé dere ala yaairaalu, yaḷo tuḷné mo wisi ala nisiyóló e mo doakale ketekḷ buale whiḷpó. ¹⁰Yaḷokélé ai kaae kiswa mutu, Jerusalem bemókélé, atei alatóró yalepó. So whimó momaratere topo whiḷrapené Keriso so whi sóró *dipula* beteraḷeta yae depa, ai ala dua yalepó. Téturaalu, mepaae so whi mo ti daairaalu eḷpaae wosetepa, yaḷo ‘Téyaalopa sae,’ dua yalepó. ¹¹Be de dere dokḷ e Keriso so whi Juda whiḷné fo wosetere berape dokḷ yóló, betó mole so whi tawóló sóró susupu eraairaalu beteraḷeta dua yalepó. Atéturaalu, atimané Talepaae dowi fo yópóló, doakale dowi susupui ala erótua yóló, e doasi fopaae butu, botokó fóló kae hae kwiamó betó mole so whiḷkélé sya kweyóló susupurótua yalepó.

¹²Yaḷo até dere alamó so whimó momaratere topo whiḷrapené yaḷo dere ala wisirapóló atimané e sóró daalóló Damaskus bepaae dotonalepó. ¹³*Kin* Agripa-ó, atimané e atéro dotonatapa fu betalemó, tu tuamó 12 *kilok* sukakelemó samó mo ama kae dené eḷkélé, yaḷo fulumu whiḷrapekélé, da fea daale tiki deḷalepó. Ti ai deḷta, sukané deḷkélé ai kaae meipó. ¹⁴Ai

deñétei, da fea dóló beseké yóló haemó muó molemó, betą foné Erameike fo yóló duraalu, ‘Sol! Sol! naao noatepa ę susupuraté kutu bitu de? Naao ai dere alata, kale *bulmakao* hupu hękotere whį dósuyóló nuku dere kae, naao dere alané yaętei, susupu saalo ai ape,’ yalepó.

¹⁵Tétepa yało ąpaae woseturaalu, ‘Tale-ó, ya né de?’ depa, Talené ępaae duraalu, ‘Ęta, naao susupuraté kutu betere whį Yesupó. ¹⁶Térapa ya turukó holóló, naao hęleke donoyóló daane holae. Mió ę ya beterepaae wóló i daaleiteita, ya yało kutó diratere whį bitu, naao keletere ala yó maté kweyópoló sóró betereęle walepó. Téturaalu, nalo yało ąpaae me ala yó melaalopó. ¹⁷Atétu, ya naao fake so whįnékélé, Juda meire fake so whįnékélé, ya daęsóró ę yaętamo wusuró betaalopó. ¹⁸Yało ąpaae ai eratere alata, ya fóló kale kele dikire so whį kele fisąae faraalopó. Téturaalu, atima diliki tuąmó betereitei taaróló de tuąpaae waalopó. Atima kale Satan-né tęteróló kaae taretei taaróló, Kótó beterepaae wapa, ti atimané dowi ala yało tokóló kemeraalopó. Até depata, ti ai so whį ępaae tuę tiki tiróló betó mole so whį kuamó, betąmó beteraalopó,’ yalepó.

¹⁹Térapa, *Kin* Agripa-ó, i dere forape feata, yało ó hepen bemó noke naró dere kaaené depa kelale ala taaréni, haęle tuę yó tareteiné yało i fo tukóló me ala enénipó. ²⁰Ai alarape fea, mo folosóró Damaskus be hulua so whįpaaeipi yó melóló nalota, ti i Jerusalem bemó betó mole so whįpaae yó melale walepó. Téturaalu, Judia hae kwiapaekélé, Juda meire so whį betere hae kwiapaekélé, mo fea Kótóné fo tuę yópoló yó melaté kweyalepó. Dowi ala fea taaróló, tuę tiki feteyóló Kótó beterepaae wapa ti tó tikimó dere nisi yaęsóró, mo ala dapó yópoló, naao dere alané haęearae. ²¹Yało ai fo yó matere betené Juda whįrape wóló moma dere be dolomó ę tawóló daai yalepó. ²²Téyaleteti, Kótóné ę tao sere ala take kaae sale be deęmó deté waleteti, mió i daale tuąmókélé ai alatóró haęle yó tapa i daale ape. Atéreteiné, mió dią doasi doi mole whįraperó doi munire whįrapetamo betó mole tuąmó yało kelale ala i yó mótu betereiteita, me kae kisi fo meipó. Mo take Moses-ró Kótóné kóló whįrapetamoné i ala yaalopó ere fo mo dokonótu erale ala i yó mótu betere ape. ²³Ai whįrapené ere fo i ape. Tęteróló kaae tanópoló sóró daaló betere whį Keriso doakale dele sóró mo ti sukąalotei, momó kepaayóló betaalopó. A atéró kepaayóló bitu, Kótóné da tao saaire fota, diliki tuąmó de erótu betere kaae ama Juda so whįró Juda meire fake so whįtamopaae yó mótu betaalopóló erapó. Ai ere fota, mió i yó mótu betere ape,” yalepó.

²⁴Pol-né ai fo deremó Festus-né ama du betere fo tęteróló fo fake yóló duraalu, “Pol-ó, naao ai du betere fota, ya doakale *skul* du betale tikimó naao topo doturaalu ai dere ape,” yalepó.

²⁵Ti fo depa, Pol-né ąpaae tokó mótu duraalu, “Doa whį Festus-ó, ę topo doyóló dumi, mo bete mole fotóró yało i dere ape. ²⁶Kale *Kin*

Agripané i du betere foraperó dere alatamo bete mo fea ama diriyóló kisiparapó. Atérené wi yóló ini, mo halaainé apaae du beteraapó. Ti noatepae, ai ala feata hiyóló yaaire ala meipóló kisipa mutu dapó. ²⁷*Kin* Agripa-ó, kale Kótóné kóló wh̄irapené ere fo naao dosayóló mopó yóló tué tiki tiróló beteraapóló yało mo diriyóló kisiparapó,” yalepó.

²⁸Ai fo depa, Agripané Pol-paae duraalu, “Naao ai dere foné miótítóro yało tué tiki hapale feteyóló Keriso wh̄i beteraaloé?” yalepó.

²⁹Ti fo depa Pol-né apaae duraalu, “Miótítóro kisipa feteyóló Keriso wh̄i betaai depakélé, me be demó betaai depakélé, ti me ọla meipó. Téreteiné yało i dere fota, yapaae maaté dumi, mepaae ai daai mole so wh̄i feapaaekélé, ẹ betere kaae beteraapóló kisipa mutu, Talepaae moma du beteraapó. Tépatéi ẹ i ere kaae *sein* kəpiné dokotere ala bet̄ erópóló moma erótumipó,” yalepó.

³⁰Pol-né ai fo deremó kale *Kin* Agriparó ama nema Bernais-tamokélé, kale *Gavman* wh̄iné sóro betero betere wh̄ikélé, atimatamo betó mole so wh̄ikélé, fea turukó holóló belapaae felepó. ³¹Atima atéro belapaae tóę fóló daae muluraalu atimasisi fo tiki kəlaaróló duraalu, “I wh̄i sukópóló daaire ala ó *dipula* beteraaire ala betekélé munipó,” yalepó.

³²Téro, Agripané Festus-paae duraalu, “Ai wh̄iné amatamo Sisané doi yóló ama fo talerópóló uəmeisóro, ti mióti fópóló yało dotonóluapó,” yalepó.

Pol w̄ei nukumó Rom bepaae fele fo

27 ¹Atimané d̄a Itali hae kwiapaae w̄ei nukumó fópóló, taleyóló tukóló muló betepa, Pol-tamo mepaae *dipula* wh̄irapekélé, diki tare wh̄irape kaae tare wh̄iné naase tuəmó mulóló dotəyaa i yalepó. Ai kaae tare wh̄i Julius-ta, Sisané ama kae betero betere diki tare wh̄i doi mole fakekópó. ²Téro, d̄a fóló Adramitium be wh̄iné nukutei Esia hae kwiamó w̄ei fóku sesekę kotere nuku duló betepa, d̄a sóro felepó. Ai nukumó Masedonia hae kwiamó tene be Tesalonaika be hulua wh̄ikó Aristarkus-kélé, d̄atamo felepó.

³D̄a atéro fóló w̄ei tómó fiyóló h̄ika Saidon bemó sókó felepó. Ai bemó nuku daaróló Julius tué wisi muturaalu, Pol ama fulumu wh̄irape betere tikipaae ą yəyare ọlakó melópóló kweyae yóló dotonalepó. ⁴Téro, d̄a ai Saidon be hulua taaróló felemó, d̄a faaire tikiró doakale besę tiki wouraalu faai dere s̄unipa, Saiprus hae kwia fakeró w̄ei fanoko sesekę besę wale tiki kinaté felepó. ⁵Téro, d̄a Silisia beró Pampilia betamomó mole w̄ei kəla tuəmó tukóló fóló, Lisia hae kwiamó tene be Maira bemó sókó walepó. ⁶Téro d̄a ai bemó sókó fóló, kale diki tare wh̄irape kaae tare wh̄iné Aleksandria be huluamó Itali be huluapaae faaire nuku duló betepa kelalepó. Atépa, d̄a ai nukumó betero felepó. ⁷Téro, d̄a besęné dere alamó dua wóputé fu betepatei, be d̄erape dekéro kemeyalepó. Até

deté furaalu, Nidus be kese faté felemó doasi besé tikiné fenénipa, depaae bolokó felepó. Atéro, weiné bopéro daaló betere hae kwia Krit tuamó weí fókumó tene Salmone bemó sókó felepó. ⁸Téro da mo doasi besé tikiné fenénipa, hae duné kinate mo dua wóputé weí fanoko seseké fu betalepó. Téro Lasea be felekemó betá weí sukóló mulale fale tiki wisinaale doi mole nuku dulótua dere tikimó sókó felepó.

⁹Atéro, wóputé fu betepatei, be derape dekéro hãle kemeyalepó. Téro, kale Juda whirapené ɔla weyóló betere be de kemene folepaae, beséro sosóli alitamo felekemó waai yalepó. Atei kaae be demó weí tómó nukutamo kotere ala mo wisinipóló kisipa mutu, Pol-né nuku só kotere whirapepaae i fo yalepó. ¹⁰“Ti be whi-ó, da mió doai sosóliro besé alitamo tuamó fupata, ti daɔkélé, i nukukélé ɔla ɔlakélé, mo fea tuá tikimó aluyaalopó,” yalepó. ¹¹Ti fo yaletai, kale diki tare whirape kaae tare whiné nuku taleró nuku só kotere whitamóné dere fo woseturaalu, Pol-né dere fo sisópaae eralepó. ¹²Kale ai weí sukóló mulale fale tikimó da sosóli ali kemeyópóló kaae tawóló betaai yaletai sosóliné betenénipa, fo tiki kɔlaaróló tale yalepó. Atéro mo turó whirapené duraalu, ai hae tikimóte me be hulua Finiks-mó betaai faalopó depa felepó. Ti ai weí nuku duráleta dere tiki Krit haeta, *saot-ró west*-tamo upaae ene fóo, *norti-ró west*-tamo ipaae ene wóo epa tuamó erapó.

Doasi besé tikiró hali tikitamo wale fo

¹³Atima atéro uté *saot-ró fakeró* maaté sawa béi besé wapa, kale nuku duló betere halika teraayóló atima Krit weí fókú seseké faairaaalu felepó. ¹⁴Téro atima mo tupaae fenipatei, hasi bosenóló weí tómópaae dorowale doakale fotokɔi besé tikiné doi *norti-ist* besé sókó wouraalu kale nuku tao sóró feteraai yalepó. ¹⁵Ai besé tikiné nuku tao sóró weí kulu tuapaae taae fatepa, besé walepaaetei, ɔalesumó hóné sukálepó. Atétepa, ama kɔleaané sóró fópólópó nuku bisiki tao diliki yóló hãle betó mupa, beséne amatei sóró fu betalepó. ¹⁶Téro, besénetei sóró fóló weiné bopéroló daaló betere hae kwia Kaoda-mó sókó felepó. Atéro ai hae tikiné kale besé kinóló fanokomó seseké furaalu, kale belekãamale nuku doasi nukumó dulaaairaaalu wolopeté felepó. ¹⁷Téyale tikimó beséro hali tikitamo wouraalu, fotokɔné fenénipa kale nuku sóró doasi nuku tómó beleralepó. Atéro halika tikiné atima betere doasi nuku tekée faqsóro, ó kwiaró a kwiatamomó sɔyóló dokóo, tuamókélé sɔyóló dokóo, yalepó. Aita nuku hapale hɔko furaalu, atikámó dée tane fóló atima doraqsóro wituraalu yalepó. Kale weí tómó ama kɔleaané fópóló nuku keɔraté fole kuti kwia weɔipaae deróló duralepó. Ai weí kulu tuamó tukure halepané doita, Sirtis-pó. ¹⁸Téro, fiyóló hikakélé doakale besé tikiró weí asyatamoné da felekemó sóró deratepa, nuku fé yópóló ai muó mole ɔla ɔla sóró weɔipaae kaae sóró teraayalepó. ¹⁹Sore eratere be demó da mo felekemó alunépa,

kale nuku kotere ɔla ɔlatei tao suyóló wɛɔpaae teraayalepó. ²⁰Atéru, sukakekélé hɔrekélé mo sawa keleni, besɛ tiki betɔ hɔle wómaaté tapatei be ɔɔrape dekéro kemeyalepó. Atétepa, ɔa betaaire kisipa mei, mo sukɔaire kisipa betɔ muóló betó molepó. ²¹Atére alamó kale be whɔrape atima bitiré wale dokɔ ɔlakélé néni, wote siri betó molepó. Atéru, Pol turukó holóló duraalu “Ti be whɔ-ó, take yaɔlo Krit hae kwia taaróló faalo meipó yale fo diaaɔ wosuɔsóró, ti ɔa etei kaae sekɛ sóo, diaaɔ ɔla ɔlakélé wɛɔpaae teraa yóo, wuɔ meipó. ²²Téretei mió yaɔlo ɔiɔpaae mo ɔapó. ɔa i betó mole whɔkó wɛimó aluyaalo meipa, betɔ kisipa muóló faalopa sae. I nuku betɔ wɛi tuɔmó doyaalopa ɔa wi dere ala ini, hosaa diriyóló betae. ²³Ɛ Tale Kótóné ama kutó dirɔpóló sóró betero betere whɔreteiné, take dilikitamo hepen bemó kutó diratere *ensel* ɛ felekemó daane walepó. ²⁴Atéro, ɛpaae i fo yalepó. ‘Pol-ó, ya wi yaɔse. Kótóné kɔlené sukutere ala yaɔtamo mulu, Sisané keletómó daalu fo tokóló tale inipatei, yaɔro ai nukumó betere whɔrapetamo alu yaalo meipó,’ yalepó. ²⁵Térapa, ti be whɔ-ó, ɔi i wɛiné dere alamó wiyóló diri furu furu yaɔse. Tale Kótóné ama kutó diratere *ensel*-né ɛpaae yale fo motóro eraalopóló kisipa mutu, yaɔlo hosaa muni deyóló hainé sukóló i betere ape. ²⁶Téyaalotei, i nuku betɔ ti wɛiné bopéróló daaló betere hae kwia felekemó tukure halepamó dene fóló doyaalo ai ape,” yalepó.

Wɛi nuku doyale fo

²⁷Téro, ɔa Adriatik doasi wɛi kɛla tuɔmó fu betepatei, 14 be ɔɔrape kemeyalepó. Ai 14 be ɔe dilikitamo 12 *kilok* kale nuku só kotere whɔrapené tuéné mió kale wɛiné bopéróló daaló betere hae kwiapaae felekemó sókó faai ɔapó kisipa mualepó. ²⁸Atei kisipa mutu, halepa feleke déro kelaai sawa sekɛi ɔla deralepó. Téyalemó, wɛi dolopaae doropóló hae olaane derepele ɔale dokɔ salemó 37 *mita* epa kelalepó. Atéro sawa fóló tumó kale dere kaae momó deróló salemó 27 *mita* epa kelalepó. ²⁹Atéteremó, kale nuku hapale furaalu, wɛi dolomó daae mole kapomó dene folo ɔa felekemó doranépa witu, sekɛi ɔlarape nuku salemó ɔoyró duwóló deralepó. Atéro, furaalu, be hapale ɔeyópóló moma deté fu betalepó. ³⁰Kale nuku só kotere whɔrapené wɛiné atima sóro aluraɔsóró botokó faaire tu keketu i ala yalepó. Atimané mepaae whɔrape dilikóló atima faai kale sekɛi ɔlarape nuku topomó duróló deratapóló, belekɔamale nukuné halika teraatu betalepó. ³¹Téyaleteti, Pol-né kale diki tare whɔrapené topo whɔró ama diki tare whɔrapetamopaae duraalu, “Ai whɔrape atimatamo i nuku tuɔmó bitini depata, ti ɔa fea wɛiné dóló aluraalopó,” yalepó. ³²Atétepa, kale diki tare whɔrapené nuku belekɔa tiki duló betere képi wɛi dolopaae turukóló taae deralepó.

³³Téro be ɔeteretamo Pol-né ai whɔrapepaae duraalu, “ɔi *fula* tamo tuɔ wɛiné dere alamó aso sókó fóló bitu, ɔla sawakélé olaa yóló bitinipó.

³⁴Atéyaletiné mió yało diappaae ɣla nae yóló sę dere fo i dere ape. Dią wotené sukaqsóro fotokɔ buɔpóló ɣla dekeró nae. Diąta, weiné mo betą whikókélé aluréni, wisiyóló dua sókó fóló betaalo ai ape,” yalepó. ³⁵Ai fo yóló kɔlipaae *bred* o bula sóro taru atimané keletómó Tale Kótópaae mo kée yóló kolokó daalu yóló, ą kaae sóro nalepó. ³⁶Atétere ala kilitu, whırape fea hosaa muni deyóló haıtamo atimakélé sóro nalepó. ³⁷Dą ai nukumó betale whırape dokɔ suraalu, 276 whırapepó. ³⁸Atima ɣla nóló kemeróló kelalemó, kale nuku seke ępa fé yɔpóló *whit* o yorape weıpaae sóro teraayalepó.

³⁹Atéro folo, hıka be deıtępa, betą hae kwia ępa kelaletę ai hae tiki atima wisiyóló kisipa inipó. Atéro ai hae kwia ere tikipaae kese faralemó, weı sukóló mulale fale atiką wisinaale keletępa aimó nuku dakerąle faalopó yalepó. ⁴⁰Atéyaairaaalu, kale sekeı ɣlarape duló betere halika tikirape turukóló weı dolopaae taae deralepó. Téro kale nuku só kotere ni fake dokore halika tikikélé teraayalepó. Kale nuku besęné sóro fɔpóló duló betere kuti kwiarapekélé, teraayóló mulaletę, momó ó nuku kwia fɔjıró woloralepó. Atéro, atima weı fóku atiką tópaae sókó faai felepó. ⁴¹Téyalemó, kale nuku furaalu, weı tuąmó sokore halepamó deyóló kąae saletikimó tokóló faaitere mo sunipó. Atępa doasi weı asyané, kale nuku sale mo terekeyóló taae falepó.

⁴²Atępa, kale diki tare whırapené *dipula* whırape botokó weı ąlaae faqsóro mo fea dóló aluraai tuę mualepó. ⁴³Té yaai yaletę, atima kaae tare whıné Pol sinaqsóro kisipa mutu, diki tare whırapené yaai yale ala sesé yóló taalalepó. Atéro, kaae tare whıné duraalu, dią mępaae weı ąlaae fole kisipare whırapeta, ti weı ąlaae fae yalepó. ⁴⁴Mępaae weı ąlaae fole ketere whırapeta, ti ai nuku terekée fele ni fake halake dolomó bulóló ąlaae fua yae depa, atima fea ai fotóro sya fóló, wisiyóló sókó felepó.

Pol Malta haemó betere fo

28 ¹Dą sókó fele weı fókuta, weiné bopéro daaló betere hae Maltapó. ²Ai Malta so whıné dą mo wisiyóló dape sóro simó beteralepó. Aita, doasi sosóli ali tuą dolomó hali nale tikimó sosóliné dą sukutępa, simó tiki dirirótu betalepó. ³Pol ai felekemó yó mole si detąame betąpaae yóló simó bilirótu beteremó, whı tukó nokole wuli male si detąame dolomó buói si supumó sókó wóló Pol-né naasemó tukó naalepó. ⁴Atępa, kale ai be tale so whıné wuliné Pol-né naasemó fɔ yó tapa kolóló, atimasisitei duraalu, “Ai whıta, whı dilé kotere whı erurapó. Atétereitiné dowi ala dere kwia tokó matere kótóné ą weiné dóló aluréni, taaróló mió imó wuliné ai dele ape,” yalepó. ⁵Tępa, kale whıné ama naase fépo yalemó, kale wuli male si dolopaae taae dere felepó. Até yaletę, Pol ą naase tópuóló dotopo dere alakélé inipó. ⁶Téro, ai daae mole so whıné Pol-né naase dotopo yóló tóputere ala ó dukó fóló sukutere

ala kelaai kaae tawóló daapatei, suka kele doasi keme yalepó. Kale seké me alakélé initere ala kilitu, atima kiswa tiki momó feteyóló duraalu, i whiṭa kótóteipó yalepó.

⁷Téró, Malta hae teteróló kaae tare topo whi Pupilias-né ama hae ai wēi fóku felekemó erepó. Ai sekéné dā ama bepaae mo dua wisiyóló dape sóró kaae tawalepó. Atéró, aṭamo betepa be dē sore kemeyalepó. ⁸Dā atéró beteremó, kale sekéné alima topo supu dere kisiró diasatamoné sukóló mupa, Pol-né aṭ kēle fóló momaróló naase mulalemó, kale whi wisiyalepó. ⁹Até dere ala kilitu, ai bemó kisi daayóló muó mole so whi mo fea Pol beterepaae wóló betó mupa, ama wisirótua yalepó. ¹⁰Atétere ala kilitu, ai so whiné dā dukiróló doasi whi aṭralepó. Téró, dā ai be taaróló faaitepa, dā yaṭare ḡla ḡla fea atima melalepó.

Pol Rom bemó sókó fele fo

¹¹Dā ai bemó wélié sore beteró faairaaalu, nuku kekālepó. Téyalemó Aleksandria whiṭapené nuku sosóli ali ereteiné haḡle muló betepa, dā ai nukumó bitṭi felepó. Ai nuku kwiamó, betā be dēmó deale kótó naale tamo Kastaró Poluks-tamo sūróló aleale aso dakeró beterepó. ¹²Téró dā Malta taaróló fóló, me wēiné bopéró daalo betere haemó tēne Sirakus be huluamó sókó fóló, aimó be dē sore daayalepó. ¹³Atéró, dā ai be hulua taaróló fóló, Resium be huluamó sókó felepó. Aimó fiyóló hiḡka ti dā u *saot* fakeró besé wapa, taaróló fóló tṭi tuamó fiyalepó. Atéró fóló, Puteoli be huluamó sókó felepó. ¹⁴Téró wēi nuku taaróló mepaae Keriso norapené dā dape sóró atimatamo be dē wēikeró betalepó. Dā atéró beteró, nalo ti mo hae tūmó fóló Rom be huluamó sókó faai felepó. ¹⁵Téyalemó, Rom bemó betó mole Keriso no nerapené dā wou beterepó dere fo woseturaalu, mepaae so whi atima dāṭamo hokolaa yaai ḡla dotonóló dupu dere tiki Apius-paae walepó. Mepaae uké wale whiṭape fiyóppóló be sore tēnó betere tikimó hokolaane walepó. Atéyaai mo umó wapa Pol-né atima kilitu, Talepaae mo kée yóló haḡ yalepó. ¹⁶Téró dā Rom bemó sókó fóló, *Gavman* whiné Pol aṭ ama wotoró kae bemó beteróló diki tare whi betā aṭ kaae tawóló beterepó.

Pol aṭ diki tare whiné kaae tapatei Talené fo yó maletēi

¹⁷Téró be dē sore kemetepa, Pol-né Juda topo whiṭapepaae touraḡle ape yóló betó mupa duraalu, “Norape-ó, yaḡlo so whiṭapaae dowi ala mekó eréni yóo, dāné ayarapené mara mole alakélé, doréni yóo epatei, atimané e Jerusalem bemó haḡle tawóló *dipula* beteróppóló, Rom *Gavman*-né naase tuamó i muló betere ape. ¹⁸Téró, Rom *Gavman* whiné fo tokóló taleraḡlemó, e doló sukunaai dere dowi ala kwia mekó munipa, fópóló dotonaaai yalepó. ¹⁹Téyaletei, Juda whiṭapené meipa *dipula* beterae dere fomó, yaḡlo ti wisirapa Sisané yaḡlo fo tokóló taleyóppóló Sisa doi yalepó.

Yało atéyale alata, yało so whı̄tamo fo tokóló atima só deraai kisipa mutu ini, atimané ę hāletei *dipula* beterae depa yalepó. ²⁰Ai fo hākhearóló diapaee yaairaalu, ape yalepó. Ę *sein* képiné i dokóló muló betereitea, kale Israel fake so whı̄ Kótóné tao saalopóló hātamo betere ala mo dokonale betené ę *sein* képiné dokóló i betere ape,” yalepó.

²¹Ai fo depa, kale whı̄rapené ępaee duraalu, “Mepaae Judia hae kwiaró wale norapené naao i dowi ala yalepó yóló, ępaee *fas* asę yóló ęlatera ala ó kólóné ene wale alakélé inipó. ²²Atépatei, ęané mió naao kisipa mole fo betę wosaai dapó. Ti noa betené dumi, be hulua feamó betóló fale so whı̄né duraalu, ę i fake tuęmó bukótamo yóló kae bitı̄ fale so whı̄ dorapó depa ęané wosetu beteraépó,” yalepó. ²³Ai fo kęlaaraai, atima momó touraaire be ę tukóló mulalepó. Ai kale tukóló mulale be ę sókó wapa, take fosóró wale whı̄rapetamo mepaae kae wale tikimó, so whı̄ mo fea hāle ęla kaae Pol betere bepaee wóló touralepó. Atéro betó mupa, Pol-né Kótóné ęteróló kaae tare aqmó mole ala etérapóló yó mótu, Moses-né asęre foró Kótóné kóló whı̄rapetamoné ere fotamo yó mótu betalepó. Téró ai fo mo dokonóturaalu, Yesu mo ai wale ape yóló hı̄kati kaae soró yó maletei be dikiralepó. ²⁴Ai fo woseturaalu, mepaae so whı̄ Talepaee tuę tiki feteyóló tiraletai, mepaae tuę fetenipó.

²⁵Atéturaalu, atimasisitei kae kae kisipa muóló foné u só derótu i só derótu du betepa, Pol-né fo kemerótu i fo yalepó. “Deı Kepe Wisiné ęané ayarapepaee Kótóné ama fo wisi yó móturaalu, Kótóné ama kóló whı̄ Aisaiané kólómó mo fo erapó.

²⁶‘Ya fóló, yało so whı̄paee i fo yae.

Take diaaę yało fo wosaalotei foné bete wisiyóló kisipa muaalomeipó.

Take diaaę yało dere ala mo kelené kelaalotei, ai alané bete diaaę kisipa yaalomeipó.

²⁷I so whı̄né hosaa hapólu eru, atimané wosęliné wosaaireteikélé, mo hapólurapó.

Atima kelené bete wisiyóló kelaqsóró keke hukunó beteraépó.

Atimané wosęliné wosenaalemó, bete wisi wisiyóló wosóo, atimané tuę tekeyóló bete kisipa duraalu, ępaee feteyóló wapa, yało wisiróo yaqsóró hapóluró beteraépó,’ erapó.

²⁸Térapa, i ala betę ęané tuę muópóló dapa wosae. Kótóné ama mo doasi tao sere alata, kale Juda meire fake so whı̄ beterepaee dotonó betereitei diaaę kisipa yae. Térené take ai so whı̄né wosóló tuę muaalopó,” yalepó. Atimané Pol-né ai dere fo woseturaalu, atima ę taaróló faai yalepó. ²⁹(-)

³⁰Ba fo tamo tuęmó Pol ę betere be amatei, dupu deté fóló beterepó. Atétu, ę beterepaee wua dere so whı̄ mo fea wisiyóló dape sóró ekei fo dua yalepó. ³¹Téturaalu, Kótóné ęteróló daale aqmó mole alaró Tale Yesu Kerisotamoné ala etérópóló diriyóló halaaainé daalu yó mótu beterepó. Ama atéro yó mótu betepa, whı̄ mené sesé dere ala inipó.